

Όλοι τὸν χρόνο τὸν παλῇ τὸν βοϊζοντα δμοφάνως
μὲ χίλια δυὸς βρισιδια,
χρόνε παλῃέ, μπαμπόγερε, κακὸς ψυχρός σου χρόνος,
σῦρε στὰ ξεκούμπιδια.

Καινούριε χρόνε, κόπιασε παιᾶνας ν' ἀγακρούσῃς
στοῦ πρώτον τὰ σκουπίδια,
ὡς ποῦ καὶ σὺ πεθαίνοντας σὰν τὸν παλῇ ν' ἀκούσῃς:
« σῦρε στὰ ξεκούμπιδια ».

Ἐτοι θὰ βοϊζη τὸν καιρὸν τῆς γῆς αὐτῆς ή σφαιρα
καὶ θὰ πηγαίνῃ λέοντας μὲ πλάφαις καὶ παιχνίδια,
ὡς ὅτους χρόνους χαλασμοῦ νὰ φθάσῃ καμμιὰ μέρα
καὶ σκούξῃ στὸν παληόκοσμο « σῦρε στὰ ξεκούμπιδια ».

Γ. ΣΟΥΡΗΣ

ΤΟ ΜΗΤΡΙΚΟ ΓΑΛΑ

Σὰ μία μάρνα ξαντικρόνσω
Τὸ μωρό της νὰ βυζαίνῃ,
Ἄπο σέβας νικημένη
Σκύφτει μέσα μου ἡ ψυχή.
Δὲς καὶ πάω νὰ γονατίσω
Ταπεινά, σὰ μᾶχα δύμπρός μου
Τὴν Βασίλισσα τοῦ κόσμου
Μὲ τὸ ἀδάνατο παιδί.

Πόσο, πόσο σὲ θαυμάζω,
Ἄκριβή μου περιστέρα,
Πῶχεις πάντα, νύχτα μέρα,
Στὸ πονλάκι σου τὸ νοῦ.
Όταν ὅλαις λογαριάζω
Ταὶς φροντίδαις σου γιὰ ἐκεῖνο,
Δίχως φόβο σὲ συγκρίνω
Μὲ τὴν πρόνοια τοῦ Θεοῦ.

Τώρα, μάτια, συλλογίσουν
Τὸ τί αἰσθάνομαι γιὰ σένα,
Ποῦ σὲ γνώρισα παρθένα,
Όλη ἀφρόντιστη χαρά,
Σὰ θωράω στ' ἄγνο βυζί σου
Ξανθοκέφαλο ἀγγελοῦνδι,
Ποῦ, ως μελίσση στὸ λουλοῦνδι,
Πιπιλίζοντας κολνᾶ.

"Αν κοιμᾶται, ἀν ὥρα λίγη
Ἄπο σὲ τ' ἀποχωρίζῃ,
Νέα τὸν κόρφο σου γιομίζει
Γλυκοβύζαστη θροφή.
Τὰ ματάκια σὰν ἀνοίγη,
Κάποια θέλοντας βοήθεια,
Σοῦ γιομίζοντε τὰ στήμια
Χίλιοι ἀγάπης θησαυροί.

Κύτταξέ το!... σοῦ γελάει
Θαρρεῖς κ' ἔχει εὐγγωμοσύνη
Ποῦ δὲν τ' ἀφησεις νὰ πίνη
Ἄπο στῆθος πλερωτό.
Οὐθε κάποτε περνάει
Στοῦ παιδιοῦ τ' ἀθῷο κορμάκι
Αἰσχρὸ μόλυσμα, φαρμάκι
Ἄπο ἀγιάτρεντο κακό.

Τρέμεις τόσο τέτοιο στόμα
Μὴ διαβῆ σὲ ξένη βάγια,
Ποῦ ἀποστρέφεσαι τὰ μάγια
Τοῦ θεάτρου, τοῦ χοροῦ.
Τὸ ροδάτο πῶχεις χρῶμα,
Δὲ σὲ μέλλει νὰ χλωμάσῃ,
Άν στὰ μάγοντα περάσῃ
Τοῦ συγχρόθεφτον μικροῦ.

Τῆς ζωῆς τὸ πρῶτο μέλι
Ποιὸς ποτὲ θὰ λησμονήσῃ,
Ποὶν τὰ χείλη δὲ Χάρος κλείσῃ
Όποῦ τό χοννε γεντῆ;
Πιστευτὸς νὰ γένη ἀν ψέλη
Μὴν κάνεις προστρέξῃ σ' ἄλλα,
—Μὰ τῆς μάννας μας τὸ γάλα—
Φτάνει διόψυχα νὰ πῆ.

Γ. ΜΑΡΚΟΡΑΣ

Ο ΑΓΙΟΠΕΤΡΙΤΗΣ

Αἱ ιδέαι ἡμῶν περὶ εὐτυχίας φαίνονται μετα-
βαλλόμεναι μετὰ τῆς ἡλικίας. Οἱ ἀνθρω-
ποις, τὸν ὅποιον κατήντησα κατὰ τὸ γῆρας μου
νὰ θεωρῶ ὡς τὸν εὐτυχέστατον τῶν ἐπὶ τῆς γῆς
θυητῶν, οὐδενὸς μοὶ ἐφάνη ἀξιοτεκίου
μακαρισμοῦ, δῆτε συνέβη νέος ὥν νὰ τὸν συναν-
τήσω. Ἐνεχαράχθη μὲν ἡ εἰκὼν αὐτοῦ ἐν τῇ
μνήμῃ μου ἀνεξάλείπτως ὡς περιέργου τύπου
τοῦ γένους τῶν διπόδων, ἀπτέρων καὶ πλατω-
νύχων ζῷων, ὡς ὠνόμαζεν ὁ Πλάτων τοὺς ἀν-
θρώπους, ἀλλὰ μετ' οὐδενὸς συνεδέετο αἰσθήμα-
τος φθόνου τῆς ἐπιγένειος τύχης του, τὴν ὅποιαν
δὲν ἡδυνάμην τότε νὰ φαντασθῶ πολὺ διαφέρου-
σαν τῆς τῶν προθέτων καὶ τῶν ἀροτήρων βιῶν,
ἴνα μὴ εἶπω τῶν ὀστρειδίων καὶ τῶν σπόγγων.

Τὴν ἀνοιξιν τοῦ ἔτους 1864 σπεύδων νὰ φέρω
εἰς πέρας ίκανῶς γνωστὸν νεανικόν μου πόνημα,
τὸ ὅποιον δὲν μοὶ εἶναι εὐχάριστον νὰ μνημο-
νεύσω, ἔτυχε νὰ λάβω ἀνάγκην μεσαιωνικῶν
τινῶν τόμων, μὴν ὑπαρχόντων οὔτε ἐν τῇ δημο-
σίᾳ οὔτε ἐν οὐδὲμιᾳ ἀλλῃ ἐν Ἀθηναῖς βιβλιοθήκῃ.
Ἐσκέφθην νὰ κομίσω αὐτοὺς ἐξ Εὐρώπης καὶ
ἀνεδίφησα τοὺς τιμοκαταλόγους τῶν παλαιοπω-
λῶν, ἀλλὰ τὰ βιβλία ταῦτα ἥσαν μᾶλλον ἀκριβά.
Οἰκονομικῶτερον λοιπὸν καὶ βεβαίως διασκεδα-
στικώτερον μοὶ ἐφάνη νὰ ἐκπηδήσω πρὸς ἀναζή-
τησιν αὐτῶν εἰς τὴν πλησιεστάτην εὐρωπαϊκὴν
βιβλιοθήκην. Τοιαύτη ἦτο ἡ τῆς Νεαπόλεως.
Ἐκεῖ εὗρον δσα ἔζητουν πλὴν τῆς ἀπαριτήτως
εἰς ἐμὲ ἀναγκαίας ἴστορικῆς πραγματείας τοῦ
Σπανχάιμ, τοῦ διηγουμένου πράγματα ἐκπλη-
κτικὰ καὶ ἀπίστευτα περὶ τοῦ Πάπα Ιωάννου
τοῦ ὄγδου. «Τὸ σύγγραμμα τοῦτο δὲν ἔχομεν
ἡμεῖς, μοὶ ἀπήντησεν ὁ βιβλιοφύλαξ, ἀλλὰ γνω-
ρίζω ὅτι ὑπάρχει ἀντίτυπον αὐτοῦ ἐν τῇ ἴδιαι-
τέρᾳ βιβλιοθήκῃ τοῦ Σεμιναρίου τοῦ Ἀγ. Πέ-
τρου. Πολὺ δύμως ἀμφιβάλλω ἀν θὰ σᾶς ἐπι-
τραπῆ νὰ ἔξετάσητε αὐτό».

Αφοῦ διέπλευσα πέλαγος πρὸς ἀναζήτησιν
τῆς μονογραφίας ταύτης, ἀδικον θὰ ἦτο νὰ φει-
σθῶ ὥρῶν τινῶν σιδηροδρομικῆς πορείας. Τὴν
μεθεπιοῦσαν εὑρισκόμην εἰς μίαν τῶν αὐλῶν τοῦ
Ἀγ. Πέτρου ἀναζητῶν τὴν εἰσοδον τοῦ Σεμι-
ναρίου, φιλόφρων δέ τις ράσοφόρος εὐηρεστήθη
νὰ μὲ δόδηγήσῃ εἰς τὸ κατάλυμα τοῦ θυρωροῦ τῆς
ἱερατικῆς σχολῆς. Οὗτος ἦτο σεβάσμιος πρεσβύ-
της, φέρων στακτόχρουν ἐκ χονδροῦ ὑφάσματος
ἐπενδύτην σχήματος κάπως μεσαιωνικοῦ, ἐξ ἵσου
ἀρχαϊκὰς μαλλίνας περικνημίδας καὶ πόρπας ἐκ

ύπο καρδάμων και ἄλλων φιλούδρων φυτῶν. Πάντα ταῦτα μετέβιδον εἰς τὸ ἀκτένιστον ἐκεῖνο κηπάριον χροὶν κήρωτικὴν και ἐρημικὴν ἐκπλήττουσαν κάπως τὸν θεατὴν, μὴ ἀναμένοντα νὰ εῦρῃ γωνίαν. Σκήτης ἡ Θηθαίδος παρὰ τὸ πολυυθόρυζον ἀνάκτορον τοῦ πολυπράγμονος Πίου τοῦ ἐνάτου.

Τοὺς ρεμασμοὺς τούτους διέκοψεν ἡ ἐπιστροφὴ τοῦ θυρωροῦ ἀκολουθουμένου ὑπὸ τοῦ ἀχωρίστου αὐτοῦ ἐριφίου, δστις χωρὶς νὰ βιάζεται μοὶ ἀνήγειλε διὰ τῆς αὐτῆς φωνῆς ἵεροψάλτου, δτι ὁ σεβασμιώτατος ἀρχειοφύλαξ ἔξυρίζετο και μόνον μετὰ ἡμίσειαν ὥραν θὰ μετέβαινεν εἰς τὸ ἀρχεῖον. «Δύναμαι, ἡρώτησα, νὰ περιμένω ἐδῶ;» — «Μάλιστα, κύριε», και ταῦτα λέγων μοὶ προσέφερε πορτοκάλιον ξινώτερον λεμονίου. Μὴ δυνάμενος νὰ ἐπαινέσω τὴν ποιότητα τοῦ καρποῦ συνεχάρην αὐτὸν διὰ τὴν ὡραιότητα τῶν δασυφύλλων πορτοκαλεῶν. — «Τὰς ἐφύτευσα, μοὶ εἶπεν, ἔγῳ πρὸ πεντήκοντα τεσσάρων ἐτῶν, εἴμαι ὁ ἀρχαιότατος Αγιοπετρίτης».

Ἡ λέξις αὗτη εἶναι ἀμετάφραστος εἰς ἄλλην γλῶσσαν. Sampietrini ὄνομάζονται ἐν 'Ρώμῃ ίδιαιτέρα τις τάξις ἀνθρώπων, μόνον ἔργον ἔχοντων νὰ ἔξυπηρετῶσι, νὰ καθαρίζωσι και νὰ στολίζωσι κατὰ τὰς ἑορτὰς τὸν ἀρχανὴν ναὸν τοῦ Ἀγ. Πέτρου και τὰ ἀπειράριθμα αὐτοῦ θυσιαστήρια. Οὗτοι δύνανται νὰ θεωρηθῶσιν ἀποτελοῦντες ὡς και τὰ ἀγάλματα ἀναπόσπαστον μέρος τοῦ πολυδαιδάλου τούτου ἐκκλησιαστικοῦ λαβυρίνθου. Πολλοὶ ἔξι αὐτῶν ἔζησαν και ἀπέθαναν χωρὶς νὰ ἔξελθωσι τοῦ ἱεροῦ περιθόλου. Τοιοῦτος ἦτο και ὁ μετ' ἐμοῦ διαλεγόμενος μακάριος θυρωρός.

— «Ο πατήρ μου, μοὶ εἶπεν, ἦτο Αγιοπετρίτης, ἐπιμελητὴς τοῦ μεγάλου πολυελαίου, και ἡ μήτηρ μου Αγιοπετρίτισσα σαρώτρια τοῦ τάφου τοῦ Πάπα Παύλου Βοργέζη. Ο Αγιος Πέτρος εἶναι ὁ πατρικός μου οίκος»:

— 'Αλλ' ὑποθέτω δτι ἔξηλθες ἐνίστε ἔξι αὐτοῦ;

— Οὐδέποτε. Ποῦ θέλετε νὰ ὑπάγω;

— Ηδὲ! Δὲν γνωρίζεις τὴν 'Ρώμην;

— Τὴν βλέπω ἐκ τῆς κορυφῆς τοῦ μεσαίου θόλου. Φαίνεται πολὺ καλά, ὡς και τὰ περιχωρα τῆς πόλεως. Διατί λοιπὸν νὰ μετακινηθῶ, ἀφοῦ ἔχω ἐδῶ πάντα δσα δύνανται ἡ καρδία μονάδα ἐπιθυμῆση; Διάγω βίον Σεραφείμ. 'Ακούω κατὰ πᾶσαν πρώιαν τὴν λειτουργίαν. Βλέπω ἔξερχομένας ὅλας τὰς λιτανείας παρευρίσκομαι εἰς μεγαλοπρεπεῖς τελετὰς και λαμπρὰς κατὰ τὴν Μεγάλην Εβδομάδα φωτοχυσίας, ἀκούω περιφήμον μουσικὴν και παρίσταμαι συγχότατα εἰς τὴν διάβασιν τοῦ Πάπα· οὗτος γνωρίζει τὸ

δημορά μου, μοὶ δίδει πάντοτε τὴν εὐλογίαν του και ἐνίστε δύο ἡ τρία τάληρα, τὰ ὅποια δὲν ἔξενύρωτι νὰ κάμω, ἀφοῦ μὲ τρέφει ἐκ τῶν περισσευμάτων τῆς τραπέζης του και κατὰ τὰ Ἱωθηλαῖα μοὶ δίδει ὁ ἀγιος ἀνθρωπος νέαν ἐνδυμασίαν.

— Και δὲν ἐπιθυμεῖς, ἡρώτησα, τίποτε ἄλλο;

— 'Επιθυμῶ ὡς δῆλος ὁ κόσμος νὰ ὑπάγω εἰς τὸν Παράδεισον και ἐλπίζω δτι θέλει ἐκπληρωθῆ ὁ πόθος μου, ἀφοῦ ὁ παναγιώτατος Πάπας μὲ ὑπερσχέθη νὰ τελέσῃ ὁ ἰδιος λειτουργίαν ὑπὲρ τῆς ψυχῆς μου κατὰ τὴν ἡμέραν τοῦ θανάτου μου». Και εἰς τὴν ἀνάμνησιν τῆς ὑποσχέσεως ἐκείνης ὑγράνοντο ἐξ εὐγνωμοσύνης οἱ ὄφθαλμοι του και ἔτι μεγαλητέρα είκονίζετο ἐπὶ τοῦ προσώπου του μακαριότης, ὡς ἂν ὑπὸ τὸ κράτος οὐρανίας ἐκπέσει τὴν ψυχήν του πτερυγίζουσαν ἥδη πρὸς τὰς μακαρίους μονάς.

Τὸ κατ' ἐμὲ ὄμοιογῶ δτι κάπως μὲ συνεκίνησε και ἔτι μᾶλλον μ' ἔξεπληγεν ἡ τελεία αὐτῆς ἀποξένωσις ἀπὸ πάσης φιλοδοξίας και παντὸς ἐπιγείου πόθου, ἐκδηλουμένη τόσον πλησίον τῆς αὐλῆς τοῦ Βατικανοῦ, τοῦ τέραστίου τούτου λέθητος, δημου κοχλάζουσιν ἀκοιμήτως τὰ ἀγριώτατα ιερατικὰ πάθη, ἡ ἀκόρεστος φιλαρχία, ὁ δόλος, ἡ ρρδιούργια και ἡ ἀσθεστος δίψα προαγωγῆς, δημου και αὐτοὶ οἱ κανδηλανάπται βλέπουσι καθ' ὑπνους οὐχὶ τὸν παράδεισον, ἀλλὰ μίτραν ἐπισκόπου ἡ πορφύραν καρδιαλίου. Ολιγώτερον ἵσως τῆς ἀνακαλύψεως ἀπλούκης πίστεως και ταπεινῆς μακαριότητος ἐν τῷ περιθόλῳ τοῦ Βατικανοῦ θὰ μὲ ἔξεπλησσεν ἡ ἀπροσδόκητος συνάντησις φοίνικος ἡ χλοερᾶς ἐν Αττικῇ κοιλάδος.

Τὴν συνέντευξιν διέκοψεν ἡ προσέλευσις γεαροῦ και χαριεστάτου ἀδεῖα ἐν ιοχρόῳ στολῇ καταβάντος, δπως μοὶ ἀναγγείλη δτι ἔδυναμην ἥδη ν' ἀνέλθω εἰς τὸ ἀρχεῖον. 'Αγνοῶ διατί ονομάζεται ἀρχεῖον, ἐνῷ πράγματι οὐδὲν ἀλλο εἶναι ἡ πλουσία ἀλλ' ἔρημος κατὰ τὴν ὥραν ἐκείνην βιβλιοθήκην. Οι δύο δσιώτατοι φύλακες μὲ ὑπεδέχθησαν μετὰ τοῦ φωμαίκου ἐκείνου μειδιάματος, τοῦ ὅποιου ἀπέβη παροιμιώδης ἀπανταχοῦ τῆς γῆς ἡ ἐπύροσηγορία και ἡ γλυκύτης. 'Αλλ' δτε παρεκάλεσα νὰ μοὶ ἐπιτραπῇ νὰ λάβω σημειώσεις ἐκ τῆς διατριβῆς τοῦ Σπαγγάκη, συνωφρύθησαν, ἀντήλασαν ταχὺ βλέμμα πρὸς ἀλλήλους, ὁ δὲ νεώτερος, ἀφοῦ ὑπεκρίθη δτι ἐρευνᾷ τὸν κατάλογον, μοὶ ἀπήντησε «μετὰ βαθυτάτης λύπης» δτι ἡ διατριβὴ αὐτὴ δὲν εὑρίσκεται οὔτε ἐν τῇ Βιβλιοθήκῃ τοῦ Σεμιναρίου οὔτε ἐν τῇ Βατικανείῳ. Καίτοι ἐγνώριζον δτι ὑπάρχει, ἀπρεπὲς ἐθεωρησαν νὰ φανῶ δυσπιστῶν εἰς τοὺς

λόγους τῶν εὐγενεστάτων ἐκείνων κληρικῶν, οἵτινες ἀλλως οὐδεμίαν εἶχον ὑποχρέωσιν νὰ μοὶ ἀνακοινώσωσιν δσα δὲν ἔθεωρουν συντελοῦντα πρὸς αὐξησην τῆς δόξης τῆς Ἅγιας ἔδρας. "Οπως μὴ φανῶ δυσαρεστηθεὶς ἐκ τῆς ἀρνήσεως, παρέμεινα παρ' αὐτοῖς ἐπὶ ἡμίσειαν ἀκόμη ὥραν, ὑποχρινόμενος δτι θαυμάζω τὰς ἐπιδειχθείσας μοὶ εἰκόνας προραφηλιτῶν ζωγράφων, τὰς πολὺ ὄμοιαζούσας τὰς ἡμετέρας βιζαντινὰς μαυρογραφίας.

Καταβάνων ἐκ τοῦ ἀρχείου ἐπανεῦρον τὸν θυρωρὸν περιπατοῦντα βραδέως και μεγαλοπρεπῶς ἐν τῷ κήπῳ του, μεθ' δσης ὁ Ἄδαμ πρὸ τοῦ ἀμαρτήματος ἐν τῷ κήπῳ τῆς Εδέμ μακαριότητος, συγγρόνως δὲ ἀπήγγελε στροφὴν τοῦ γνωστοῦ λατινοβαρόρου καλογηρικοῦ χαιρετισμοῦ:

Fac me vere tecum stere
Iuxta crucem tecum stare.
Fac ut portem Christi mortem
Passionis fac consortem.

Ἐκ διαλειμμάτων διέκοπτε τὸν περίπατον και τὴν ἀπαγγελίαν, δπως ἀποσπάσῃ ἔηρα τινὰ φύλλα στίζοντα διὰ κιτρίνης κηλιδίου τὴν κόμην τῶν πορτοκαλεῶν. Τὴν ἀσχολίαν ταύτην ἔθεωρσα πρέπον νὰ διακόψω, δπως τὸν εὐχαριστήσω και τὸν ἀποχαιρετίσω. Οὗτος μοὶ ἀπέδωκεν εὐπροσγόρως τὸ φιλοφρόνημα, ἀλλ' οὐδεμίαν ἔδειξε προθυμίαν νὰ ἐπαναλάβῃ τὴν διακοπεῖσαν συνδιάλεξιν. Εφαίνετο ἥδη λησμονήσας με, ἡ δὲ ἀληθεία εἶναι δτι ἡ ἐπίσκεψί μου ἐπροξένησεν εἰς αὐτὸν πολὺ μικροτέραν ἐντύπωσιν ἡ κίτρινον στήγμα ἐπὶ τοῦ χλοεροῦ φυλλώματος πορτοκαλέας.

Η φυσιογνωμία τοῦ ἀγαθοῦ τούτου Αγιοπετρίτου παρέμεινε, ὡς εἶπον, ἐν τῇ μηνή μου ἀνεξάλειπτος, ἐφ' δσον δὲ γηράσκω, τοσοῦτον μᾶλλον κλίνω νὰ πιστεύσω δτι οὔτος εἶναι πράγματι ὁ εύτυχέστατος ἐξ δσων συνήντησα ἐπὶ τῆς γῆς ἀνέλθω παραγόντος τοῦ θρόνου τοῦ Θεοῦ. Εθάμβων μὲν ἐνίστε τὴν δρασίν αὐτῶν ἡ ὀπτασία τοῦ Παραδείσου, ἀλλὰ και πολλάκις περιερρέοντο ὑπὸ ψυχροῦ ἴδρωτος ἀναλογιζόμενοι: δτι αἰώνια και φοβερὰ ησαν και τῆς κολάσεως τὰ βασανιστήρια. "Οσοι δὲ πλὴν τοῦ Θεοῦ ἡγάπων και τὸν πλησίον, οἱ φύσει εὐαίσθητοι και φιλάνθρωποι, ἀδύνατον ἦτο νὰ αἰσθανθῶσι καράντανοις, ἀναλογιζόμενοι, δτι πολλοὶ ησαν περὶ αὐτοὺς οἱ πεινῶντες, φίγοντες, φιτισῶντες, ἀνάπτηροι και λεπροί. 'Αλλ' ὁ πράγματι μακάριος ἐκείνος ἀνθρώπος οὐδέποτε ἐφαίνετο ταραχθεὶς ὑπὸ τοιούτων σκέψεων. Ενῷ ηφαίνετο ἐν τῇ ἀπολαύσει πάντων δσα ἐνόμιζε κατὰ τὸν παρόντα βίον ἐπιθυμητά, ἡτένικε μετὰ θάρρους εἰς τὰ μέλλοντα, πιστεύων δτι διακρίνεται εὐτυχία του νὰ θεωρηθῇ ἐγκειμένη εἰς μόνην τὴν ἀποουσίαν πάσης ὁδύνης, ἀφοῦ πιστεύει ἀκραδάντως δτι κατέχει πάντα δσα εἶναι ἐπὶ τῆς γῆς ἐπιθυμητά, πᾶν δὲ ἀλλο πλὴν τούτων οὔτε ποθεῖ, οὔτε γνωρίζει, οὔδε δύναται νὰ φαντασθῇ. "Αδικον δὲ θὰ ἦτο νὰ ὄμοιωθῃ πρὸς τοὺς πολύποδας και τοὺς σπόγγους, ἀφοῦ ἔχει πλήρη συνέδησιν τῆς κατακλυσόσης πάσαν ὥραν τοῦ βίου του εὐδαιμονίας. Χάριν αὐτοῦ φαίνεται νομίζων δτι ἀνήγειρεν ὁ Μιχαὴλ Αγγελος εἰς τετρακοσίων ποδῶν ὑψός τὸν μεγαλοπρεπέστατον τῆς οἰκου-

ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ ΤΟΥ ΣΠΙΤΙΟΥ

ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΑ

— Μάννα μου, κοιμήσου! Τοῦ Βορηᾶ εἶν' ἀντάρα,
Καὶ τῆς θύρας κάτω τρίζοντας οἱ ἄρμοι.
Πές, ποιὰ σὲ σπαράζει τῆς ψυχῆς λαχτάρα,
Κι' ἀφησεις τὴν κλίνη ἔξαφρου τὴν θερμή;

— Ακονσα 'στὸν ὑπρό τὰ νεκρὰ παιδιά μου,
Ποῦ ἀπ' τὰραχνιασμένο μνῆμά τους γυρνοῦν.
Εἴν' αὐτά! Τὰ νοιώθω μέσα 'στὴν καρδιά μου,
Βγήκαντα μὲ τὰλλα κι' ἀπ' ἐδῶ περοῦν.

— Γῦρε, μάννα! ἡ μπόρα σπάει 'στὸ παραδύρι,
Καὶ νεκρῶν τραγοῦδι, λέσ, πῶς θρηνωδεῖ.
— Βλαστημᾶς! 'στῆς Γέννας πᾶν τὸ πανηγύρι
Τὰ παιδιά τὸ Οὐράνιο ψάλλοντε Παιδί!

ΤΟ ΚΛΕΙΣΜΕΝΟ ΣΠΙΤΙ

Νόχτα μυστηρίων. Χριστογέννων ὥρα.
Ἡ Ζωὴ μοιράζει 'στὸν καθένα δῶρα.

— "Ανοιξε! — Ποιὸς εἶσαι; — "Εἶμ' ἐγὼ ἡ Δόξα,
Ποῦ δλη σου τὴν νειότη νὰ χρυσόνω μὲ εἶδες
Μέσα 'στὰ δύνεις σου 'σάν μὲ οὐράνια τόξα.
"Ανοιξε! σοῦ φέρνω μάγισσες ἐλπίδες.

— Φύγε! τοῦ σπιτιοῦ μου δὲν ἀνοίγει ἡ θύρα,
Νὰ κερνᾶς φαρμάκια σοῦγραφεν ἡ Μοῖρα.

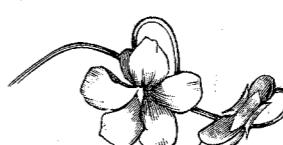
— "Ανοιξε! — Ποιὸς εἶσαι; — "Ο θεὸς τοῦ κόσμου!
"Ολοι μὲ λατρεύοντα, δλοι μὲ δοξάζοντα
"Ἐρως, δόξα, κάλλη, σκύβοντα δλα ἐμπρός μου.
"Ανοιξε τὴν θύρα! Πλοῦτο μὲ δνομάζοντα.

— Σὺ τὴν εὐτυχία δὲν γνωρίζεις, τράβα!
Πίσω σου δὲ σέργω τὴν ζωή μου σκλάβα.

— "Ανοιξε! — Ποιὸς εἶσαι; — Δὲν ὑπάρχει μέρος,
Ποῦ νὰ μὴ μὲ ἀνοίγοντα διάπλατη τὴν θύρα.
Σὲ παλάτια μπαίνει καὶ καλύβια δ 'Ἐρως.
Τὴν καρδιὰ νὰ γιάνω ἔρχομαι τὴν χήρα.

— Φύγε! τὴν ψυχή μου 'πότισες μὲ μίση,
Τὸ ἀραχλό μου σπίτι σὺ μοῦ τῶχεις κλείσει!..

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΣΤΡΑΤΗΓΗΣ

Έλαιογραφία : Θ. Ράλλη.

Η ΠΡΩΙΝΗ ΠΡΟΣΕΥΧΗ

ΑΙΩΝΙΑ ΙΣΤΟΡΙΑ

Εἶχε λησμονήσει πλέον ὁ Πέτρος τὸ δρᾶμα ποῦ ἐπροκάλεσε τόσα του δάκρυα καὶ κατόπιν τοῦ ὅποιου κατέλιπε τὰς ἀγαπητὰς του Ἀθήνας. Ἡτένιζε μὲν ἀδιάφορον δύμα τὴν ζωήν. Μίαν δύναμιν ψυχῆς νέαν, ησθάνετο νὰ χύνεται μέσα του ἀπὸ τους κόλπους τῆς Φύσεως. «Μέσα εἰς τὴν ἀτμοσφαῖραν τῶν Ἀθηνῶν ὑπέφερα πολύ, ἔγραφεν εἰς στενὸν φίλον του. Τὸ ἔργον μου, ὃς ποιητοῦ, ἀπέπνεε τὸ πάθος, τὸν πόνον τῆς καρδιᾶς. Ἐδῶ, εἰς τὴν Μεγάλην Φύσιν, νέοι κόσμοι ἀποκαλύπτονται καθ' ἡμέραν εἰς τὰ ἔκπληκτα δύματά μου, καὶ ἀνευρίσκω τὴν μεγάλην τροφὸν τῆς Τέχνης, τὴν ἀνεξάντλητον πηγὴν τῆς ζωῆς».

Τίποτε πλέον δὲν τοῦ ἐνθύμιζε τὸ παρελθόν.

*
Καὶ δύως ἡ ἐποχὴ ἔκεινη ἦτο μία ἀπὸ τὰς ώραιοτέρας, ίσως ἡ ώραιοτέρα τῆς ζωῆς του. Μία συμβίωσις ἐπὶ ὄλιγους μῆνας, ὅλη πάθος, γεμάτη ποίησιν. Εἰς τὴν αἴθουσαν τοῦ Μουσείου τῆς Ἀκροπόλεως, ἐν φέρετροι ψυχὴ τοῦ ποιητοῦ, ἀγκαλιασμένη μίαν ἡμέραν τὴν μεγάλην Τέχνην, παρεδίδετο εἰς ὅνειρα καλλονῆς ἰδεώδους, ἐπέρασεν ἐμπρός του ἡ Χρυσῆ. Τόσον ἀπαλά, μὲ τόσην χάριν διεγράφοντο αἱ κινήσεις της, ὡσὰν ἀπὸ μίαν ἅλλην ζωήν, νέαν, τελειοτέραν. Εἰς τὴν διάβασιν της, αἱ γύρω θεότητες ἐθαύμαζαν, μέσα εἰς τὴν μαρμαρίνην ἀπάθειάν των, τὴν χάριν καὶ τὴν γοητείαν της. Καλλονή, ἐξ ἐκείνων ποῦ ποτὲ δὲν λησμονοῦνται, καὶ πάντοτε ἀναπολεῖ ὁ ἀνθρωπὸς μὲ πόνον, καὶ ἀγαπᾷ καὶ τήκεται ἀπὸ πόθου καὶ ἔρωτα. Ποῦ ὁ πρὸς αὐτὴν ἔρως εἶναι ἀύλος ὡς θρησκεία καὶ ἐνέχει ἐξ ἴσου βαθειὰ τὰς παραφορὰς καὶ τὴν μέθην τοῦ πάθους, ἀρμόνιζοντος ὅλας τὰς ὄρμας τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως. Καλλονή, ἡ ὄποια φέρει εἰς ἔκστασιν καὶ μεταβάλλει τὴν ζωὴν εἰς θάμβος, εἰς ἐν αἰσθάντη πόθου δραμα. Ποῦ χύνει μέσα μας αὐτὸν τὸν πόθον τοῦ θανάτου.

“Τηνωτταν εἰς τὸ ὄνειροπόλον βλέμμα τῆς Χρυσῆς χίλιοι κόσμοι, οἱ ὄποιοι ἀπεκάλυπταν εἰς τὰ ἔκθαμβα μάτια τοῦ Πέτρου νέαν σελίδα τῆς ζωῆς.

“Ἐκτακτος λάρμψις ἐφώτισε διὰ μιᾶς καὶ τῶν δύο τὴν ψυχήν. Εἰς τὸ καταφύγιόν των τῆς ὁδοῦ Βουλῆς ἔκρυψαν ἀπὸ τῶν ἄλλων τὰ δύματα τὴν εὔτυχίαν των, μεγάλην δπως τὴν εἰχαν ὄνειρευθῆ. Ἐνίστε μόνον διεκόπτετο ἀπὸ μίαν ἀσύληπτον μελαγχολίαν τοῦ Πέτρου. Ἀκράτητος τότε ἔχυνετο εἰς στίχους ἡ ἀγωνιῶσα ψυχὴ του.

Στίχοι χωρὶς ρύθμον, ἔγκλείοντες τὸ μεγαλεῖον τοῦ “Ἀλγούς.” Άλλοτε γόργα κατέλειπε τὸν ἑαυτόν του πρὸς διπλαῖς φύλακας τῆς ζωῆς, πρὸς τὸν “Ἐρωτα. ” Ήρκει τὸ θάλπος τῆς ἀναπνοῆς τῆς Χρυσῆς διὰ νὰ σύνηση τὴν ἀνίαν του. Η ποίησίς του τότε ἦτο μῆγμα φαιδρότητος καὶ περιπαθείας καὶ χάριτος.

“Η Χρυσῆ ἤκουε μαγευμένη καὶ σιωπηλὴ ἐναλλάξ τὴν θλίψιν καὶ τὴν χαρὰν τῶν στίχων τοῦ Πέτρου. Καὶ ἔχυνετο εἰς τὰς φλέβας των γλυκειὰ τῆς ἐπιθυμίας ἡ μέθη, καὶ ἐπνήγετο τὸ ἔγώ μέσα εἰς τοῦ Πάθους τὴν νάρκην, καὶ ξεψυχισμένα τὰ σώματά των ἀπὸ τῆς ζωῆς τὴν φλόγα, ἀγκάλιαζαν μὲν ὑπεράνθρωπον δύναμιν, μὲ μανίαν, τῆς Ἡδονῆς τὸ φευγαλέον δυνειρον.

Συχνὰ ἀνέβαιναν εἰς τὸν ιερὸν βράχον καὶ ἔμεναν ὥρας ὀλοκλήρους εἰς ἔκστασιν διαρκῆ, ἐμπρὸς εἰς τὸ αἰώνιον κάλλος τῶν ἀρχαίων μνημείων, ποῦ μέσα εἰς τὴν μεγαλοπρεπῆ στάσιν των ἀνέζουσεν ἡ Ἑλλὰς μεγάλη καὶ ἔνδοξος καὶ κατωπτρίζετο εἰς τὴν φαντασίαν τῶν δύο ἐραστῶν περίλαμπρος καὶ ωραία ἡ κατοικία τῶν ἡρώων καὶ ἡμίθεων.

“Άλλοτε καθισμένοι ἐμπρὸς εἰς τὴν Νίκην, ἀπειθαύμαζαν τὴν ἀπειρον χάριν της. Ἐβλεπαν τὴν ζωήν, ἡ ὄποια θερμὴ πάλλει μέσα εἰς τὰς φλέβας της, νὰ ἐμψύχονται ἀπὸ τὴν συναίσθησιν τῆς ιδίας της χάριτος. Καὶ ἔμεναν ἐκεῖ, θαυμάζοντος ἀπὸ τὸ κάλλος τοῦ γυναικείου κορμοῦ, ποῦ ἐλαφρὰ κάμπτεται ἐπὶ τῆς δεξιᾶς πλευρᾶς, καὶ ἀπὸ τὴν ἀφελῆ κίνησιν τῆς θεᾶς, ἡ ὄποια λύει τὸ σανδάλιον μετὰ τὸ χαρμόσυνον ἀγγελματικὸν ἀγαπητὴν πόλιν.

Καὶ ἐσυμπλέκοντο αἱ ψυχαὶ των στενώτερα καθ' ἡμέραν μὲ τὸν δεσμὸν τοῦ Ωδαίου.

“Η τελευταία των συνάντησις ἔγινεν ἐκεῖ ὅπως ἡ πρώτη. Ἐκλινε περιπαθῶς ὁ ἡλιος ἐπάνω εἰς τὴν ἀγκάλην τῆς αἰώνιας του ἐρωμένης καὶ τῆς ἔστελλε τὰ τελευταῖα του φιλιά, τὰ πιὸ εὔμορφα, τὰ πιὸ ὄνειρεμμένα, ἔως τὴν ἐπαύριον. Όσαν ὁ φόρος τοῦ ἀποχωρισμοῦ εἶχεν ἐμπήξει τὰ νύχια του εἰς τὴν καρδιάν του Πέτρου, δὲν ἐτολμοῦσε νὰ τῆς μεταδόσῃ τὴν τρελλὴν αὐτὴν σκέψιν του· ἀλλ' ὅταν ἀπεχωρίσθησαν, ἥσαν ἀτελείωτοι οἱ ἐναγκαλισμοὶ του, τὰ φιλήματά του φλογερά.

*
Τώρα ἐπανήρχετο εἰς τὰς Ἀθήνας θεραπεύμένος. “Εφερε μαζῆ του τὸ ἔργον του τελειωμέ-

νον. Ένας κόσμος, δημος τὸν εἶχε συλλάβει ἡ φρυτασία του, ἡ γεμάτη ἀπὸ δινείρα ψυχή του καὶ τὸν ὅποιον εἶχε ζωγραφίσει μέσα εἰς τὸ ἀρχαιοπρεπὲς πλαίσιον τοῦ ξπους.

Ἡ καρδιά του, ἔπειτα ἀπὸ τὴν μακρὰν νάρκην ποὺ ἦτο βιθισμένη, ἐξύπνησεν ἀπὸ συναίσθημα ἀλλοκότου χαρᾶς κατὰ τὴν ἑπάνοδόν του εἰς τὴν ἀγαπημένην του πόλιν. Πένθιμος χαρά, ποὺ εἶχεν ἀνάγκην θάλπους καὶ θωπειῶν. Ὁταν ἔφθασεν εἰς τὴν κατοικίαν του καὶ ἐκάθησεν εἰς τὸ γραφεῖον του μὲ τὰ χειρόγραφα ἐμπρός του ὥστε νὰ ἐπερίμενε κάτι, καὶ ἡ γύρω του μονα-

ξιὰ ἄρχισε νὰ φωτίζῃ μίαν πρὸς μίαν τὰς σελίδας τῆς ζωῆς του καὶ ἡ φρυτασία του ν' ἀγκαλιάζῃ σιγὰ σιγὰ τὸ παρελθόν ἀπληστη, ὡσδὲν νὰ ἐζητοῦσε μέσα εἰς αὐτὸν τὴν ζωήν, καὶ ἡ ἀνάμυνσις τοῦ ἔρωτος τῆς Χρυσῆς, τόσον ὥραιον καὶ τόσον ποιητικοῦ, ἔθερμανε τὸ στῆθος του, δὲν ἡμπόρεσε νὰ κρατηθῇ καὶ κατελήφθῃ ἀπὸ λυγμούς. Καὶ ἔθρεξε τὸ χειρόγραφον μὲ τῆς ζωῆς τὰ αἰώνια δάκρυα. Τὰ δάκρυα ποὺ εἶχεν ἀπαρνηθῆ καὶ εἰς τὰ ὄποια ἐπανεύρισκε τὴν ἀληθινήν ζωήν.

ΚΙΜΩΝ ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΣ

ΕΝΑ ΔΕΝΔΡΟ

Σὲ μία σκοτεινή καὶ μουχλιασμένην αὔλη, τριγυρισμένην ἀπὸ φύλους, μαυρισμένους τοίχους, ἐφύτρωσε μία φορὰ ἔνα μελαγχολικὸ δένδρο. Ἡτον ἀπὸ τὰ πιὸ δυστυχισμένα δένδρα ποὺ εἶδε ποτὲ ὁ ἥλιος. Οὕτε χλόη γύρω του, οὔτε κανένας σύντροφος κοντά του. Τὸ μελαγχολικὸ δένδρο δὲν ἤξευρε καλὰ - καλὰ ἀν ἥσαν καὶ ἀλλα ἀδέρφια του στὸν κόσμον. Μιὰ καταχνὶα πένθους ἔβαρινε τὰ πρώτα του χλωμὰ φύλλα καὶ τὸ δένδρο ποὺ δὲν εἶχε γνωρίσει ἀκόμα οὔτε τὴν ζωή, οὔτε τὸ θάνατο, ἀναστέναζε μέσα στὴν ὑγρασία τῆς σκοτεινῆς αὐλῆς: «Ἄχ! πῶς ἥθελα νὰ πεθάνω!..»

Οι πρῶτοι του γνώριμοι ἤταν μιὰ γρηά, ἔνα παιδάκι καὶ ἔνας μαῦρος γάτος. Ἡ γρηά ἔγνεθε δὴ τὴν ἡμέρα κατώ ἀπὸ τὸ θόλο μιᾶς μισογκρεμισμένης καμάρας κ' ἐγκρίναζε μοναχή της, ἀπὸ τὸ πρωὶ ὡς τὸ βράδυ. Τὸ παιδί ἐγύριζε δὴ τὴν ἡμέρα μιὰ σβούρα ἀπάνω στὶς μουχλιασμένες πλάκες, ποὺ ἐγκρίναζε στρεφογυρίζοντας σὰν τὸ σόμα τῆς γρηᾶς. Καὶ ὁ μαῦρος γάτος, μὲ τὴν ζεματισμένη του προβίᾳ εὔρισκε διασκέδασι νὰ τροχίζῃ τὰ νύχια του ἀπάνω στὰ τρυφερὰ βλαστάρια τοῦ δένδρου. Καὶ τὸ δένδρο βαρειστισμένο ἀπὸ τὴν γρηά, ἀπὸ τὴν σβούρα καὶ τὰ νύχια τοῦ μαύρου γάτου, ἀναστέναζε μέσα στὴν ὑγρασία τῆς σκοτεινῆς αὐλῆς: «Ἄχ! πῶς ἥθελα νὰ πεθάνω!..»

Ο θάνατος δὲν ἀκουγε τοὺς ἀναστεναγμούς του. Καὶ τὸ δένδρο ἀρχισε σιγὰ - σιγὰ νὰ ψη-

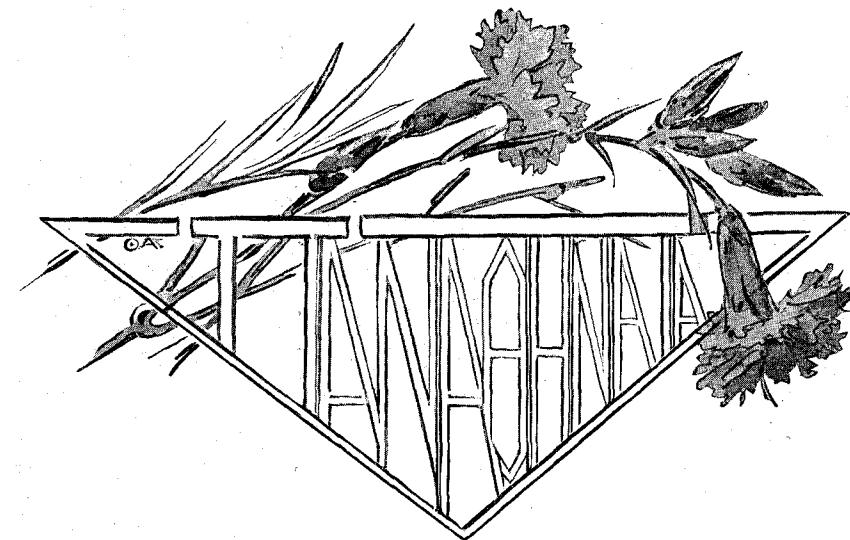
ρίζη, καὶ πάλι ἐστέναζε: «Ἄχ! πῶς ἥθελα νὰ πεθάνω!..»

Σιγὰ - σιγὰ τὸ δένδρο ἐπετάχθηκε ἀπὸ τὴν στενόχωρη αὔλη, ἐπέρασε τὸν ξύλινον ἐξώστη μὲ τοὺς ἔρωτευμένους, ύψωθηκε ἀπάνω ἀπὸ τὴν μαυρισμένες στέγες. Ἐβλεπε τώρα κάτω του τὴν πολιτείαν ἀτελείωτη, τὸν κάμπο μὲ τοὺς ἐλαϊῶνας καὶ τάμπελια μακρύα, λουσμένα σ' ἔνα χρυσὸ φῶς, ἔβλεπε τὴν μακρινὴν θάλασσα σμιγμένη μὲ τὰ θεμέλια τούρανοῦ. Τὰ πουλιά φύλαρα ἀπάνω στὰ πυκνά του τὰ κλαδιά τοῦ ἐμάθαιναν πολλὰ πράγματα ποὺ δὲν ἔμαθε, ἡ αὐρες τούφεργαν συχνὰ φιλιὰ ἀπὸ τὴν μακρινὲς πρασινάδες τοῦ κάμπου, ζωντανεύοντας τοὺς χυμούς του μὲ τὴν ἀνατριχίλα τῆς καρποφορίας. Ἐγίνε τώρα σοφὸ δένδρο, ἔμαθε δσα ἤξεραν καὶ οἱ ἄλλοι σύντροφοί του πέρα στῆς μακρινὲς πρασινάδες. Καὶ ρουφώντας τὴν ζωὴν ἀπὸ δλους του τοὺς πόδους, ἀναστέναζε πάλι στὴν ὥρα τοῦ δειλινοῦ, ἀποχαιρετώντας τὸ ώραιο φῶς: «Ἄχ! πῶς ἥθελα νὰ πεθάνω!..»

Ἐτοι πολλὲς φορὲς τὰ ψηλά του κλαδιά ἐντύθηκαν τὴν δόξα τῶν λευκῶν λουλουδιῶν καὶ πολ-

λὲς φορὲς ἐτίναξαν καμαρωμένα κάτω στὴ γῆ τὴ μοσχοβολισμένην βροχὴ τῶν χρυσῶν καρπῶν. Τώρα ἀφησε κάτω του τὴς ψηλές στέγες, ἐξέχασε τὴν σκοτεινὴν αὔλη μὲ τὴ γκρίνια τῆς γρηᾶς καὶ τῆς σβούρας, ἐξέχασε ἀκόμα καὶ τὴς πληγὲς ποὺ τούκαναν τὰ φαρμακεὰ νύχια τοῦ μαύρου γάτου. Ἡ πολιτεία ἐφάνταζεν ἀποκάτω του σὰν ἔλαιωνας καὶ τάμπελια μακρύα, λουσμένα σ' ἔνα ἀπέραντο μελίσσι ζένο καὶ ἀδιάφορο. Μιλούσε τώρα μὲ τὰ παιγνιδιάρικα μάτια τῶν χρυσῶν ἀστρων, ἀγκάλιαζε τὰ λευκὰ σύννεφα, ποὺ ἐπεργούσαν γεμάτα σοφία καὶ ἀγάπη κοντά του, καὶ δταν ἡ ὄρμητικὲς φτερούγες τῶν μεγάλων ὄρνέων ἐτάραζαν γύρω του τὸν ἀερά, ἀκούγε τὰ μηνύματα καὶ τὰ μυστήρια τῶν οὐρανίων ταξειδιῶν. Δὲν ἐστέναζε πειὰ τὸ δένδρο οὔτε γιὰ τὸν κόσμο, οὔτε γιὰ τὴν ζωή, οὔτε γιὰ τὴν ἀγάπη. Στὸ δάσο του φύλλωμα, ἀδέρφι τῶν λευκῶν συννέφων, κάποιες οὐράνιες αὔρες ἐφιλούσαν κάποιες ἀπόκυρφες χορδές. Καὶ τὸ μελαγχολικὸ δένδρο, φιλορίζοντας μέσα στὸ πρωτόλουθο φῶς τὸ τραγούδι τῆς αἰωνιότητος, ἐστέναζε πάλι ἀγκαλιασμένο μὲ τὰ σοφὰ σύννεφα: «Ἄχ! πῶς ἥθελα νὰ πεθάνω!..»

ΠΑΥΛΟΣ ΝΙΒΑΝΑΣ

Ω Δ Η

ΕΙΣ ΕΛΛΗΝΙΚΟΝ ΑΜΦΟΡΕΑ

(John Keats).

Ω Νύμφη ἐσύ, ἀνέγγιχτη παρθένα τῆς γαλήνης,
Σὺ ψυχοπαῖδι τῆς σιωπῆς, τοῦ χρόνου τοῦ ἀργοκίνητον,
Όποι, ἄλαλη, παραμυθιῶν ἀχὸν ἀνθισμένων χύνεις,
Καὶ ἀπὸ ἐμᾶς γλυκύτερα, μὲν δὲν μαζῆ τοὺς στίχους μας,
Ποιὸι μῆνθοι φυλλοστέφανοι γύρω σου φτερουγάνε,
Καὶ μᾶς διηγοῦνται γιὰ θεοὺς καὶ ἀνθρώπους, ποῦ ἀνταμόνουνται
Στὰ Τέμπη καὶ στῆς Λαγκαδίες τῆς Ἀρκαδίας; Ποιὸι νάρε
Αὐτοὶ οἱ θεοὶ καὶ οἱ ἀνθρώποι καὶ ἡ ιόρες ἡ ἀπάρθενες;
Τἄγριο γιατί κυνηγητό; Τί νὰ ξεφύγονταν τρέχοντα;
Γιατί ἡ φλογέρες καὶ ἡ βοή; σὰν τί ξεφάντωμα ἔχοντα;

Γλυκοὶ οἱ σκοποὶ ποῦ ἀκούγονται, μὰ πειδὸν γλυκοὶ εἰν' ἀκόμα
Κεῖνοι ποῦ δὲν ἀκούγονται. Γλυκὲς φλογέρες παῖξετε,
Μὰ δχι σταντὶ τάνθρωπινο, ἀπὸ τάνθρωπινο τὸ στόμα.
Τραγούδια μὲ χωρὶς σκοπό, στὸ λογισμό μας ψάλλετε.
Πάντοτε θενὰ τραγουδῆς πανώροη παλληκάρι
Αὐτοῦ ἀποκάτω ἀπὸ τὰ δεντρά, ποῦ θάνε αἰώνια πράσινα,

Ωδὴ εἰς Ἑλληνικὸν ἀμφορέα

213

Μὰ νὰν τῆς δώσης τὸ φιλί δὲ θὰ σοῦ γένη ἡ χάρι
Ποτέ, ἄφοβε ἀγαπητικέ, δοσο καὶ ἀν εἶσαι πλάγι της.
Δύπη δμως, καὶ ἀν δὲν τὴ χαρῆς, μὴ βάλῃς στὴν καρδιά σου
Πάντα θέλεις εἶναι ψυχαρη, πάντα ἀγαπητικά σου.

Ἐδευχισμένα ἐσεῖς δεντρά, καλόμοιρα κλαδιά μου,
Όποῦ ποτὲ τὰ φύλλα σας δὲ χαιρετᾶν τὴν ἀνοιξι,
Καλότυχε τραγουδιστή, ποῦ δλοκαιοὶς καὶ χάμον,
Ἄκονταστος θὰ τραγουδῆς τραγούδια νέα καὶ ἀτέλειωτα,
Κι ἀπὸ δλα πειδὸν τρισέντυχη ἐσύ, δὲ ἀγάπη πρώτη,
Ποῦ πάντα σου εἶσαι δλόθεροι καὶ μηήσκεις πάντα ἀχόρταστη,
Ποῦ αἰώνια νοιώθεις μέσα σου ἀμάραντη τὴ νειότη,
Μὲ πάθος καὶ μὲ δύναμι καὶ φεϊκή καὶ ἀνθρώπινη,
Ποῦ ἀφίνεις τὴν καρδιά βαρειά καὶ ποδοπλαγαμένη,
Τὸ μέτωπο φλόγα, φωτιά, τὴ γλῶσσα διψασμένη!

Γιὰ τὴ θυσία ποῦ ἐκίνησαν ποιὸι τάχατε εἰν' ἐκεῖνοι;
Βαθύγνωμέ μου γέροντα, σὲ ποιὸ βωμὸ δλοπράσινο
Σέργεις τὴν ἀγελάδα αὐτῆ, ποῦ μουγκρητὸν ἀφίνει
Ως τὰ οὐράνια, μὲν ἀπαλὰ πλευρὰ στεφανοστόλιστα;
Ποιὰ χώρα τάχα ταπεινή, μὲ τὸ ἥσυχο τῆς κάστρο,
Χτισμένη δίπλα σὲ βουνό, σὲ ποταμό, ἢ σὲ θάλασσαν
Ἄπ' τὸ λαό της ἀδειασεν αὐγή, πρὸν σρύση τάστρο;
Μικροῦλα χώρα, οἱ δρόμοι σου θέλεις ἀπομείνονταν ἔρημοι
Κι ἀμίλητοι παντοτινά, καὶ μιὰ ψυχὴ σιμά σου
Λέ θὰ γυρίσῃ γιὰ νὰ εἰπῃ ποτὲ τὴν ἐρημιά σου.

Ω Ἀθηναία ἐσύ Κνοά, συντρόφια τιμημένα,
Ἄντρες, παρθένες ζηλευτὲς καὶ μαρμαροπελέκητες,
Μὲ δάσος αἰώνια δλόγυρα καὶ χόρτα πατημένα ...
Πῶς μᾶς κρατεῖς σὲ συλλογή, σὰν τὴν αἰωνιότητα,
Κνοὰ βιονή καὶ ἀμίλητη, τραγοῦδι τῶν βουνόλων!
Καὶ ὅταν τὰ χρόνια ποῦ κυλοῦν τὴ γενεά μας σρύσουνε,
Σὺ δὲ παρομένης πάντοτε ξένη στῆς λῦπες δλων,
Ἄσαλεντη, νὰ σιγολές, φίλος πιστός, στὸν ἀνθρώπον:
Ἡ Ἀλήθεια πάντα εἰν' Ὁμορφιά, καὶ ἡ Ὁμορφιά εἰν' Ἀλήθεια,
Ξέρετε αὐτὸ μόνο στὴ γῆς, καὶ εἰν' τὰλλα παραμύθια.

ΑΓΙΣ ΘΕΡΟΣ

Η ΦΑΡΜΑΚΟΛΥΤΡΙΑ

«...Τὴν νύκτα ἐκείνην εἶχον ἀναβῆ καὶ πάλιν εἰς τὸ βουνόν διὰ νὺν συναντήσω τὴν ἔξαδέλφων Μαχοῦλαν. Τὴν ἀλήθειαν νὰ εἴπω, δὲν ἦξευρα μετὰ βεβαιότητος ὅτι ἔμπλον νὰ τὴν συναντήσω, ἀλλ' ἡλαυνόμην ἀπὸ τὸ πάθος, ἔφερα τὰ βρύματά μου εἰς προσκύνησιν, καὶ ἥσθα- νομην τὴν ἀνάγκην ν' ἀναζωπυρήσω ἀρχαῖας ἀναμνήσεις.

³ Ήτον ἡ τελευταία φορά όπου θὰ ἔβλεπα εἰς τὰ ἐρημικὰ ἐκείνα μέρη την ἐξαδελφην μου Μαχούλαν. Τὴν πρώτην φοράν, πρὸ ἑτῶν εἴκοσι, τὴν εἶχα συναντήσει εἰς τὸ βάθιος δρυμώνος, πλησίον ἀρχαίου παρμεγέθους σηκοῦ ἢ τεμένους ἐκ γιγαντιαίων μαρμάρων, τὸ όποιον πιθανὸν νὰ ᾖτο ναός τῶν Θεῶν, τῆς πρὸ τοῦ Προμοθέας ἐποχῆς. Σύρεται εἰς τὸ παράδοξον ἐκείνον κτίριον τὸ προβάλλον ὡς πρόσωπον σφιγγής τὴν πρόσοψίν του τὴν γριφώδη, ἦτο ἐν μεταγενέστερον πενιχρὸν παρεκκλήσιον, τιμώμενον ἐπ' ὄνοματι τῆς Ἀγίας Μάρτυρος Ἀναστασίας. Ἐκεὶ εἶχα συναντήσει πρὸ εἴκοσιν ἑτῶν τὴν ἐξαδελφην μου Μαχούλαν.

Περὶ τὰ τέλη τοῦ φιλοπάτωρου, εἰχεν ὑπάγει
όμοιον μὲ ἔνα παπᾶν, διὰ νὰ λειτουργήσῃ τὸν
ναύσκον. Εἶτα ἀφοῦ ἀπέλυσεν ἡ λειτουργία, ὁ

Ἐπτάκις ἔκαμε τὸν γῆρον τοῦ κτιρίου, καὶ μὲ ἑπτὰ ἔμβολα κηρωμένου νήματος περιέζωσεν, ἡ ἐξαδέλφη μου Μαργοῦλα. ὅλον τὸν γαίοσκον.

Kai ai γυναικες, ai ἐπιστρέψασι ἅρτι μὲ τὰ καλάθια πλήρη ἐκ βοτάνων καὶ ἀμανιτῶν, ἔκχ- μνον τὸν σταυρόν των, καὶ τὴν ηὔχοντο λέγουσαί-

— Ας δείξη ή Φαρμακολύτρα τὸ θάμνα της!
Βοήθειά σου! ..

εις τοὺς λοφίσκους καὶ εἰς τὰ βέμπατά, εἰς τὰ πέριξ τοῦ ναοῦ συλλέγουσαι ἀγριολάχανα καὶ μανιτάρια. Ἡ ἐξαδέλφη μου Μαχοῦλα, ἴδού τι ἔκαμεν.

‘Η Ἀγία Ἀναστασία ἡ Φαρμακολύτρια εἴναι ἑκείνη, ἡτις χαλνᾷ τὰ μάγια, ἡτοι λύει πᾶσαν γοντείαν, καὶ μεθοδείαν πονηρὰν ὑπ’ ἔχθρῶν γινομένην. Εἰς ἐμέ, παρευρεθέντα κατὰ τύχην

Αὕτη ἡνάκιεν ἐπτὰ χριά εἰς τὰ δύο μανούάλια τοῦ ναΐσκου, ἐμπρὸς εἰς τὰς εἰκόνας τοῦ Χριστοῦ, τῆς Παναγίας, τοῦ Προδρόμου, καὶ τῆς Ἀγίας Ἀναστασίας. Ἐφαίνετο, διτὶ ἡθελε μετὰ τὴν ἀναχώρησιν τοῦ παπᾶ, νὰ τελέσῃ αὐτὴ νέαν ἔκει, τὸ πράγμα ἐφαίνετο παράξενον, δισον ἡθελε φανῆ εἰς μαθητὴν τῆς γ' τάξεως ἐπαρχιακοῦ γυμνασίου, δραπετεύσαντα ἀμα τῇ ἐνάρξει τῶν μαθημάτων, εἰς τὸ μέσον τοῦ ἔτους. 'Αλλ' ἡ ἐξαδέλφη μου Μαχοῦλα ἡζεύρε τί ἔκαμψεν.

λειτουργίαν, πλέον μυστηριώδη. Ἀφοῦ ήναψε τὰ ἐπτά κηρία, ἔβγαλεν ἀπὸ τὸ παραμέγιστον καλάθιόν της μακρότατον ὑπὲρ τὰς ἐκατὸν ὄργιας, λεπτὸν σχινίον, διλοκίτρινον, εὐωδίαζον, κηρόπλαστον.⁷ Ήτο γιγαντιαῖον φιτύλιον βαμβακερόν, τὸ ὅποιον εἶχε κλώσει δόλον μὲ τὰς χειράς

“Ενα νιόν, μονάκριθον, τὸν εἶχε. Καὶ εἶχε τέσσαρας κόρας μικράς, τῶν ὅποιων ἡ μεγαλειτέρα ἦτον ἥδη δεκαεξή χρόνων. Καὶ οὐ μόνος της, πρωτότοκος, ἤγγιζεν ἥδη τὸ είκοστὸν ἔτος. Καὶ ἥδη ἔχανε τὸν νοῦν του κ' ἐξητοῦσε νὰ νυμφευθῇ.

Τοῦ εἶχαν κάμει μάγια, αἱ γυναικεῖς, ἀπὸ

Τοῦ εἶχαν κάμει μάγια, αἱ γυναικεῖς, ἀπὸ

τὸν Πέρα Μαχαλᾶν. Καὶ τοῦ εἶχαν σηκωσεῖ τὰ μυαλά του. Ποιὸς ἤξεύρει τί μαγγανείας τοῦ ἔχαμαν, καὶ τί τοῦ ἔδωκαν νὰ πήν. Ἐγγώριζαν ἐκεῖναι ἀπὸ μαγείας . . .

Κι ἀγάπησε μίαν κόρην, ητις ἥτον μεγαλεί-
τέρα ἀπ' αὐτὸν στὰ χρόνια, καὶ ἦθελε νὰ τὴν
λά�ῃ σύζυγον.

«Ἡ θὰ τὴν πάρω, μάννα, ἡ θὰ σκοτωθῶ.»
Τὸ εἶχε πάρει κατάκαρδα. Ἡτον «έρωτοχτυ-
πημένος.» Τώρα, τί νὰ κάμη ἡ ἔξαδελφη μου
Μαχοῦλα; Ν' ἀφήσῃ τὸν υἱόν της νὰ ἐμβῆ στὰ
βάσανα, τόσον νέος, κι' αὐτὴν νὰ ἔχῃ τέσσαρας
κόρας ἀγυπτάνδρους, νὰ τὰς καμαρώνῃ; Καὶ
ποιὸς γονιὸς τὸ δέχεται, αὐτό;

Λοιπὸν ἔπεισε στὰ θεωτικὰ πράγματα. "Εκαμε λειτουργίας πολλάς, καὶ ἀγιασμούς, καὶ παρα κλήσεις. Επῆρε τὰ ροῦχα τοῦ γυιοῦ της, καὶ τὰ ἔβαλε νὰ λειτουργηθοῦν ὑπὸ τὴν Ἄγιαν Τρά πεζαν. Επαίδευσε τὸν ἑαυτόν τις μὲ πολλὰς νηστείας, ἀγρυπνίας, καὶ γονυκλισίας.

Τελευταίον προσέφυγεν εἰς τὴν χάριν τῆς Ἀγίας Ἀναστασίας τῆς Φαρμακολυτρίας. Αὕτη εἶχε παρὰ Θεοῦ τὸ χάρισμα νὰ διαλύῃ τὰς μαργείας καὶ γοντείας. Ἐπῆγε, τὴν ἐλειτουργίσεν, ἔκωσε τὸν ναόν της ἐπτά φοράς (τελοῦσα μόνη της ιδιαιτέρων λειτουργίαν περιπαθή ἐκ μητρικῆς πατρός), καὶ μείζων μητροπολίτης αὐτοῦ τὸ ἄστρον

στοργής) μὲ κηρίον ἐκαπονταρόγυιον, τὸ οποῖον
ἡ ιδίᾳ εἶχε παρασκευάσει μὲ τὰς χειράς της, καὶ
παρεκάλει τὴν Ἀγίαν νὰ χαλάσῃ τὰ μάρια, νὰ
ἔβη στὸν νοῦν του ὁ οὐίος της, ὁ ἔρωτοχυτηπ-
μένος καὶ ποτισμένος ἀπὸ κακὰς μαγγανείας,
καὶ νὰ μὴν χάρη τὰ μυαλά του ἀδίκα. . .

“Ολ’ αύτὰ τ’ ἀνεπόλουν καὶ τ’ ἀναπαρίστων
μὲ τὸν νοῦν μου, ως νὰ εἶχαν συμβῇ χθές, καὶ
εἶχαν παρέλθει ὥδη περισσότερα τῶν εἴκοσιν
ἔτῶν ἀπὸ τότε, εἶχαν ἔξελθει τῆς πολιχνῆς ἀμα
τῇ δύσει τοῦ ἡλίου, καὶ εἶχαν πορευθῆ μὲ τὴν
ἀμφιλύκην ἔως τοῦ Δράκου τὸ ρέμυμα, ἐκεὶ ὅπο-
θεν ἀρχῖζει ὁ ὑψηλός, κάθετος ἀνήφορος τοῦ
Βαραντᾶ. Η σελήνη δὲν εἶχεν ἀνατέλει ἀκόμη,
ἐπειδὴ ἡτο δύο ἡ τρεῖς ἡμέρας μετὰ τὴν παν-
σέληνον. Μέσα εἰς τὸ ρέμυμα, βαθειὰ κάτω, ἀν-
τίχει ὁ ρόχθος τοῦ χειμάρρου, τοῦ σχηματιζο-
μένου ἀπὸ τὰς χιόνας τὰς λυομένας. Καὶ εἰς
ὑψηλὸς μαῦρος βράχος ἴστατο ἀπέναντί μου,
μαστηριώδης εἰς τὸ σκότος.

³ Ήτο κατὰ Μάρτιον μῆνα. Ὁ χείμαρρος ἐρρόχθη, ἔβρυχε, καὶ κατεφέρετο μετὰ κρότου, κ' ἐκυλίστο σχηματίζων δύο καταρράκτας, κυ-
ριαρχος εἰς την σιγήν τῆς νυκτός. Ὁ κρότος

ἐκεῖνος ἐνέσπειρε φόβον εἰς τὴν ψυχήν μου, ὅτις ἀνεγνώριζε παρ' ἑαυτῇ ὄμοιότητα μὲ τὸ ρεῦμα ἐκεῖνο. Ἐδεσπόζετο δλη ἀπὸ ἐν ὑπουρού πάθος, καθὼς τὸ βαθὺ ρεῦμα καὶ ἡ σιγὴ τῆς νυκτὸς ἐδεσπόζοντο ἀπὸ ἔνα δοῦπον ὑπόκωφον.

Μετὰ δυσκολίας διέκρινα τὸ μονοπάτι τὸ χα-
ρασσόμενον ἀνὰ μέσον βρύων καὶ θάμνων πυκνῶν.
Εἶτα, ἀντικρύ μου, εἰς τὴν κλιτὺν τὴν κρη-
μνώδη, ἤρχισα νὰ βλέπω μίαν ἀνταύγειαν. Αἱ
πρῶται ἀκτῖνες τῆς σελήνης ἐπηργύρωνον τὰς
κορυφὰς τῶν δένδρων. Ἔφθασα εἰς τὴν βάσιν
τοῦ ὅρους, καὶ ἤρχισα ν' ἀνέρχωμαι τὸν ἀνή-
φορον. Ἀφοῦ ἀνέβην ὑπὲρ τὰ δισχίλια βῆματα,
σπεύδων καὶ ἀσθμαίνων, εἴδα πέραν ἀντικρὺ^{τὴν}
τῆς σελήνης, ἐκεῖθεν τοῦ συνδένδρου λόφου τοῦ
κρύπτοντος ὅπισθέν μου τὸν ὄριζοντα, εἴδα τὴν
σελήνην ἀπαλλαγεῖσαν τῆς λοφιάς τοῦ ἀντικρυ-
νοῦ, μεμακρυσμένου βουνοῦ, ὅπου ἐπὶ τινα λεπτὰ
ἐφαίνετο ὡς νὰ εἴχε βάλει φωτιὰν εἰς ἔν-
δρον μεμονωμένον, ὅρθιον ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ
ὑψηλοῦ λόφου, τοῦ φράσσοντος τὸν λιμένα τὸ
δένδρον ἐφαίνετο ὡς νὰ καίεται· εἴτα ἡ Ἐκάτη,
ἀφήσασα τὸ δένδρον μαῦρον καὶ σκοτεινὸν ἀπό-
καυμα, ἀνῆκιθε βραδεῖς, ἐν ἀγλαΐᾳ καὶ ἀποθεώ-
σει φαεινῇ, ὕπερθεν τῆς λοφιάς τοῦ ὅρους.

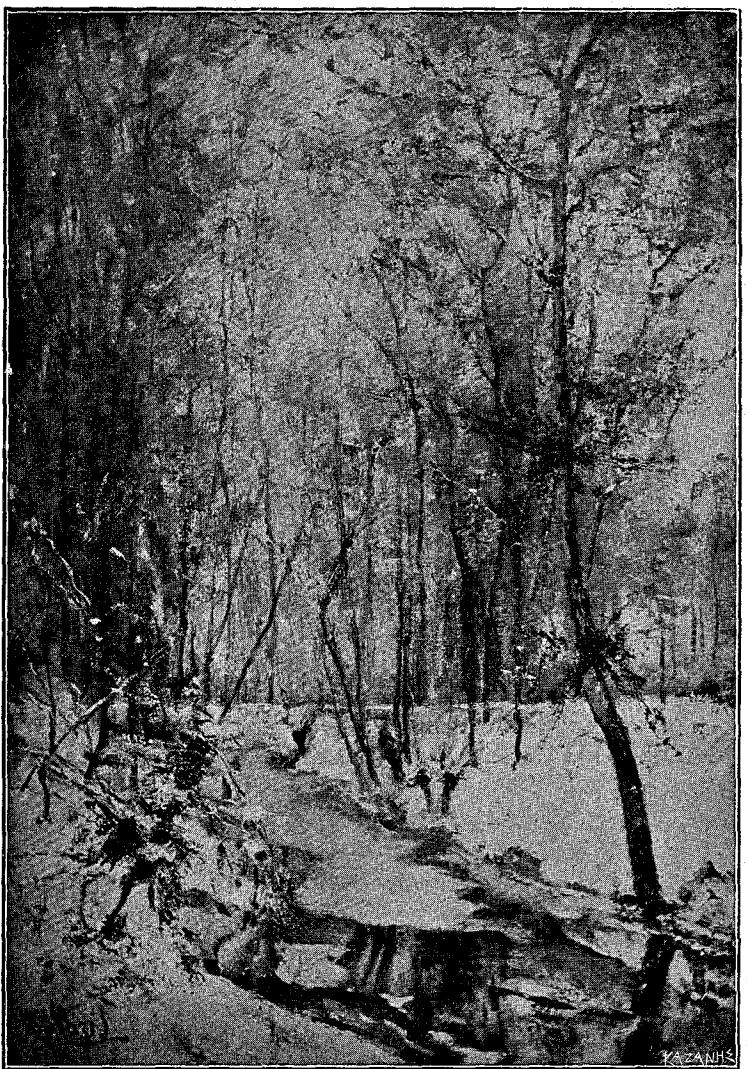
Μετὰ ὡραν ἔφθασα εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ βουνοῦ, εἶτα ὠδεύσα ἐπὶ τοῦ ὄροπεδίου, ἐν παμφαεῖ σελήνη. Εἶτα ἔφθασα εἰς τὴν ἀντίθετον κλιτὺν ὃπου πάλιν εὗρον σκιάς καὶ σύνδενδρον μέρη καὶ φόβητρα ἐμπρός μου. Ἐκεῖ παρακάτω ἦτον ἡ μικρὰ ἔπαινοις τοῦ Γιάννη τοῦ Στόγιου, ἀγρότου ἀπλοϊκοῦ φίλου μου. Υπερέβην τὸν χαμηλὸν φράκτην, εἰσῆλθον εἰς τὴν αὐλὴν κ' ἔκρουσα τὴν θύραν.

Ο Στόγιος δὲν είχε κοιμηθή ακόμη, φώς
έλαμπε διά του φεγγίτου. Τὸν ἐκάλεσα ὄνομα-
στί. Ἐγνώρισε την φωνήν μου, καὶ ἐλθὼν μοῦ
ῆγοιξε. Μοὶ παρέστη ποόθυμον ξενίαν καὶ στέγνυ.

Ἐγώ ἐν τούτοις δὲν ἔξευρα διατί εἶχα κρού-
σει τὴν θύραν του, ἀφοῦ δὲν εἶχα ὑπόνοιαν οὔτε
νυσταγμόν. Ἀφοῦ ἐκεῖνος ἀπεκοιμήθη, ἔλαβα
τὴν βάθδον καὶ τὸν πιλόν μου καὶ ἐξῆλθον κρά-
ξας πρὸς αὐτὸν νὰ κλείσῃ, ἀντὶ ἡθελε, τὴν θύραν·
ἐκεῖνος, ἐπειδὴ «έλαχοκοιμάτο», πολὺ ἐλαφρά,
μου ἀπήντησε δι' ἡρέμου γογγυσμού, μέσα εἰς
τὸν ὑπόνοιαν του.

Κατέβον ἀκόμη χαμηλότερα τὸ βουνόν. Ἡ σελήνη ἐμεσουράνει ὥδη, κ' ἔφεγγεν εἰς ὅλην τὴν κλιτύν. Εἰς τὰς ποιμενικὰς ἐπαύλεις οἱ πετεινοὶ εἶχον λαλήσει. Κατηλθον εἰς σύνδενδρον στεγωπόν, ἐστράφην ἀριστερά, καὶ ἔφθασα εἰς τὸν ἔρημον ναίσκον τῆς Ἀγίας Ἀναστασίας.

ΣΥΓΧΡΟΝΟΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΑ

Δ Α Σ Ο Σ

•Ελαιογραφία : Πανταζή.

('Από την "Εκδεσιν" της «Έταιρειας των Φιλοτέχνων»).

(Φωτογραφία Σπ. Κοκκόλη).

Παναθηναϊκά

Η ΒΑΣΙΛΟΠΗΤΑ

... Καὶ τώρα, μετὰ εἰκοσιν ἔτη, δταν ἥργισα ἡδη νὰ φθίνω, ἀφοῦ κατὰ κόρον ἐγεύθη τῆς ζωῆς ὅλην τὴν τρύγα καὶ τὴν πικρίαν, ἐδὲ ἐγώ ἐζήτουν νὰ ζώσω μὲ κηρίον τὸν ναὸν τῆς Μάρτυρος, οὔτε κηρίον πλέον ἀγνὸν θὰ ἡδυνάμην νὰ εἴρω, διότι ἀπὸ πολλοῦ ὅλοι οἱ κηροπλάσται ἐπώλουν νοθευμένα κηρία, καὶ οἱ μελισσοτρόφοι αὐτοὶ εἶχον μάθει νὰ νοθεύωσι τὸ κηρίον πρὶν τὸ πωλήσουν. Καὶ ὁ ναΐσκος τῆς Ἀγίας εἶχε περιέλθη εἰς παρακυῆν καὶ ἀτημελησίαν οἰκτράν, διότι ἡ θρησκευτικὴ εὐλάβεια μεγάλως εἶχεν ἐκπέσει ἐν τῷ μεταξύ. Δύο εἰκόνες λαδωμέναι καὶ φθαρμέναι ὑπῆρχον μόνον εἰς τὸ τέμπλον τὸ σαπρόν, ἡ μορφὴ τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ δεξιᾷ, καὶ ἀριστερῇ ἡ εἰκὼν τῆς ἀμνάδος του, τῆς στρεφούσης πρὸς αὐτὸν τὸ πρόσωπον, καὶ φαινομένης ὡς νὰ ἔκραζε μεγάλη τῇ φωνῇ: «Σέ, νυμφίε μου, ποθῶ!» Αἱ εἰκόνες τῆς Παναγίας καὶ τοῦ τιμίου Προδρόμου εἶχον γείνη ἀφαντοῖ. Ἰσως εἶχον ἀφαιρεθῆ ἀπὸ τὰς χειρας φιλαργαίων ἡ ἔραστῶν τῆς Βυζαντινῆς τέχνης...

Ὑπῆρχον μόνον δυὸς κανδήλια ἡμιθραυσμένα ἡ ῥάγισμένα, ἡ βορεία πύλη τοῦ ιεροῦ ἡτο ἄνευ θυρίδος, τὸ μόνον παράθυρον τὸ μεσημβριὸν τοῦ ναοῦ ἄνευ παραθυροφύλλου, τὸ Θυσιαστήριον καὶ ἡ προσκομιδὴ, γυμνὰ καὶ ἀνεπίστρωτα ἡσαν πλήρη κονιορτοῦ... Ο ναΐσκος ὁ ἑπταζωσμένος καὶ ἀγιασμένος δὲν ἐλειτουργεῖτο πλέον.

«Οὐ θυσία, οὐχ ὀλοκαύτωμα, οὐ τόπος τοῦ καρπῶσαι». Καὶ ἡ μυστικὴ λειτουργία, τὴν ὁποίαν ἐτέλει πρὸς χρόνων πολλῶν περὶ τοὺς τοίχους του ἡ φιλόστοργος Μαχοῦλα ἡ ἑξαδέλφη μου, δὲν θὰ εἴχε ἔναντισθεῖ πλέον ἀπὸ πολλοῦ.

*
Ω! ἑπτάκις μόνον; ... ἐβδομηκοντάκις ἑπτὰ θὰ εἶχον τώρα ἀνάγκην νὰ περιζώσω τὸν ναὸν τῆς Ἀγίας Ἀναστασίας! ... Τοσάκις εἶχε περιεζωσμένην τὴν καρδίαν μου ἡ ἀκανθή τῆς πικρᾶς ἀγάπης, τοσάκις τὴν εἶχε περισφρίγει τὸ ἐρπετὸν πάθος, τὸ δολερόν... ἐνλαβούμην νὰ εἴπω εἰς τὴν Ἀγίαν, ἡσχυνόμην νὰ ὄμοιογήσω πρὸς ἐμαυτόν, ὅτι ἡμην, ὃψε ἡδη τῆς ἡλικίας, λεία τοῦ πάθους καὶ ἔρμαιον...

Αλλὰ πρὸς τί νὰ προσφέρω λαμπάδας καὶ μοσχολίαν, πρὸς τί νὰ περιζώσω μὲ κηρία τὸν ναὸν; Η Ἀγία ἡδύνατο ἵσως νὰ μὲ θεραπεύσῃ, ἀλλ' ἐγώ δὲν ἐπεθύμουν νὰ θεραπευθῶ. Θὰ ἐπρότιμων νὰ καίωμαι εἰς τὴν φλόγα τὴν βραδεῖαν... Υπάρχουν εἰς τὸν Παράδεισον Ἀγιοι δεχόμενοι τὰς ευχὰς τῶν ἐρώντων; ... Τάχα ἔκει, δίπλα εἰς τὸ παρεκκλήσιον τῆς Φαρμακο-

λυτρίας, εἰς τὸ παλκιὸν ἐκεῖνο μεγαλομάρμαρον κτίριον τὸ αινιγγυτῶδες, νὰ ὑπῆρχε τὸ πάλαι ιερὸν τῆς Ἀφροδίτης, νὰ ὑπῆρχε βωμὸς τοῦ Ἔρωτος;

“Ω! καὶ δύμως ἐτηκόμην... ὥρας-ώρας ἐπεθύμουν, εἰ δυνατόν, νὰ ιατρευθῶ. Βοήθει Ἀγία Ἀναστασία!

Καθὼς εἶχα περιεργασθῆ τὸν ναΐσκον, εἶχεν ἑξημερώσει ἡδη. Αἱ ὥραι εἶχον παρέλθει χωρὶς νὰ τὰς αισθανθῶ, κ' ἐγώ ἐν τῇ νάρκη καὶ τῇ ρέμβη τῆς νυκτός, χωρὶς νὰ αισθάνωμαι τὸ φῦχος, εἶχον διελθει ὅλην σχεδὸν τὴν νύκτα τοῦ Μαρτίου ἐκείνην εἰς τὸ ὑπαίθριον. Απεμαρχύνθην τοῦ παρεκκλησίου αισθανόμενος ἀκουσίαν ἀνακούφισιν ὅτι, ἔρημον καθὼς ἡτο τὸ ιερόν της, ἡ Ἀγία δὲν θὰ ἡθελε πλέον νὰ μὲ θεραπεύση.

Ἐκεὶ παρ' ἑπτίδα, συναντῶ τὴν ἑξαδέλφην μου Μαχοῦλαν... Ήτο τοιαύτη ὥποια καὶ πρὸ εἴκοσι χρόνων, σχεδὸν δὲν εἶχε μεταβληθῆ τὸ πρόσωπόν της οὔτε λευκὴν τρίχα εἶχεν εἰς τὴν κόμην, οὔτε ρυτίδα εἰς τὸ μέτωπον. Ήτον ἐκ τῶν γυναικῶν ἐκείνων τῶν ἐχουσῶν δευτέρων νεότητα, ἀνθηρότεραν τῆς πρώτης, ὡχρά, καὶ ἀφελῆς καὶ ἀπλαστος, ἐφαίνετο ἀσχημη ἐκ πρώτης ὅψεως, ἀλλὰ μετὰ δεύτερον βλέμμα ἀνεκάλυπτέ τις εἰς τὸ πρόσωπόν της ἀφατον γλυκύτητα. Ήτο νύμφη καὶ ιέρεια καὶ γυνή.

— Ποῦ 'ς αὐτὸν τὸν κόσμο, ἑξαδέλφε; μου λέγει.

Η ἑξαδέλφη Μαχοῦλα εἶχεν ἔλαιωνα εἰς τὰ μέρη ἐκεῖνα. Τὴν χρονιὰν ἐκείνην ἡτο πλουσιωτάτη ἔλαιοφορία, καὶ ἀν καὶ ἡτο Μάρτιος ἡδη, τὸ μικρὸν καλάθιον, τὸ ὅποιον ἐκράτει περὶ τὸν ἀγκῶνα της τὸν ἀριστερόν, ἡτο γεμάτον ἀπὸ ἔλαιας χαράδας (ἡ θροῦμπες) ώραίς καὶ στιλβώνας· αἱ τελευταῖαι ἔλαιαι ἔπιπτον ἀπὸ τὰ δένδρα ἀκόμη περὶ τὴν ἀνοιξιν. Εθεώρει τὴν ἑξοχὴν ἐκείνην ὡς γειτονίαν ἰδικήν της, καὶ δι' αὐτὸ δίλεγε: «Ποῦ 'ς αὐτὸν τὸν κόσμο.

Ἐγώ τὴν ἐχαιρέτισα κ' ἐκάθισα ἐπὶ τινος ὅχθου, ὑπὸ δένδρον ἔλαιας, εἰς τὴν ἐσχατιὰν τοῦ ἔλαιωνος. Εκείνη ἔλθούσα ἀπέθεσε τὸ καλάθιόν της πλησίον μου, καὶ περιστείλασα ἐπιμελῶς μὲ τὰς δύο χειρας τὰ κράσπεδα τῆς ἐσθῆτός της, ἐκάθισεν ὅλην παραπέρα.

— Τράψ χαράδες, νὰ σὲ φυλάξω, ἑξαδέλφε;

— Ἐξαδέλφη Μαχοῦλα, ἥρχισα ἐγώ, χωρὶς ἀλλως ν' ἀπαντήσω εἰς τὴν φιλόφρονα προσφοράν της, θυμᾶσαι, τῷ καιρῷ ἐκείνῳ, δταν ἡμουν ἐγώ παιδί, που ζέωντας μὲ κηρί τὸ ξωκλῆσι τῆς Ἀγίας Ἀναστασίας;

— Θύμοῦμαι, ἀπήντησε.

— Πές μου, σὰν νὰ μὴ ξέρω, γιατὶ τὸ ἔκανες;

— Τὸ εἶχα τάξιμο, γιατὶ ὁ Μανωλάκης ἡτον ἐρωτοχυτηπημένος· κ' ἐπειδὴς ἡ Ἀγία Ἀναστασία εἶναι ποῦ λυώνει τὰ μάγια, μεγάλ' ἡ χάρη της, ἔζωσα τὸ κλησιδάκι της, καὶ τὴν ἐπερικαλοῦσα, μὴν τυχὸν ἡτο μαγευμένο τὸ παιδί μου, γιὰ νὰ χαλάσῃ τὰ μάγια.

— Κ' ὑστερα, τί ἀπόγειε; Πές μου τα ὅλα, σὰν νὰ εἴμαι πνευματικός, γιατὶ ἔγω, ξέρεις, τὸν περισσότερον καιρὸ δέλειπα ἀπ' τὴν πατρίδα, καὶ δὲν τὰ παρηκολούθησα καλά.

— Φαίνεται ὅτι δὲν τοῦ εἶχαν καμωμένα μάγια, μόνο ὁ ἰδιος εἶχε πέσει στὸν ἔρωτα, κ' ἡ Ἀγία, σὰν δὲν ἡτον ἀπὸ μάγια, δὲν μποροῦσε μὲ τὸ σταυρὸν νὰ τοῦ ἀλλάξῃ τὰ μυαλά, γιατὶ μοναχός του καὶ θέλοντας ἔβαλε σεβντὰ μέσα του. Τὸ λοιπὸν ἡ Ἀγία ἔδειξε τὸ θάμμα της μὲ ἀλλον τρόπο· σὰν ἐτέλεψα τὸ τάξιμό μου, στὸν μῆνα ἀπάνω, τὸ κορίτσιο ἀρρεβωνιάστηκε μὲ ἀλλον καὶ τὸ ὄλιγον καιρὸ ἔγεινεν ὁ γάμος. Τότε, ἐπειδὴ ἡτον φόβος νὰ τρελλαθῇ ἡ νὰ χτικιάσῃ τὸ παιδί μου, ἀπ' τὸ κακό του, τὸν ἔταξα στὴν Παναγία τὴν Κουνίστρα, μεγάλ' ἡ χάρη της, γιὰ νὰ τὸν γλυτώσῃ ἀπ' τὴν τρέλλα κι' ἀπ' τὴν ἀρρώστια... Τοῦ κόστισε πολὺ, ἐπόνεσε, ἔχασε τὴν ὅρει του, κιτρίνισε σὰν τὸ κερί, ἔλυσε στὸν ἀπάντονο κόσμο... Ως τόσο, ἡ Παναγία ἔδειξε τὸ θάμμα της, καὶ τὸ παιδί δὲν ἐτρελλάθη οὔτε χτικιάσε... Σ' ὅλιγον καιρό, ἥρθε στὸν ἑαυτό του.

— Καὶ τώρα τί γίνεται;

— Τώρα ταξιδεύει μὲ τὴ γολέττα μας, στὰ μέρη τῆς Ανατολῆς... Ἐπήρη δίπλωμα πλοιαρχίας καὶ τὴν κυβερνᾷ ὁ ἰδιος, ἐπειδὴ ὁ πατέρας του γέρασε κ' ἐκάθισε ἔζω... Φαίνεται πῶς τὸ ἔρριξε λιγάκι στὸ πιόμα, ὁ Μανωλάκης, μὰ δὲν τὸ παρακάνει πιστεύω... "Ασπρισε, καὶ δὲν θέλει νὰ παντρευτῇ... Καλλίτερα γιὰ μένα νὰ σου πῶ, ἔξαδελφε. Μ' ἐθοίθησε κ' οἰκονόμησε τὰ δυὸ κορίτσια· τώρα ἔχω ἀκόμα ἄλλα δύο. Καλλίτερα ποῦ γλύτωσε ἀπὸ τὰ βάσανα... Δὲν συμφέρει νὰ παραπληθαίνῃ καὶ πολὺ ὁ κόσμος. Ο γείτονάς μου ὁ Κωσταντῆς ὁ Ρήγας, ἔξυπνος καὶ κοσμογυρισμένος ἀνθρωπος, ἀμαὶ ιδῃ νὰ γεννηθῇ κανέν αγόρι στὴ γειτονιά, καὶ βλέπη τὴς γυναικες κι' δλους τοὺς συγγενεῖς νᾶχουνε χαρές, συνειθίζει νὰ λέῃ: «Χαρῆτε, βρὲ παιδιά· γεννήθηκε κι' ἄλλος χαμάλης!»

— Ακολούθως ἥρωτησα τὴν ἔξαδελφην μου ἀν τυχὸν συνέβησαν καὶ ἄλλα τινὰ περιέργα ἐν σχέσει μὲ τὴν ὑπόθεσιν ταύτην. Ἡ Μαχούλα ἀπήντησεν:

— Ἐνα βράδυ, 'σ' ἐκείνην τὴν ἐποχή, ἐνῷ ἕγγριζα ἀπὸ τὸν ἔλαιον, κ' ἐπέρασα ἀπ' τὴν Ἀγία Ἀναστασία νὰ κάμω τὸ σταυρὸ μου, καὶ νὰ ἀνάψω τὰ καντήλια, καθὼς ἐνύχτων, ἀκούσα κάτι κρότους, μὰ κρότους παράξενους πολύ, 'σ' ἐκείνο τὸ διπλανὸν τὸ χτίριο μὲ τὰ μάρμαρα, ποῦ λένε πῶς εἶνε στοιχειωμένο... Πάλι μιὰ νύχτα, ἔβλεπα στ' ὄνειρο μου πῶς βρισκόμουν στὸ ξωκλῆσι τῆς Ἀγίας, κ' ἐκεὶ εἶδα τάχα ἔνα πρᾶμμα παράξενο πολύ, νὰ προβάλῃ καὶ νὰ βγῆ ἔξω καὶ νὰ κυλιστῇ, ἀπὸ κείνο τὸ στοιχειωμένο χτίριο... Καὶ μοῦ ἐφάνη τάχα, πῶς ἥρθ' ἔνα κορίτσιο ὕμορφο, μὰ ὕμορφο πολύ, ἔλαμπε τὸ πρόσωπό του, καὶ μοῦ ἔδωκε ἔνα λουλούδιο λευκό, μοσχομυραδάτο, καὶ μοῦ εἶπε· «Νὰ δός το ἀντὸ τοῦ γυιοῦ σου, νὰ μυριστῇ· εἶνε ἀνθος τῆς Ἐδέμ». Ἔξαφνα, γυρίζει πίσω ἐκείνο τὸ πρᾶμμα, τὸ παράξενο, τὸ μαύρο καὶ κατακόκκινο, ποῦ εἶχε πηδήσει ἀπὸ τὸ χτίριο τὸ παληγό, γυρίζει πίσω θεριωμένο καὶ ρίχνει ἐπάνω μου κ' ἔξητοῦσε νὰ μοῦ ἀρπάξῃ ἀπ' τὰ χέρια τὸ λουλούδι ποῦ μοῦ εἶχε δώσει ἡ ὕμορφη κοπέλλα, ποῦ φαίνεται νὰ ἡτον ἡ Ἀγία Ἀναστασία... Στὴν ἴδια στιγμὴν ἡ Ἀγία φαίνεται πάλι, σὰν νᾶχγαινε ἀπ' τὴν Ἀγία Πύλη τοῦ Ιεροῦ, καὶ μ' ἔνα κλωναράκι ἀπὸ βάσια ποῦ βαστοῦσε στὰ χέρια, δίνει μιὰ καὶ τοῦ κόφτει τὸ χέρι, τοῦ τρισκατάρατου, ποῦ γύρευε νὰ μοῦ ἀρπάξῃ τὸ λουλούδι... Αὐτὰ εἶδα.

*

— Όλην τὴν ἡμέραν ἐπλανώμην εἰς τὰ ρεύματα καὶ τοὺς αἰγιαλούς, ἀνὰ τὴν ἀγρίαν ἀκτήν, τὴν βορειὴν καὶ θαλασσοπλῆγα, καὶ μόνον τὸ δειλινὸν ἐπανῆλθον εἰς τὴν ἔπαυλιν τοῦ Στόγιου διὰ νὰ κοψηθῶ ὄλιγας ὥρας. "Οταν ἔξυπνησα, ή σελήνη εἶχεν ἀνατείλει, ἄλλ' εἶχα γάσει τὸν ὑπνον μου δι' δλην τὴν νύκτα.

Τὰ βήματα μου μ' ἔφεραν καὶ πάλιν πρὸς τὸν ναίσκον τῆς Ἀγίας Ἀναστασίας. "Ηναψα τερμάχιον λαμπάδος ἐκ κηροῦ μετρίων νοθευμένου, τὴν ὄποιαν εἶχον ἀγοράσει τὴν προτεραίαν εἰς τὴν πολίχνην, τὴν εἶχα δὲ κόψει εἰς τέσσαρα τερμάχια χάριν εὐκολίας, καὶ περιτυλίξας εἰς χαρτίον, τὴν εἶχα βάλει εἰς τὸ θυλάκιόν μου. Τὴν προλαθοῦσαν νύκτα εἶχα λησμονήσει εἰς τὸ θυλάκιόν μου τὰ τερμάχια τῆς λαμπάδος.

— Εκόλλησα τὸ κηρίον τοῦτο εἰς τὸ μανουάλιον, κ' ἐκάθισα εἰς ἐν τῶν δύο ἡ τριῶν στασείδιών, δσσα ὑπῆρχον διὰ νὰ ξεκουρασθῶ... Εἶτα ἡθέλησα νὰ γονυπετήσω, καὶ προσεπάθησα νὰ δεηθῶ ἄλλ' ἐρέμβαζον. "Εκλεισα τὰ δύματα, ἐπαιτῶν ἔνα ὑπνον, ἄλλ' ὁ πόνος ἥγρυπνεις ἐντός μου.

Εἰς τὰς ὥρας τῆς μοναξίας τῆς νυκτὸς ἐκείνης, τῶν ἀσυναρτήτων προσευχῶν καὶ τῶν ἀκούσιων βλασφημιῶν, ἔπλεον ώς ἐν ὄνειρῳ εἰς ἀκούσιων κόσμον. "Ηκουον ἡχούς, ψιθύρους καὶ φωνάς. Μοῦ ἐφαίνετο ὅτι αἱ ἀναμνήσεις καὶ αἱ εἰκόνες, αἱ πολιορκοῦσαι τὸν νοῦν μου, ἐλάμβανον μορφὴν καὶ σῶμα, ἐδόμβουν περὶ τὰ ώτά μου ὡς σμῆνος ἀπειράθιμον πτερωτῶν ψυχῶν, προσέβλεπον τὴν εἰκόνα τῆς Ἀγίας, καὶ μοῦ ἐφαίνετο τόσον ώραία, δσσον ἐφάνη ὅτι ἀντήλλασσε νεύοντα, καὶ τὸν γλυκασμὸν περὶ τὰ χεῖλη τὰ ἀβρά καὶ μελιχρά, μοῦ ἐφάνη ὅτι ἀντήλλασσε νεύματα μὲ τὴν εἰκόνα τῆς Ἀγίας. Μοῦ ἐφάνη ὅτι τὰ χεῖλη τῆς ἐψιθύριζον ικεσίαν, καὶ τὸ βλέμμα τῆς εἰκόνος ἔνευε συγκαταθέσιν...

— Επανῆλθον εἰς τὸν ναόν, κ' ἔκαμψα τὸν σταυρὸν μου. Ἐκάθισα πάλιν εἰς τὸ στασείδιον. Ἡ μορφὴ ἡτοι μοῦ ἐφαίνετο παρεστῶσα ἐκεῖ, ἡ φέρουσα τὴν ἀγνότητα εἰς τὰ δύματα τὰ κάτω νεύοντα, καὶ τὸν γλυκασμὸν περὶ τὰ χεῖλη τὰ ἀβρά καὶ μελιχρά, μοῦ ἐφάνη ὅτι ἀντήλλασσε νεύματα μὲ τὴν εἰκόνα τῆς Ἀγίας. Μοῦ ἐφάνη ὅτι τὰ χεῖλη τῆς ἐψιθύριζον ικεσίαν, καὶ τὸ βλέμμα τῆς εἰκόνος ἔνευε συγκαταθέσιν...

— Υπνος τότε μὲ κατέλαθεν, εἰς τὸ στασείδιον δπου ἐκαθήμην. Ὁ ύπνος ἡτον ἀνείρων, δλα τὰ δύνεια τοῦ τὰ εἶχεν ἀφαιρέσει ἡ ἑγρήγορος. Μόνον ἐνδομύχως εἰς τὸ βάθος τῆς συνειδήσεως μου, μία φωνή, ἡτοις ὥμοιαζε μὲ χρησμόν, ἡκούσθη ἀμυδρῶς νὰ φιθυρίζῃ: «Ὕπαγε, ἀνίστε· ὁ πόνος θὰ είνει ἡ ζωή σου...»

— Εξύπνησα. Ἐσηκώθην καὶ ἔφυγα. Ἡσθανόμην ἀγρίαν χαράν, διότι ἡ Ἀγία δὲν εἶχεν εἰσακούσει τὴν δέσην μου.

[Διὰ τὴν ἀντιγραφήν].

A. ΠΑΠΑΔΙΑΜΑΝΤΗΣ

Ἡ ΟΠΤΑΣΙΑ ΤΟΥ ΜΑΡΜΑΡΟΥ

Ο πελώριος μαρμάρινος δγκος ἀναμένει ἐκεὶ ἐπάνω, εἰς τὴν χαραδρώδη κλιτὺν τοῦ δροῦ, τὸ πλασθέντος, διὰ μεγάλας βουλάς, ἐξ ὑπερλιθίνης παλλεύκου σύλης, τοῦ διαγραφομένου εἰς τὸ βάθος τοῦ ἀττικοῦ ὄρίζοντος, ώς ἀέτωμα τοῦ ὄποιου ταχάλματα ὑπνώττουν ἐντὸς προσδοκῶντα ἀφύπνιστον· ὁ μαρμάρινος δγκος ἀναμένει πλησίον ἐνδός κυλισθέντος, πρὸ αἰώνων λησμονηθέντος, ἀδιαξέστου σπονδύλου, ἐκεὶ δπου, μεταξὺ ρωγμῶν χλοαζουσῶν, ἀραιὰ βλάστησις πευκῶν καὶ θάμνων καλύπτει τὰς λευκαζούσας οὐλάς τοῦ παλαιοῦ λατομείου.

Δὲν ἔχει τὰς ὑαλώδεις μαρμαρυγάς, τὰ στίγματα ἐκείνα τὰ στιλθούντα, τὰ θρυπτόμενα ὑπὸ τὴν σμιλῆν ἡ μελανούμενα αἴρηντος, οὐδὲ βεβηλώνουν τὴν ἀσπιλὸν ἀγνότητα του κυανίζουσαι ὄφιοιειδεῖς κηλιδεῖς. Εἶνε τὸ εὐγενές μάρμαρον, τὸ

ἀγωνιωδῶς ζητούμενον εἰς τὰ βάθη τῶν λευκῶν στρωμάτων, τὸ σπάνιον καὶ πολύτιμον, τὸ διαφανές, τὸ συγγενὲς πρὸς τὴν σάρκα καὶ μετέχον δηδη ζωῆς, τὸ μάρμαρον τῶν ἀγαλμάτων.

— Αναμένει τὸν ὄδυνηρὸν διπατρισμὸν εἰς τὰ ξένα· τὸ ἐλατόμησαν διὰ τὸ ἀγαλμα τῆς Τέγχνης, τὸ ὄποιον, πάγκαλον καὶ μέγα, θὰ στηθῇ ἐπὶ λόφου ὑπερκειμένου τῶν Ἀθηνῶν, ώς διὰ νὰ τὰς προστατεύῃ. 'Αλλ' ὁ ἄξιος καλλιτέχνης, δστις, μεγαλοφυῶς, θὰ ἐμφυσήσῃ εἰς αὐτὸ τὴν αἰώνιαν ζωὴν τῶν ἀθανάτων ἀριστούργημάτων, δστις τὸ δεύτερον τοῦ ἀλλού, θὰ ἐμβάλῃ εἰς αὐτό, ἐν μεγαλουργῷ δημιουργίᾳ, εἶνε ξένος ἐπὶ ξένης γῆς. Καὶ στέλλεται πρὸ αὐτὸ τὸ μάρμαρον διὰ νὰ δεχθῇ τὴν ἔμπνευσίν του, καὶ εἶνε περίλυπον τὸ μάρμαρον τοῦ Πεντελικοῦ!...

Ἐν φ' δὲ τὸ θλίβει ἡ ἀνησυχία τοῦ ἀγνώστου, τῶν ἀγνώστων ὄριζόντων καὶ τῆς ἀγνώστου ζωῆς, τὴν ὁποίαν θὰ φέρῃ ἐν ἑαυτῷ, ἐπὶ αἰῶνας, ὄντειροπολεῖ καὶ ἐνθυμεῖται.

Ἐπιστρέφει εἰς τοὺς χρόνους καθ' οὓς ἀπὸ τὰ σπλάγχνα τοῦ ὅρους ἀνέθρωσκον θεοί, ὅπότε ἡ Τέχνη ἔλαμψε καὶ ἐθέρμανε καὶ ἐνέβαλλεν εἰς τὴν γῆν αὐτὴν χυμοὺς ζωῆς ὡς ἥλιος τῆς Ἑλλάδος· καὶ ἐνθυμεῖται τοὺς πρωτογενεῖς χρόνους, ὅπότε ἐγκαταλειφθέντος τοῦ βαναύσου λίθου ἥλιθον πρὸς τὸ μάρμαρον αἱ εὐλαβεῖς χεῖρες· ἐνθυμεῖται τὰ φηλαφήματα τῆς ἀπειρίας, τὸ ἐπίμυον πεῖσμα τῆς λιθίνης ἀκινησίας, τὸ νωθρὸν ἀνοιγμα τῶν κεκλεισμένων ὄφθαλμῶν καὶ τὴν βραδεῖαν διάστασιν τῶν προσκεκολημένων βραχίονων καὶ τῶν συνεσφιγμένων κνημῶν· τὴν διατήρησιν τῆς πατροπαράδοτου ἱερᾶς ἀσχημίας καὶ τὴν στερεοποίησιν ἐπὶ τοῦ στόματος τοῦ βεβιασμένου καὶ ψευδοῦς μειδιάματος· τὴν ὑπερνίκησιν τῆς δυσκαρμψίας τῶν βαρέων μελῶν, καὶ τῶν ὑπὲρ τὸ δέον ὁξέων γονάτων καὶ τῶν ὑπερμεγάλων ἐκπλήκτων ὄμρατων, καὶ τὴν ἀφύπνισιν ὑποτυπώδους ζωῆς ἐντὸς ἀσυμμέτρων εἰσέτι σωμάτων καὶ τὴν βαθυηδὸν καθυπόταξιν τοῦ μαρμάρου.

Ἐνθυμεῖται τὴν σφριγώσαν ζωὴν τῶν τελείων σωμάτων τῶν φρισσόντων ἐξ ἀλκῆς καὶ κάλλους, τῶν ὁποίων τὴν εὐμελῆ εύρωστίαν ἔξετρεφεν ἡ παλαιότερα, καὶ τὴν ἐντονωτάτην κίνησιν ἐν τῷ αἰφνιδίῳ ἀνατιναγμῷ τοῦ δισκοβόλου, καὶ τὸ σπασμαδικὸν ἐπιθανάτιον ἀσθμα τοῦ ἐκπνέοντος δολιχοδρόμου· καὶ τὴν μεγαλοπρεπὴ πομπὴν τῶν βαθυκόλπων κανηφόρων, καὶ τὴν γοργὴν ἵππηλασίαν τῶν τεθρίππων, καὶ τὴν ὄργην τῶν ἀφηνιαζόντων ἵππων καὶ τὴν ὄρμὴν τῶν ἀδαμαστῶν ταύρων καὶ τῶν προβάτων τὸ μελάγχολον βραδὺ βάδισμα· καὶ τὴν ἀνυπέρβλητον εὔμορφίαν τῆς ἐπαφροδίτου σαρκὸς καὶ τῶν θαλερῶν κορμῶν τὴν σφριγὴν καὶ πάγκαλον γυμνότητα· ἐνθυμεῖται τὰς ἀγωνιώδεις προσπαθείας ὅπως εἰς τὸ κατακτηθὲν πλέον σῶμα, τὸ παλλάμενον καὶ σφύζον, εἰς τὸ ὄποιον ὑπὸ τὰ ὄστα καὶ τοὺς μῆνας καὶ τὴν ἐπιδερμίδα ἡκούοντο, ἔλεγες, παλμοὶ καρδίας, εἰς τὸ σῶμα τὸ ἀναπνέον γηθοσύνως τὸν ἀέρα τῆς ζωῆς, συγκρατηθῆ τὸ διαφεύγον, δεσμευθῆ τὸ ἀσύληπτον: αἱ συγκινήσεις τῆς ψυχῆς.

Καὶ ἀναπολεῖ τὴν ἔκπαγλον χάριν τοῦ ἀληνικοῦ μειδιάματος τοῦ φωτίζοντος, ὡς δι' ἐσωτερικοῦ φωτός, τὴν μορφήν, καὶ τὸν τερπνὸν

ρεμβασμὸν τοῦ σατύρου, τοῦ φίλου τῆς σιωπῆς τῶν δασῶν, τοῦ αὐλοῦντος παρὰ τὸν μορμυρισμὸν τοῦ ρυακίου, ἐν φ' προσερείδεται φαιδρῶς ἐπὶ κορμοῦ δένδρου· καὶ τὴν λυτὴν κόμην τὴν σειομένην ὑπὸ τοῦ ἀέρος τῆς βακχικῶς οἰστρηλάτου Μαινάδος, καὶ τὸ ὄργιλον χείλος τοῦ Ἀπόλλωνος καὶ τὴν πετρωθεῖσαν ὄδύνην τῆς ἐσπαραγμένης μυτρός.

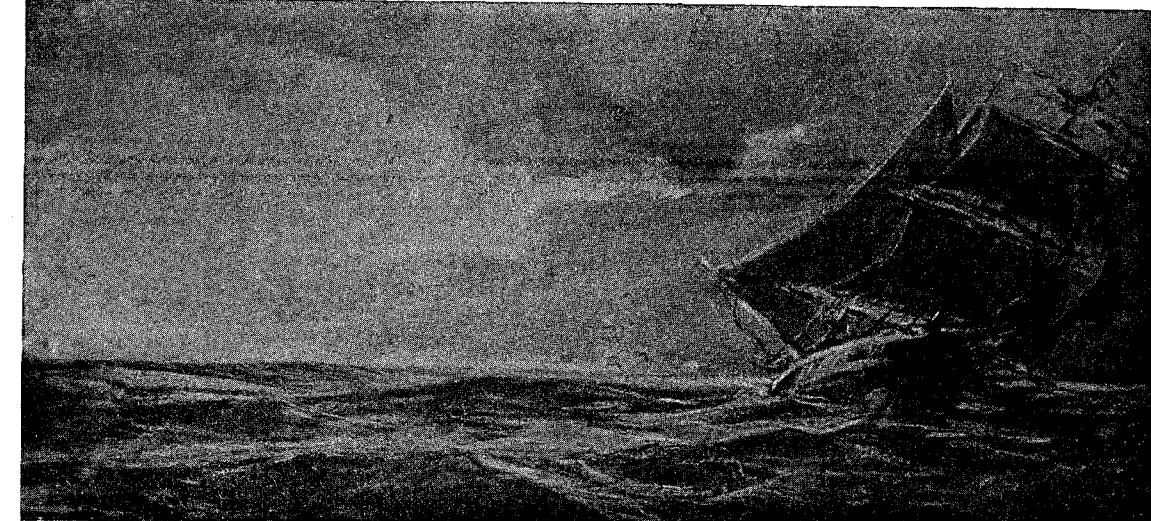
Ἐνθυμεῖται, μετὰ τὸν θρίαμβον τῆς τέχνης, μετὰ τὴν φιλοτέχνησιν ἀληθείας περικαλλεστέρας τῆς γηνῆς, μετὰ τὴν παραγωγὴν ἀνθρώπων προσεγγιζόντων πρὸς τοὺς θεούς, ἐνθυμεῖται τὴν μεγάλην καὶ πάντολμον ἀναπτέρωσιν πρὸς τὰ ὑψότατα τῆς χώρας τοῦ ἀνεκφράστου, τὴν διατύπωσιν τῆς ἀπείρου καὶ ἀσορίστου, τῆς μυστηριώδους εἰς τὰ βαθύτατα βάθη τῆς ψυχῆς κινουμένης, ιδέας τοῦ Θεοῦ.

Ο, τι συγκεχυμένως ἐπὶ αἰῶνας ἡσθάνετο ἡ Ἑλληνικὴ ἀνθρωπότης διὰ τὸν Υπερτέλειον καὶ τὸν Ηαντοκράτορα, τὸ ἥρπασεν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ὁ ἀριστοτέχνης καὶ ἐκάμφθησαν τὰ ἔλληνικὰ καὶ ρωμαϊκά γόνατα πρὸ τοῦ κατανεύοντος, εἰρηνικοῦ, πράκου, θείου μεγαλείου.

Καὶ ὄπτασία πάλλευκος περιύπτατο περὶ τὸ μάρμαρον, ὄπτασία κιόνων, καὶ μετοπῶν καὶ τριγλύφων καὶ ζωφόρων, τὸ αἰώνιον κάλλος τοῦ Διονύσου, τὸ ὄποιον ἔμεινε καὶ ἐπὶ τοῦ ἡκρωτηριασμένου κορμοῦ του, καὶ τὸ ἄρμα τοῦ Ποσειδῶνος ἥλαυνε περὶ αὐτὸν ἡνιοχούμενον ὑπὸ τῆς Ἀμφιτρίτης, καὶ ἡ Νίκη μὲ τὴν ἐναέριον ἥδη κίνησιν ἐπάλλετο πρὸς πτῆσιν καὶ ἡκούετο ὁ θροῦς τῶν μαρμαρίνων πτερύγων. Ἡ πάλλευκος ὄπτασία περιύπτατο· καὶ διὰ μέσου τῆς εὐωδίας τῶν πευκῶν ἔπνεε τὸ πνεῦμα τὸ ἀθάνατον, τὸ πνεῦμα τὸ δημιουργόν...

Τὴν ὄνειροπόλησιν τοῦ μαρμάρου διέκοψαν βάναυσοι χεῖρες σκατὸς χρωστήρεορρύπανεν αὐτὸ δι' ἐνὸς ἀριθμοῦ ἐπιμόχυνως ἀνεβιβάσθη ἐπὶ φορτηγοῦ ἀμάξης, διὰ βραδείας δὲ κυλινδήσεως καὶ βαρέος τριγμοῦ οἱ βόες ἐν διπλῇ σειρᾷ ἔφερον αὐτὸ πρὸς τὸ ἄγνωστον. Καὶ προησθάνετο τὸν τραχὺν ἐναγκαλισμὸν τῶν ἀλύσεων καὶ τὴν βιαίαν ἀνάρτησιν ἀπὸ τοῦ βαρουλκοῦ καὶ τὴν μακρὰν καθειρξίν ἐντὸς τοῦ κύτους τοῦ ἀπόζοντος, καὶ τὴν ἀποβίβασιν εἰς ξένην ὄμιχλῳδη γῆν, καὶ προησθάνετο τὴν μεγαλούργην πνοὴν τὴν ζωογονούσαν αὐτό, ἀλλὰ καὶ τὴν ἀνίατον νοσταλγίαν τοῦ ἀττικοῦ ἥλιου, ἐν φ' τὰς φλέβας του θὰ ἐπάγωνεν ἡ χιών τοῦ Βορρᾶ.

A. Π. ΚΟΥΡΤΙΔΗΣ

Η ΓΟΛΕΤΤΑ

Ἀφροκοποῦν τὰ κύματα στὸ μάνιωμα τοῦ ἀνέμου,
Καὶ παραδέρνει δλονυχτὶς μὲς τὸν πελάγον τὴν δργὴ

Ἄνδαλαφρη γολέττα.

Πυκνότατο ξαπλόνεται στὸν οὐρανὸ σκοτάδι,
Καὶ σὰρ κατράμι ἀναλυτὸ θεριεύει καὶ πυργόνεται

Ἡ θάλασσα δλοένα.

Γέρνει ἡ γολλέτα. Τρίζουνε τὰ ξάρτια. Τὰ πανιά της
Σχίζει ὁ ἀγέρας. Μιὰ ψηλὰ καὶ μὰ βαθειὰ ἀρμενίζει
Καὶ πάει μπρὸς καὶ πίσω.

Στὴν ἄκρια τοῦ δρίζοντος — παρηγοριὰ κ' ἐλπίδα —
Φέγγει ἔνα φῶς ὠχρόλευκο, ποῦ ἀλλοτε πάρει δύναμι
Κι' ἀλλοτε πάλι σβύνει.

Ομοια ἡ ψυχή μου στῆς ζωῆς τὴ σκοτεινιά, τὰ κύματα,
— Παρηγοριὰ κ' ἐλπίδα

Ἐχει ἔνα φῶς ὠχρόλευκο, ποῦ ἀλλοτε πάρει δύναμι
Κι' ἀλλοτε πάλι σβύνει...

ΣΤ. ΣΤΕΦΑΝΟΥ

“Α Δ Ε Λ Φ Ο Ι ,”

«Άδελφοι... δ δὲ καρπὸς τοῦ πνεύματός ἐστιν ἀγάπη,
καρδία, εἰρήνη, μακροθυμία, προσέτης».

(Ἐπιστολὴ Παύλου πρὸς Γαλάτας, 5').

“Ησουν ἀκτῖνα χαρωπή,
ποῦ τὰ σκοτάδια ἐφίλησες;

“Ησουν Ἀγάπης ἀστραπή,
ποῦ μέσ' στὴν ἔχθρα ἐκύλισες;

“Ω λέξις θεία, ἐστάλαξες
ἀπ' τὴν πηγὴν τῶν οἰκτιόμων
καὶ εὐθὺς τὴν ὅψιν ἄλλαξες
τῆς γῆς αὐτῆς τῶν στεναγμῶν.

Η σκοτεινὴ ψυχὴ τῆς γῆς,
ποῦ ἀποβαρβαρώθηκε,
μὲ τὰ λουλούδια ἐστρώθηκε
νέας, χαρμόσυνης αὐγῆς.

Καὶ τῶν τυράννων τὴν καρδιὰ
τὴν πέτρινην ἡμέρωσες,
κινδύνῳ ἀπ' τὴν ἀλύτρωτη σκλαβιὰ
τοὺς δούλους ἐλευθέρωσες.

Κ' ἐδάμασεν δὲ ἡμερος, δὲ ἀδελφοποιὸς Σταυρὸς
τὰ φλογερά, τὰ ματωμένα ξίφη.
τὰ ξίφη ἐταπεινώθηκαν στὸ θεῖο σύμβολον ἐμπόρος,
στῆς ἀνθρωπότητος τὴν ἀειπάρθενη τὴν Νύφη!

Τὰ χεῖλη τοῦ πολεμιστοῦ ποῦ ἀφρίζανε
ἀπὸ θυμὸν κινδύνῳ καὶ δίψαν αἷματος,
λόγους ὑποταγῆς ἐψιθυρίζανε
ἐνώπιον τοῦ πατριαρχικοῦ τοῦ στέμματος!
τοῦ ταπεινοῦ καλόγερον τὰ χέρια τὰ φιλοῦσαν,
τὰ παντοδύναμα, γιατὶ τὴν χάριν ἐσκορποῦσαν!

“Ω θεία λέξις «Άδελφοί!»
ποῦ τῆς Ἀγάπης τὸ Εὐαγγέλιον ἐκήρυξες,
καὶ τὴν κρυφὴν ἐλπίδα ποῦχαν οἱ σοφοὶ
μὲ θρίαμβον στὸν κόσμον τὴν ἐστήριξες,

Σὰν ποιὰ χαρὰ παρήγορη, χαρᾶς φρικίασι
ἔνοιωσαν στὴν καρδιά των οἱ πιστοί,
κινδύνῃ διάπλατ' η ψυχὴ των ἡ κλειστὴ
μὲ ἀγαλλίασι,

“Οταν μέσ' στὰ ὑγρὰ τὰ καταχθόνια,
μέσα στὸν πρῶτον τῶν κατακομβῶν ναόν,
τὸν ἀκτιστο, ποῦ προσκυνοῦσαν τὸν Θεόν,
ἀντήχησες γλυκειὰ καὶ παναρμόνια!

Κ' εὐθὺς οἱ θόλοι ἀνοίξαν οἱ βαριόκτιστοι,
καὶ οἱ τρομαγμένες μὲ μιᾶς ἀνοίξαν καρδιές,
καὶ οἱ ἄγγελοι κατέβηκαν μὲ ψαλμούδιές,
καὶ οἱ οὐρανοὶ χαμήλωσαν οἱ ἀστροφώτιστοι!

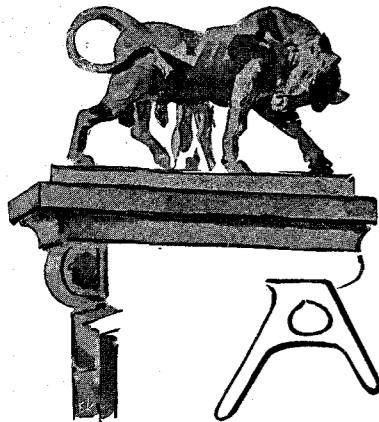
“Ω θεία λέξις «Άδελφοί!», σὺ ἀναγέννησες
τὸν ἀνθρωπὸν τὸν παλαιόν,
σὺ τὸν ἀνύψωσες
στὸν Ἀγγωστὸν Θεόν!

Τὸ πνεῦμά τον ἐπλάτυνες,
τὸ πνεῦμά τον ἐβάθυνες,
καὶ στὴν καρδιά του σὺ τὴν ἀνειρήνευτη
ἀνοίξες νέας χάριτος πηγή,
πηγὴ ἀστείρευτη!

Κινδύνουσαν κρυστάλλινα καὶ φωτανγῆ
τὰ πλούσιά της κύματα,
καὶ ἐδρόσισαν, ἐπότισαν, ὠμόρφην τὴν γῆ
μὲ νέα ίδανικά, μὲ νέα αἰσθήματα,
μὲ νέας τέχνης καὶ ἐπιστήμης κόσμους φωτεινούς,
μὲ νέας εντυχίας οὐρανούς!

“Ω θεία λέξις «Άδελφοί!»
Κ' ὅταν δὲ κόσμος νοιώσῃ τὴν μαγεία σου,
τὴν χάρι σου, τὴν δύναμί σου τὴν κρυφή,
καὶ ξαπλωθῆ στὴν οἰκουμένην ἡ βασιλεία σου,
ἀπὸ τὰ παλάτια ὡς τὴν καλύβη τὴν φτωχή,
τότε τοῦ κόσμου ἡ πολυπλάνητη ψυχὴ¹
θὰ φθάσῃ στῶν ὀνείρων της τὴν κρυφή!

ΕΙΣ ΤΟΝ ΒΥΘΟΝ ΤΩΝ ΑΝΤΙΚΥΘΗΡΩΝ

ρχαία χαλκή χειρί, τέχνης θαυμασίας καὶ φυσικότητος ὑπερόχου, ἀνασυρθεῖσα ἐκ τοῦ σκοτεινοῦ βυθοῦ τῆς παρὰ τὰ Ἀντικύθηρα βραχώδους καὶ ἄγριας ἀκτῆς ὅπο Συμαίων δυτῶν, ἔδωκεν ἀφορμὴν εἰς τὴν ἀκριβῆ καὶ μετ' ἐπιστασίας ἔρευναν τοῦ μέρους ἔκεινου τῆς θαλάσσης, ἀφοῦ μάλιστα οἱ ἀνασύραντες τὴν χειρὰ ταύτην δύται ἐβεβαίουν δτι ὑπὸ τὴν θάλασσαν καὶ ἐν τῷ βυθῷ ἔκεινῳ κατέκειτο πληθὺς ὅλῃ ἀγαλμάτων καὶ ἄλλων ἀρχαίων καὶ δτι ὑπῆρχεν ἐλπὶς ν' ἀνελκυσθῶσιν ἔκειθεν καὶ ἔλθωσιν εἰς τὸ φῶς τῆς ἡμέρας δσα ἐπὶ αἰῶνας ὅλους ὁ ἐνοσίχθων Ποσειδῶν κατεκράτει εἰς τὰ σκοτεινὰ καὶ ἀξένα βασίλειά του.

Τὸ ὀπλιταγωγὸν «Μυκάλη» σύρουσα ὅπισθεν του τὰ δύο πλοιάρια τῶν Συμαίων δυτῶν ἔξεκίνησε κατὰ τὰς τελευταίας τοῦ Νοεμβρίου ἡμέρας διευθυνόμενον πρὸς τὴν ἀκτὴν ἔκεινην τῶν Ἀντικύθηρων, παρὰ τὴν ὄποιαν τίς οἶδε κατὰ ποίαν θυελλώδη καὶ ἄγριαν νύκτα κατεποντίσθη αὐτανδρος ἡ ναῦς ἡ κομίζουσα τὰ ἀρχαῖα ταῦτα, συντρίβεισα ἐπὶ τῶν μελανῶν βράχων τῆς ἀκτῆς ταύτης, παρὰ την ὄποιαν πάντοτε καὶ κατὰ πάσας τὰς ὥρας τοῦ ἔτους ἀγριον καὶ μετὰ πατάγου θραύσεται τὸ κύμα τῆς Μεσογείου.

Ἐπὶ τοῦ ἀποσταλέντος τούτου πλοίου ἐπέβη ὡς ἄλλος Ἰάσων καὶ ὁ καθηγητὴς τῆς ἀρχαιολογίας ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ κ. Ἀ. Οἰκονόμου, μὴ δειλιάσας νὰ ὑποστῇ τὰς ἐκ τῆς τρικυμίας καὶ τοῦ ἀκαταλήλου τῆς ὥρας τοῦ ἔτους ταλαιπωρίας χάριν τοῦ χρυσοῦ δέρατος, δπερ ἡπλοῦτο ἐν τῷ βαθυτάφῳ ἔκεινῳ βυθῷ τῶν Ἀντικύθηρων.

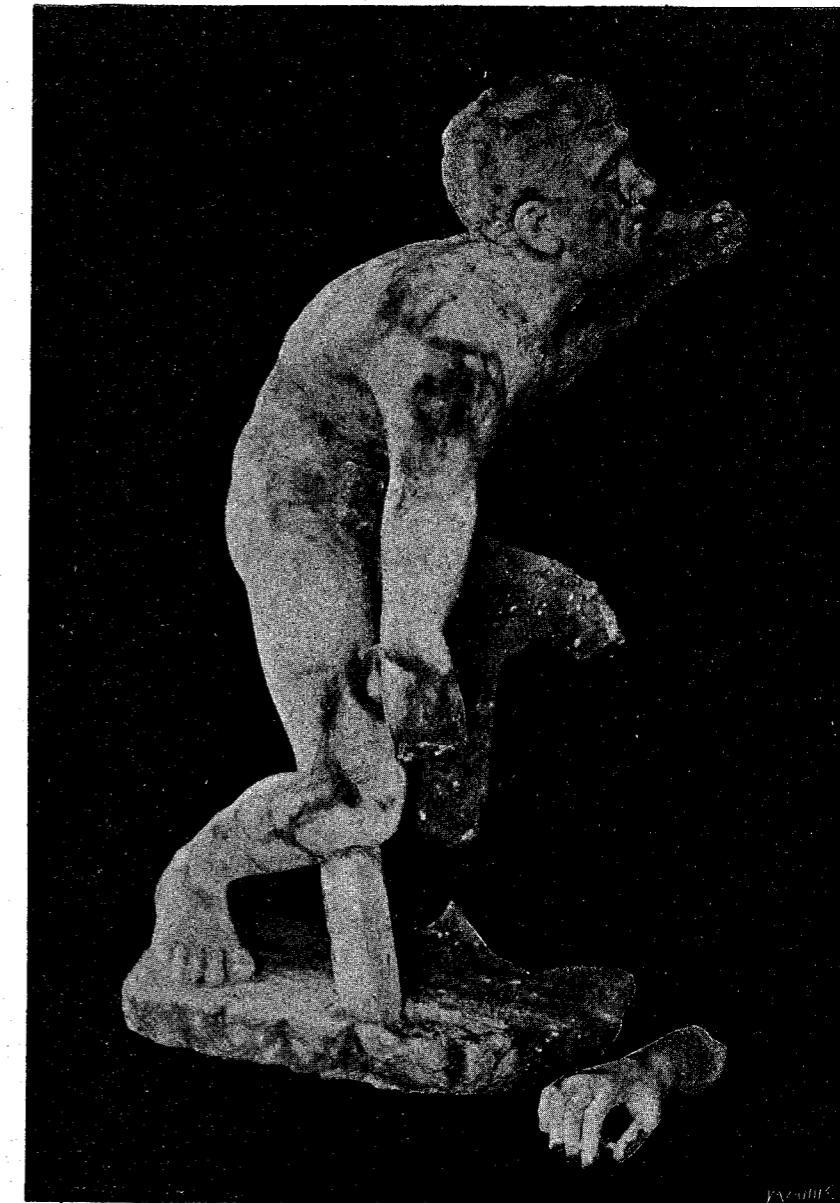
Ἄτυχῶς ἡ τρικυμία ἀφ' ἐνδὸς καὶ τὸ ἀκατάληλον τοῦ ἀποσταλέντος πλοίου ἀφ' ἑτέρου δὲν ἐπέτρεψαν τὴν ἔξακολούθησιν τῶν ἀρξαμένων ἐργασιῶν τῶν δυτῶν καὶ μετὰ τρίωρον ἔρευναν τοῦ βυθοῦ ἡ «Μυκάλη» ἐπέστρεψεν εἰς Πειραιᾶ κομίζουσα τὰ πρῶτα εὑρήματα, ἀτίνα κατώρθωσαν οἱ δύται ν' ἀνελκύσωσι κατὰ τὸ μικρὸν ἔκεινο διάστημα. Τὸ σημαντικώτερον τῶν εὑρημάτων εἶνε χαλκῆ πωγωνοφόρος κεφαλή, πιθα-

νῶς πύκτου, ὃς δύναται τις νὰ εἰκάσῃ τοῦτο ἐκ τῆς μετ' αὐτῆς ἀνασυρθείσης χαλκῆς χειρὸς ἀνηκούσης πάντως εἰς τὸ ἄγαλμα εἰς ὃ ἀνῆκεν ἡ κεφαλή. Οἱ ὄφθαλμοί, ἔνθετοι δητηροῦνται ἔτι, θαυμασίως δὲ διατηρεῖται καὶ τοῦ προσώπου ἡ ἔκφρασις παρ' ὅλην τὴν φθοράν, ἦν ἐπέφερεν ἡ θάλασσα.

Τὰ εὐρήματα ταῦτα καὶ ἡ βεβαίωσις τῶν δυτῶν δτι ἐν τῷ βυθῷ ἔκεινῳ κατάκειται πληθὺς ὅλη ἀρχαίων συνετέλεσαν ν' ἀποσταλῇ ὡς τάχιστα ἔτερον πολεμικόν, ἡ ἀτμοημιολία «Σύρος», θεωρηθεῖσα καταλληλος διὰ τὴν ἀποστολὴν ταύτην, ἐφ' ἡς διετάχθη παρὰ τοῦ Ὑπουργοῦ τῆς Παιδείας κ. Στάχη νὰ ἐπιδῷ καὶ ἐγὼ δπως παρακολουθήσω. ἐκ τοῦ σύνεγγυς τὰς ἐργασίας τῆς ἀνελκύσεως τῶν ἀρχαίων. Μεθ' ὅλην τὴν ἐπικρατοῦσαν τρικυμίαν περὶ τὸ μεσονύκτιον τῆς 2 Δεκεμβρίου ἀπεπλέομεν ταχεῖς πρὸς τὸν Αὔλαίμωνα τῶν Κυθήρων, ἐν φ' εἶχον καταφύγει τὰ δύο σπογγαλιευτικὰ πλοιάρια τῶν δυτῶν ἀναμένοντα τὸ πολεμικόν, δπως δυνηθῶσι νὰ ἐπαναλάβωσι τὰς ἐργασίας των.

Περὶ τὴν ἐσπέραν τῆς 3 Δεκεμβρίου εἰσηρχόμεθα ἡρέμα εἰς τὸν δρόμον τοῦ Αύλαίμωνος, ἐν φ' μετ' ἀγωνίας μᾶς ἀνέμενον οἱ δύται σπεύσαντες μετὰ ζωηρῶν ἐνδειξεων χαρᾶς καὶ ἐνθουσιασμοῦ νὰ μᾶς ὑποδεχθῶσιν. Ὁ κυθερνήτης τῆς «Σύρου» κ. Ἰάσων Μπούμπουλης παραχρῆμα καθορίζει τὸν τρόπον τῶν ἐργασιῶν καὶ τὴν ἐπομένη λίαν πρωὶ ἀπεπλέομεν εἰς Ἀντικύθηρα πρὸς τὸ μέρος, ἐν φ' ὁ τὰ ἀρχαῖα περιέχων βυθός. Μετ' ἀγωνίας παρακολουθῶ μακρόθεν τὰς ἀποκρήμνους τῆς νησίδος ἀκτάς, ἀξένους σχεδὸν πάσας, ἀνερευνῶν νὰ συμπεράνω τὴν θέσιν ἐν ᾧ ἐμέλλομεν νὰ ἀναζητήσωμεν τοῦ ναυαγίου τὰ λείψανα. Τέλος μετὰ τετράωρον περίπου πλούν προσεγγίζομεν εἰς τὴν περιώνυμον ἀκτήν, ἡ μᾶλλον παρὰ τὸν ἡλίθατον βράχον, παρ' ὃν εὑρίσκετο τὸ στάδιον τῶν ἐργασιῶν μας.

Ἡ θέα τῆς ἀκτῆς προξενεῖ τὴν ἀληθείᾳ φρίκην εἰς τὴν ψυχήν μου. Ἀπόκρημνος καὶ μελανὴ δὲν ἔχει τίποτε τὸ γελαστόν, τίποτε τὸ χαρίεν. Ὁ ἥλιος βίπτων ζωηρῶς τὰς ἀκτίνας αὐτοῦ ἐπὶ τῆς ζωηρηνόδους ταύτης παραλίας συντελεῖ μόνον νὰ καταστήσῃ ἀγριωτέραν τὴν δψιν αὐτῆς, ἦν κοσμεῖ βράχος καθέτως φερόμενος μέχρι τοῦ βυθοῦ αὐτῆς. Νομίζεις δτι ἐπλάσθη διὰ νὰ χρησιμεύσῃ ὁ τάφος δχι μᾶς τριήρους, ὅλλα στόλου ὀλοκλήρου. Ἡ θέα τῆς ἀκτῆς ταύτης

ΝΕΑΝΙΑΣ

Ἐν τῶν ἀνελκυσθείσων παρὰ τὰ Ἀντικύθηρα ἀρχαιοτήτων.

φέρει εἰς τὴν φαντασίαν μου τὴν θυελλώδη νύκτα, καθ' ἥν θὰ κατεποντίσθη ἡ ναῦς ἐκείνη, ἵνα τὰ συντρίμματα κείνται ἔτι ἐν τῷ βυθῷ ἀναμίξῃ μὲν χαλκᾶς κεφαλᾶς καὶ συντετριμένας μαρμαρίνας χειρας, μὲν ἕιρη ὑπερμεγέθη καὶ εὐγράμμους πόδας ἵππων καὶ κενταύρων. Καὶ νομίζει κανεὶς διὰ ἀντηχούσιν ἔτι εἰς τοὺς βράχους αἱ κραυγαὶ τῶν ἀτυχῶν ἐκείνων ναυάτων, οἵτινες ἐπίζητοῦντες ἐπὶ τῆς παραλίας τὴν σωτηρίαν θὰ εὑρισκούν τὸν θάνατον παρὰ τὸν ἀπαίσιον ἐκεῖνον βράχον.

Πόθεν ἄρα γε ἀνηράγησαν αἱ ἀρχαιότητες αὗται καὶ κατὰ ποίαν ἐποχὴν συνέβη τὸν ναυάγιον; Ποῦ διηθύνετο ἡ ναῦς ἡ συντριβεῖσα ἐκεῖ καὶ εἰς τίνας ἀνήκε; Τὰ περιεχόμενα ἐν αὐτῇ ἀρχαῖα ἡσαν ἄρα γε τὰ ὑπὸ τοῦ Ρωμαίου δικτάτωρος Σύλλα ἀρπαγέντα ἐξ Ἑλλάδος μετὰ τῆς περιωνύμου Κενταύρου τοῦ Ζεύξιδος καὶ περὶ τῶν ὅποιων ὁ Λουκιανὸς ἀναγράφει ἐν τῷ Ζεύξιδι τοῦ ἡ Ἀντιχώρη διὰ τὴν θεία δίκη δὲν ἐπέτρεψε νὰ φθάσωσιν εἰς τὰς ἀκτὰς τῆς Ἰταλίας καταποντισθείσης τῆς νεάς περὶ τὴν Μαλέαν ὡς νομίζει; Ἡ μήπως δυνάμεθα νὰ τὰ ἀναγάγωμεν εἰς τὸν ἐπὶ τοῦ Πομπηίου πειρατικὸν πόλεμον καὶ νὰ ισχυρισθῶμεν διὰ τὰ ἀρχαῖα ταῦτα ἀρπαγέντα ὑπὸ τῶν πειρατῶν ἀπὸ Ἑλληνικῆς πόλεως προωρίζοντο νὰ πωληθῶσιν εἰς τὰς ἀγορὰς τῆς Αἰγύπτου, διὰ τοῦ κοσμήσωσι πλουσίου τινὸς τὰ μέγαρα καὶ τὰς ἐπαύλεις; Ἡ ἡσαν προωρισμένα νὰ στολίσουν τὸν θρίαμβον Ρωμαίου τινὸς νικηφόρου Υπάτου;

Ταῦτα πάντα εἶνε προβλήματα, ὡν τὴν λύσιν ἐπὶ πολὺ θ' ἀναζητῶμεν. Τὸ μόνον βέβαιον εἶναι διὰ τὸ ναυάγιον ἐγένετο ἐπὶ τῶν Ρωμαϊκῶν χρόνων καὶ δὲν νομίζομεν διὰ ἀφιστάμεθα τῆς ἀληθείας ἢν τάξισμεν ὡς χρονολογίαν τὸν α' π. Χ. αἰώνα.

Εὐρήματά τινα τούλαχιστον, εἰς τὸν κυβερνήτην καὶ τὸ πλήρωμα τῆς νεάς ἀνήκοντα, ἀνάγουσιν ἡμᾶς εἰς τὴν ῥωμαϊκὴν ἐποχὴν. Πιθανώτατα ὅμως συνεχίζομένων τῶν ἐργασιῶν νὰ ἔλθωσιν εἰς φῶς καὶ ἔτερα, μέλλοντα ἢν ν' ἀντρέψωσι τὴν γνώμην μου ταῦτην ἢ νὰ τὴν καθορίσωσιν ἀκριβέστερον. Μικρὸν τούλαχιστον ἀλαβάστρινον ἀγγεῖον σχήματος σχεδὸν παρομοίου πρὸς τὰ ὑάλινα Φοινικικὰ καὶ δύο ἔτι ἡ τρία ἀλλα ἀγγεῖα ἀνήκοντα οὐχὶ εἰς τὸ φορτίον ἀλλ' εἰς τὸ πλήρωμα εἶνε βεβαιότατα Ρωμαϊκῆς ἐποχῆς.

'Αλλ' ἀξεστάσμεν τὰς εἰκασίας ταῦτας, ἀφ' οὗ εὑρισκόμεθα ἥδη εἰς τὸν τόπον τοῦ ναυάγιου καὶ αἱ ἐργασίαι αἱ πρὸς ἀνέλκυσιν ἐπαναλαμβάνονται.

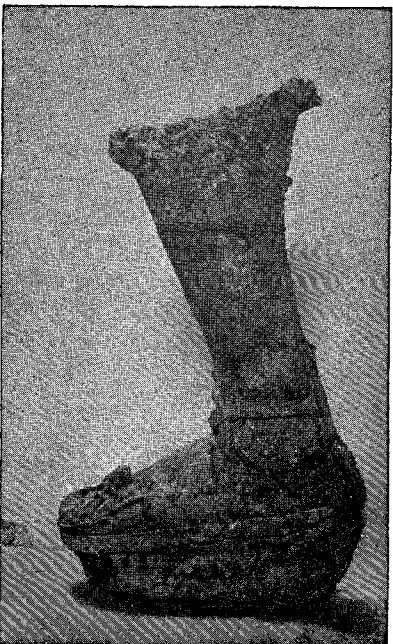
Τὸ πλοιάριον τῶν δυτῶν, συρόμενον ὑπὸ ἐπι-

τελίδος τοῦ πολεμικοῦ πλοίου, ὁδηγεῖται εἰς τὸν τόπον τοῦ ναυάγιου ἀπέχοντα τοῦ βράχου περὶ τὰ 15 μέτρα. Ο πρῶτος δύτης ἐνδεδυμένος τὴν στολήν του ποιεῖ τὸ σημεῖον τοῦ σταυροῦ καὶ φέρων μικρὰν σκαπάνην εἰς τὴν ἀριστερὰν χεῖρα ρίπτεται κατερχόμενος μετὰ ταχύτητος εἰς τὸν βυθόν, οὐ τὸ βάθος ποικίλει μεταξὺ 30—35 ὄργυιών. Δὲν παρέρχονται 3' λεπτὰ καὶ σείται βιαίως τὸ λεπτὸν σχοινίον, διὰ τοῦ ὅποιου συγκοινωνεῖ ὁ δύτης μετὰ τοῦ ἀνω κόσμου.

— Μπράμα! ἀνέκραζεν ὁ καπετάν Φώτης ὁ πλοιάρχος τῶν σπογγαλευτικῶν, ἐνοιῶν διὰ τὸ δύτης ἀναγγέλλει τὴν εὔρεσιν ἀρχαίου.

Ανασύρεται ὁ δύτης ἐπὶ τοῦ πλοιαρίου καὶ παρέρχονται περὶ τὰ 2'-3' διὰ νὰ δυνηθῇ ν' ἀπαντήσῃ εἰς τὰς ἐρωτήσεις μας. Μᾶς πληροφορεῖ διὰ τὸν βυθῷ ὑπάρχει σωρὸς ὅλος χαλκοῦ, ὃν ἀποκαλεῖ μὲν τὴν ἐγχωρίαν του προφορὰν μῆχμα καὶ διὰ ἐκ τοῦ μήγματος ἐκείνου ἔχει ἀποσπάσει χαλκοῦν πόδα.

Δεύτερος δύτης καταβυθίζεται ὅπως προσδέσῃ τὸν χαλκοῦν πόδα, ἵνα ἀνασυρθῇ. Μετ' ὀλίγον,

σημεῖον τοῦ ἐν τῷ βυθῷ δύτου ἀναγγέλλει διὰ τὸν δύναται ν' ἀνελκυσθῇ ἀσφαλῶς. Ανασύρεται ταχέως ἐπὶ τοῦ πλοιαρίου καὶ περὶ αὐτὸν συνωθοῦνται πάντες θαυμάζοντες καὶ προοιωνιζόμενοι πολυτιμότερα εὐρήματα.

Οντως ὁ ποὺς οὗτος δύναται νὰ λογισθῇ μεταξὺ τῶν ἀξιολογωτέρων τῶν μέχρι τοῦδε εὐρ-

μάτων. Σωζόμενος τελείως μέχρι τοῦ γόνατος φέρει πεδίλιον μετὰ πάντων τῶν ἴμαντων, δὲν ἐλλείπει δὲ οὐδὲ τὸ ἐλάχιστον μέρος τοῦ πεδίλου, ἀφοῦ καὶ αἱ χρυσαὶ γραμματίδες ἔχουσαι τὸ δέρμα, διατηροῦνται ὡς νὰ ἡσαν χθεσινὰ κατασκευάσματα. Νομίζω διὰ τὸ χαλκοῦς οὗτος ποὺς θὰ εἴναι πολύτιμον μελέτημα καὶ διὰ τοὺς ζωγράφους δυναμένους πλέον καὶ μέχρι τῶν ἐλαχίστων λεπτομερειῶν νὰ σπουδάσωσι τὴν κατασκευὴν τοῦ ἀρχαίου πεδίλου.

Ἐν τῷ μεταξὺ οἱ δύται ρίπτονται διαδοχικῶς εἰς τὸν βυθόν, πᾶς δ' ἀνεργόμενος ἢ κομίζει εὔρημά τι ἢ μετὰ χαρᾶς ἀναγγέλλει τὴν ὑπαρξίαν εύρημάτων, ἐπαναλαμβάνων ὡς ἐπωβόλον τὴν φράσιν:

— Εἶνε μπράμα κάτω! εἶνε μῆχμα κάτω!

· Αναβιβάζονται μέχρι τῆς ἐσπέρας τῆς Κυριακῆς ἐκείνης δύο μαρμάρινα ἀγάλματα ἐφιαρμένα ἀτυχῶς, πλὴν τοῦ ἐτέρου, οὐ σώζεται τὸ δύπισθεν μέρος καὶ ἔξ οῦ δύναται τις νὰ θαυμάσῃ τὴν τελείότητα τῆς τέχνης τοῦ ἔργου. Τρεῖς μαρμάριναι χεῖρες καὶ δύο ἔτεροι χαλκοὶ πόδες.

· Η ἐπομένη Δευτέρᾳ δὲν ἐφάνη ἀτυχῶς εὐμενῆς εἰς τὰς ἐρεύνας μας. Μεθ' ὅλην την ἐπικρατοῦσαν τρικυμίαν ὁ Κυθερήτης μας κ. Μπούμπουλης ἀποφασίει νὰ μᾶς ὁδηγήσῃ εἰς τὰ Ἀντικύθρα. Τὸ πλοιάριον τῶν δυτῶν, μόλις φαίνεται ἐν τῷ μέσῳ τῶν μαινομένων κυμάτων. Ο καπετάν-Φώτης θαλασσίνδες γερολύκος ἀρχίζει καὶ αὐτὸς νὰ νομίζῃ τὸ πρᾶγμα ὀλίγον δύσκολον διὰ τὴν ἡμέραν ἐκείνην. Εν τοσούτῳ χάρις τῇ ἐπιμονῇ τοῦ Κυθερήτου προσεγγίζομεν εἰς τὴν ἀκτὴν φερόμενοι: ἐπὶ τῶν ἀγρίων κυμάτων καὶ ἀπὸ τοῦ ἐνδέ τούτων ρίπτομενοι εἰς τὸ ἔτερον. Όμολογῶ διὰ τὴν πρώιαν ἐκείνην ἔχορευσα μετὰ παντὸς τοῦ πλήρωματος καὶ τῶν σκευῶν πολὺ δυσάρεστον χορόν. Παρὰ μικρὸν ἐκ τῆς μαινομένης τρικυμίας ἐριπτόμεθα ἐπὶ τῶν ἀπαισίων τῆς ἀκτῆς βράχων διὰ νὰ συντροφεύσωμεν τὰς ἐν τῷ βυθῷ ἀρχαιότητας. Μετὰ πολὺν κόπον καταφύγωμεν εἰς τὸ δρόμον τοῦ Ἅγιου Νικολάου καὶ ἐκεῖθεν μόλις μετὰ πέντε ἡμέρας ἐτολμήσαμεν νὰ ἐξελθωμεν διὰ νὰ συνεχίσωμεν τὰς ἐργασίας.

Τὰ εὐρήματα ὅμως τῶν τελευταίων ἡμερῶν ὑπῆρξαν πολλῷ εὐτύχεστερα τῶν πρώτων. Πλὴν κολοσσιαίου ταύρου μαρμάρινου, ἀνασύρονται πληθὺς χαλκῶν ἀντικειμένων, ὃν ἀξιολογώτερα σπάχη ὑπερμεγέθης ἀνήκουσα εἰς ἀγάλμα, λύρα χαλκῆ, κοσμούσα, τίς οἰδε, ποιὸν θαυμάσιον ἀγάλμα 'Απόλλωνος, κοσμήματα χαλκᾶ τῆς καταποντισθείσης τριήρους καὶ βάθρον μαρμάρι-

νον. Τὸ τελευταῖον, ὅπερ καὶ τὸ ἀριστον τῶν εὐρημάτων, ἦτο τὸ θαυμάσιον μαρμάρινον ἀγάλμα τοῦ νεανίου, ὅπερ βλέπει ἐν τῇ εἰκόνι ὁ ἀναγνώστης.

· Ο πρῶτος δύτης ὁ ἀνευρών τοῦ ἀνελθότος πλοιαρίου μ' ἐπληροφόρει διὰ τὸν ἀνεῦρετον στολάκιον. Αλλ' ἐκ τῆς περιγραφῆς του πᾶν ἀλλοιούσια στοιχεῖα διὰ τὸν ἀναγγέλλειν οὐδὲν κατατίθεται, καὶ τοῦ πλοιαρίου νεανίου ὑπὸ τοῦ τελευταίου δύτου ἀνακράζεται.

— Διαβολάτσιν, ζ! ἐν ἥθελες νὰ σὲ δέσω! ήθελες νὰ τρψεις καθούρους.

· Αλλ' ἀνώτερος ἦτο ὁ ἐνθουσιασμὸς τοῦ πληρώματος τοῦ πολεμικοῦ. "Οτε ἀνεβιβάζετο ἐπ' αὐτοῦ, δίλον τὸ πλήρωμα ἀνέκραζε μετὰ χαρᾶς καὶ θαυμασμοῦ. Τινὲς τῶν ναυτῶν προέτειναν νὰ τὸν ἐνδύσωσι τὸν μαρμάρινον νεανίαν διὰ νὰ φρουρήσῃ τὴν νύκτα μετ' αὐτῶν τὸ πλοίον.

Τὸ ἀγάλμα τοῦτο σώζεται σχεδὸν ἀλώητον κατὰ τὸ ἀριστερὸν μέρος καὶ τὰ νῶτα μόνον δὲ ἡ δεξιὰ χεῖρ καὶ ὁ ποὺς ἔχουσι καταφαγωθῆ ὑπὸ τῆς θαλάσσης. Εἶνε φυσικοῦ μεγέθους παριστῶν νεανίαν μετὰ προσδοκίας τινὸς καὶ εὐχαριστήσεως ἀτενίζοντα πρὸς πρᾶξιν τινὰ τελουμένην πρὸ αὐτοῦ. Ζωηροτάτην ἐντύπωσιν προένει τὸ πρόσωπον ίδιως τοῦ ἀγάλματος, οὐ ἡ ἐκφρασίς εἶνε τόσον ζωντανή, ὡστε νομίζει τις διὰ δὲν πρόκειται περὶ μαρμάρινου ἔργου, ἀλλ' αὐτὸ τοῦτο περὶ ἔμπινου νεανίου.

· Ο βυθὸς τῆς θαλάσσης εἶναι εἰσέτι πλήρης ἀρχαιοτήτων. Αναμίξῃ εὐρίσκονται κάτω ἐκεῖ εἰς τὰ σκοτεινὰ τοῦ Ποσειδώνος βασίλεια συμπεφυρμένα μαρμάρινα καὶ χαλκᾶ θεῶν καὶ ἡρώων σώματα μετὰ θυμοειδῶν Κενταύρων, συντρίμματα τῶν κοσμημάτων τῆς τριήρους μετὰ τῶν λοιπῶν τοῦ πλοίου σκευῶν. Τίς οἰδε ποῖαι: ἔτι ἐκπλήξεις κρύπτονται εἰς τὸν βυθὸν ἐκείνον τῶν Ἀντικυθήρων καὶ ποιᾶ ἀριστουργήματα θέλουσιν ἔλθει εἰς τὸ φῶς τῆς ἡμέρας, ἀφ' οὗ ἐπὶ αἰώνας δίλους ἐλικνίσθησαν εἰς τὸν ἀξεῖνον ἐκείνον καὶ μελανὸν πόντον.

· Αἱ ἔξακολουθοῦσαι ἔρευναι ἐλπίζω νὰ δικαιώσωσι τὰς χρηστάς μου ἐπιτίδας.

ΟΤΑΝ ΕΣΒΥΝΕΝ Ο ΠΑΠΠΟΥΣ

Σ αλπίζω τὸν ιερὸν συναγερμόν. Πρὶν κόψῃς,
μητέρα, τὴν πλασμένην μὲ τὰς γλυκύ-
τητας τοῦ οἰκου βασιλόπητταν, τὴν κρύπτου-
σαν τὸ Ὀθωνικὸν φλωρίον, σύμβολον μᾶς
ἐποχῆς ἀποθανούσης ἀπὸ τὴν ὁποίαν διεσώθη
αὐτὸν καὶ ἔνας ωραῖος οἰκογενειακὸς ἀργοντι-
σμὸς — πρὶν μᾶς συναθροίσῃ ὅλους ἐδῶ ἡ παι-
δικὴ ἀργυροθήρια καὶ πρὶν ἀνασκάψωμεν τὸ
ἀφράδες γλυκίσμα διὰ μαντικῶν βλεψυμάτων,
Θέλω νὰ ὄμιλήσω. Σαλπίζω τὸν ιερὸν συναγερ-
μόν. Απὸ τοῦ δύοντος γέροντος μέχρι τοῦ ἀν-
τέλλοντος βρέφους θέλω ὅλοι νὰ συναχθοῦν περὶ
τὴν τράπεζαν αὐτήν, ὁ μικρὸς μας λαὸς νὰ τρι-
γυρίσῃ τοὺς ἀρχοντάς του, τὸ δένδρον μας νὰ
ἀνυψωθῇ μὲ τὰς ἀνοίξεις του καὶ τους γειμῶνάς
του, τὰ στρογγυλὰ βρεφικὰ μάγουλα νὰ θωπευ-
θοῦν ἀπὸ τὰς λευκὰς γενειάδας, οἱ θύσανοι τῶν
παρθενικῶν πλεξίδων νὰ κινηθοῦν ἀνήσυχοι, τὰ
νεανικὰ μάτια ἐπὶ τῶν βλεφάρων τῶν ὄποιων
ἥρχισαν νὰ κατέρχωνται αἱ σκιαὶ τῶν φροντίδων
νὰ ἐμφανισθοῦν φωτεινά, οἱ μόλις ἀνδρικοὶ μύ-
στακες νὰ ἀναταθοῦν τρυπῶντες τὸν ἀέρα μὲ τὰς
αἰχμάς των ὑπερήφανοι καὶ κατακτητικοί, ἡ ἐπάρ-
γυρος μητρικὴ κόμη νὰ στιλβῇ ἐπὶ τῶν βαθυν-
θέντων κροτάφων. Τὸ σάλπισμά μου θέλω νὰ
ήγκηση βροντῶδες καὶ συναγερτικόν. Κανεὶς νὰ
μὴ λείψῃ. Νὰ ἔλθῃ καὶ ἡ μαύρη μας Ἐστιάς,
ἡ γάτα μὲ τοὺς πρασίνους της ὄφθαλμούς, καὶ
ἄς νανουρισθῇ ἐπὶ τῶν γονάτων σου, μητέρα.
Νὰ ἔλθῃ ὁ Μολοσσός καὶ τείνων τὴν ἀπηυδημέ-
νην του κεφαλὴν καὶ ὑψῶν τὴν παρδαλὴν οὐράν,
ἡ ὁποία μὲ κόπον λαμβάνει πλέον τὴν ὑπερήφα-
νον ἔκείνην κύκλωσιν, νὰ μᾶς ψαύσῃ ὅλους μὲ
τὸ ρύγγος του θωπεύων καὶ ζητῶν θωπείας, τὰς
ὅποιας οὐδεὶς θὰ τῷ ἀρνηθῇ.

Γνωρίζω δτι ὁ πρώτος μύστης τῆς ιερουργίας αὐτῆς θὰ λείψῃ: Γνωρίζω δτι ὁ παπποῦς ρέγχει εἰς τὸ ἐνδότερον δωμάτιον ἐπὶ ἑνὸς προσκεφαλαῖου, τὸ ὅποιον θὰ δεχθῇ καὶ τὴν αἰωνίαν του κατάκλισιν. 'Αλλ' ἀφήσατέ τον μόνον μὲ τὴν νοσοκόμων καὶ μὲ τὴν κανδήλαν, ἀφήσατέ τον. Εἶνε τόσον μεγάλη ἡ σκηνὴ τῆς ἡρέμου ἀγωνίας του — ἀγωνίας τοῦ δικαίου — ὥστε σεῖς περιτριγυρίζοντες τὸ κρεβῆτά του, ταράσσετε ἔν μεγαλεῖον. 'Εκεῖνος ἐκπνέει μαζίν μὲ τοὺς κρότους τοῦ ὠρολογίου, καὶ περιμένει τὸν χρόνον διὰ νὰ θαδίσουν μαζίν πρὸς τὸ ἄγνωστον. Αἱ ροκάναι ποῦ βροντοῦν ἔξω εἰς τὰς ἀγύιας ὡς ὁδόντες κάτι θρυμματίζοντες, οἱ αὐλοὶ ἐντὸς τῶν

όποιων μελωδεῖται κακοτέχνως ὁ ἄνρ, τὰ σαλ-
πίγγια τὰ όποια θραύνονται ὑπὸ τὸ ἐπίμονον
φύσημα τῶν παιδικῶν χειλέων ἀφίνοντα ὅξειαν
κραυγὴν μυκτηρισμοῦ, δῆλη ἡ βοή τῶν ἀγούσιων
εἰς τοὺς ἀγρίους φθόγγους τῆς όποιας ὄμιλοῦν
αἱ λῦπαι, αἱ χαραι καὶ αἱ προσδοκίαι τοῦ
κόσμου, ἡ βοή δὲν φθάνει μέχρι τῆς νεκρᾶς
ἀκοῆς τοῦ γέροντος. Ἀναχωρεῖ ἡσύχως, ως θὰ
σβύσῃ μετ' ὀλίγον ὁ ἀλλος ἐπιθανάτιος μεταξὺ
τῶν δύο συνηνωμένων λεπίδων τοῦ ώρολογίου. Καὶ
ὁ θάνατος τοῦ πατριάρχου μας μέσα εἰς τὰ φέγγη
τῆς κανδήλας, εἴνε ὁ θρίαμβος τῆς ἰδικῆς μας
ζωῆς. Οὐδεὶς θὰ πενθήσῃ αὐτὴν τὴν νύκτα. Ἡ
βασιλόπηττα δὲν θὰ λείψῃ, τὸ φλωρίον θὰ
σημειώσῃ πάλιν κάποιον εὔτυχη, ὁ κοκκινος δια-
φεγγής σίνος μέσα εἰς τὰ ποτήρια θὰ σκορπίσῃ
πάλιν ἐδῶ τὴν ζωὴν καὶ τὸ μειδάμα καὶ τὸ ἥλιο-
φως τῶν ἀμπέλων, ἐνῷ ὁ παπποῦς θὰ σβύσῃ εύτυ-
χης ἐν ᾧ τὸ δυνατόν νὰ ἀνοίξῃ τοὺς ὄφθαλμοὺς
καὶ νὰ ἴδῃ αὐτὴν τὴν τεραστίαν ἀνθησιν τοῦ
γενναίου του αἵματος.

— Συναχθῆτε! Μοιράζω τὰ δῶρα.

Μίαν ήμέραν εύρεθεις εἰς τὸ δάσος, Πατέρα,
ἔκοψα ὃ ἰδίος τὸν κλάδον ἔνδες ἀγριοπρίνου, καὶ
τὸν παρέδωκα εἰς λεπτοτέχνας, παρακαλέσας νὰ
τὸν λειάνουν καὶ νὰ τὸν δέσουν μὲ βελόνας χρυ-
σοῦ. Ἰδού τον, εἶναι ἐδῶ. Ἐλεπτοτεχνήθη ὡς
σκῆπτρον. Σοῦ τὸ παραδίδω διασφῶν ἀκόμη τὸ
ἄρωμα τῶν χυμῶν τοῦ δάσους. Εἶναι σκληρὸν ὡς
τὸ γῆρας σου, ἄκαμπτον ὡς αἱ διαταγαί σου, αἱ
ὅποιαι ἀκόμη βροντοφωνοῦν τὸν φόβον εἰς τὴν
ἀνάμνησίν μου. Θέλω νὰ σὲ στηρίξῃ εἰς τοὺς
μακρινούς σου ἔξοχους περιπάτους, νὰ σὲ κρατῇ
ὅρθιον καὶ ἀδάμαστον ἐπὶ τῆς γῆς, νὰ διαβαίνῃς
μαζύ του ἐν ἀπὸ τὰ πείσμονα καὶ τὰ ἀνθιστά-
μενα κατὰ τῆς φθορᾶς γήρατα. Εἶναι σκῆπτρον,
Πατέρα, τοῦτο, σκῆπτρον εἰς τὸν γαλήνιον Κυ-
ριάρχην τοῦ κράτους, τοῦ ὄποιου τὰ δρια χαράσ-
σει μία αὐλὴ καὶ ἐν ἀεικίνητον σκιαγράφημα
λιγυρῶς σαλευομένης εἰς τὸν ἄνεμον ἀκακίας, τοῦ
κράτους τοῦ ὄποιου οἱ ὑπήκοοι καὶ οἱ πολῖται
καὶ οἱ νομοτελεσταὶ εἶναι αὐτὴν τὴν στιγμὴν
ἐμπρός σου συσσωρευμένοι περὶ τὸν Κυριάρχην,
ώς εἰς τὰς μικρὰς Ἀργοντίας τῶν παλαιῶν ἐτῶν.

Σύ, σεμνή μορφή, ως ἀπότυπον Ρωμαϊκοῦ νομίσματος, σὺ Μητέρα, καλλιτέχνις τῶν κεφαλῶν τούτων, ἀνθοκόμος τῶν ροδινῶν τούτων σαρκῶν, φωτοδότρια τῶν μαλλιών ἀτῶν πού σγηματίζουν ἐλαφρὸν ἀκτινωτὰ γύρωθεν των ὑπὸ

τὸ φῶς τὸ ὑπορόδινον τῆς λάμπας, ἀνύψωτρια
τόσων ὑπάρχεων ἀπὸ τοῦ λίκου εἰς τὸ ἀνά-
στημα καὶ εἰς τὸν ἀέρα, ζωγράφος τόσων
օφθαλμῶν, ὑπάρχει τίποτε ἄρα γε τὸ ὅποιον νὰ
σοῦ δωρήσω; Υπάρχει τίποτε ἄλλο ἀπὸ τὸν
μόλις ἀνδρικὸν βραχίονά μου, ὁ ὅποιος ἡμπορεῖ
ἄν δεῖ γὰ σὲ στηρίξῃ εἰς τὴν γυναικείαν ἀδυνα-
μίαν καὶ τὸν μητρικὸν τρόμον, ἄλλα γὰ σὲ ὁδη-
γήσῃ τούλαχιστον κάτω εἰς τὸν κῆπον διὰ μέσου
τῶν φύλλων ποῦ πίπτουν καὶ τῶν χρυσανθέμων
ποῦ ὄμοιάζουν μὲ κόμμας ἀναταραχθείσας ὑπὸ^τ
ρεμβασμῶν, καὶ νὰ παρακαλέσῃ τὸν ἀέρα ὅπως
περιπτυχθῇ καὶ ἀνακαίνισῃ τὴν γλυκεῖν ωχράν;
Δέν θὰ κατορθώσω ἐγὼ νὰ γίνω δωρητής σου.
Διότι σὺ κρατεῖς τοὺς θησαυροὺς τῶν δώρων.
Δός μου ἀν θέλης αὐτὴν τὴν στιγμήν, διὰ νὰ
σοῦ τὰ ἀποδώσω, ἔνα φθόγγον ἀπὸ τὴν μουσικὴν
τῶν νανούρισμάτων σου, μίαν θωπείαν ἀπὸ τὸ
βελούδον τῆς νεανικῆς μητρικῆς σου χειρός, ἔνα
ἀδάμαντα ἀπὸ τὰ δάκρυά σου, τὰ ὅποια μοῦ
ὑγραίνον τὸ προσκεφάλαιον ὅταν ὁ Βορρᾶς, μὲ
τὸν ὅποιον ἔπαιζον παιδίον, μὲ ἔρριπτεν ἀσθενή,
ἔνα ἀπὸ τοὺς σδύσαντας διὰ παντὸς ἥχους τῶν
ἐπιπλήξεών σου, δός μου τὰς παιδικάς μου ἑορ-
τινὰς χαράς, τὰς ἀπάτας μὲ τὰς ὄποιας μὲ ἔτερ-
πες, πείθουσά με δὅτι τὸ τζάμι, ἐπὶ τοῦ ὅποιον
ἐκρότει ἡ χάλαζα, ἢτο ἀθυρμα, δός μου τὴν
λησμονημένην μουσικήν, δός μου τὸ παιδίον τὸ
ὅποιον ἀπωλέσθη μέσα μου. Διότι δάρων δέν
ὑπάρχει ἄλλο διὰ σὲ ἡ νὰ γείνω πάλιν παιδίον
καὶ νὰ σκορπίσω τὴν κόμην μου ἐπὶ τῶν γονά-
των σου, τῶν γονάτων τὰ ὅποια ἡσαν ἡ γλυκυ-
τέρα μου κλίνη.

Σείς, Ἀδελφαί μου, θέλετε δῶρα; Βλέπω
ἐπὶ τῶν κεφαλῶν σας ἴδεώδη κάνιστρα, ἐπὶ τῶν
ὄποισαν φέρετε τὴν νεότητα καὶ κατέρχεσθε πρὸς
τὴν ζωήν. Δὲν θὰ σᾶς ὑμησυ ἐγώ, διότι σᾶς
ὑμοιοῦν κάτω αἱ δενδροσειραὶ τοῦ κήπου, παρα-
τεταγμέναι ἐν ἀκινησίᾳ προσευχῆς πρὸς τὸν
χλωριὸν ὄροῖσαντα, καθὼς ἡ ἴδική σας τριάς ὅταν
περιπατήτε εἰς τὸ ἀνδρον ἀποτυποῦσαι τρεῖς
λιγυρὰς σκιάς ἐπὶ τοῦ λυκόφωτος. Μίαν ἡμέραν
αἱ σκιαὶ αὐταὶ θὰ γίνουν δύο, ἔπειτα θὰ μείνῃ ἡ
μία, ἔπειτα καὶ αὐτὴ θὰ λείψῃ. Καὶ εἰνὲ ἀληθὲς
ὅτι θὰ θρηνήσωμεν τότε τὸν θρῆνον τῆς χαρᾶς
καὶ τὰ ἀνθη τοῦ ἀνδροῦ μας θὰ συλλάβουν μὲ
τὰς ἀκάνθας των τόν λευκόν σας πέπλου διὰ γὰ

σᾶς εἴπουν «μή φεύγετε»—ἀλλὰ δὲν θὰ μείνετε,
ώ νύμφαι, διότι θὰ μεταβαίνετε ἄλλου νὰ στή-
σετε λίκνα, καὶ νὰ ἀνύψωσετε νέα ἄνθη ὑρείας
εἰς τὸν ἥλιον.

Σὺ Ἀδελφὲ ἀνίουλε, ὁ ὄποιος ἔχεις τὰς κόργχας
τῶν ὄφθαλμῶν σκιεράς καὶ ὄνειροπολεῖς, σεῖς
Ἀδελφοὶ τρυφεροὶ καὶ μικροὶ καὶ σειθόρυβοι,
έλατε. Ὁρμήσατε. Ἐδῶ ἔχω μίαν χάρταν τε-
ραστίαν, ἀκούσατε την πῶς φιλορίζει, καὶ μέσα
ὑπάρχουν χρώματα ἐκπλήσσοντα, ὑπάρχουν ἀν-
θρωπακοι, ὑπάρχουν στρατιῶται οἱ ὄποιοι πει-
θαρκοῦν εἰς τὰς διαταγάς σας, στρατηγοί μου,
ὑπάρχουν ξίφη σφάζοντα μόνον τὸν ἀέρα, ὑπάρ-
χουν ἀμαξάκια μικρὰ καὶ σιδηρόδρομοι μικροί,
οἱ ὄποιοι περιμένουν νὰ κυλισθοῦν καὶ νὰ ξεκαρ-
φωθοῦν.

Αλλὰ . . . Ήοίος μπαίνει σιγά εις τὴν θύραν ; Ήοίος ἀναβαίνει τὴν σκάλαν ; Ήοίος ; Φέρετέ μου τὰ δόπλα, τὰ δόπλα τῆς στοργῆς ! Συνασπίσθητε, κρατηθῆτε στερεά, δεῦθε μὲ τοὺς βραχίονας σφικτά, σφικτά. Ἡλθεν ὁ ἔχθρος διὰ νὰ μᾶς πάρῃ τὸν γέροντα. Ἡλθε, καὶ νομίζω πῶς τὸν ἀκούω νὰ κτυπᾷ τὴν θύραν ἐκεὶ μέσα. Ἡλθε διὰ νὰ μᾶς ὑπενθυμίσῃ δτι ὑπάρχει αὐτός, ὁ Θάνατος ὁ αἰώνιος που εἰσέρχεται ἀπὸ τὰς χαραμάδας καὶ κατεβαίνει ἀπὸ τὴν ὄροφήν, δτι δὲν ἡμποροῦμεν νὰ ἑορτάσωμεν δταν δὲν θέλη αὐτός, δτι δὲν ἡμποροῦμεν νὰ συναθροίζωμεθα ὡς λαός καὶ νὰ ἐνσχηκαλίζωμεθα καὶ νὰ σχηματίζωμεν τὸ σύμπλεγμα τοῦ κοινοῦ αἴματος, δταν δὲν θέλη αὐτός, δτι ἡμπορεῖ νὰ φέρῃ μίαν ἡμέραν ἐδῶ μέσα ὥσμην φαρμάκων, δάκρυα, ωγρότητας, κραυγὴς ὑστερικάς, μαῦρα νέφη κρεπίων, νὰ μαδήσῃ τὰ ρόδα τοῦ σπιτιοῦ καὶ τὰ ρόδα τοῦ κήπου. Ἡλθε νὰ πάρῃ τὸν παπποῦ. Ο Ηατριάρχης μᾶς φεύγει ! Καὶ ὁ σφαγιαστής κρυμμένος κάπου ἐδῶ εἰς τὸ παραπέτασμα μᾶς βλέπει καὶ ἀπειλεῖ . . . Ω ! Σαλπίζω τὸν ιερὸν συναγερμόν ! Συναχθῆτε ! Δεῦθε μὲ τοὺς βραχίονας καὶ μὲ τοὺς πλοκάμους, περιπτυχθῆτε ὁ ἔνας τὸν ἄλλον σφικτά, κρατηθῆτε ἡνωμένοι μὲ τὴν στοργήν, ὑψώσατε ὡς φρούριον τὸ μέγα σύμπλεγμα, ὑψώσατε το καὶ νὰ μὴ σκορπιοθῇ ποτέ !

Εἶπον. Ὁ Μολοσσὸς ὄρμήσας ἔξι ἐγκύηζεν εἰς τὸ σκότος τὸν ἀγνωστὸν ἐχθρόν, ὁ ὅποιος ὅμως εἶχεν εἰσέλθει ἥδη καὶ ἀπεμαρμάρωνε μίαν λευκὴν κεφαλὴν ἐπὶ τῆς κλίνης.

Η ΚΟΥΚΛΑ

(Πρωτοχρονιάτικο διήγημα).

— Νειόνυφη, καλορρόζικη κι' ἄμμορφη... τί σου λείπει
καὶ πλαῖς τέτοια χρονιάρικην ἡμέρα;

— "Εχω μιὰ λύπη,
πές την ἀνθὲς παιδιάτικη μᾶς ὅλος ὁ κόσμος ξέρει
πῶς ἡ βελόνα κάποτε τρυπᾷ σὰν τὸ μαχαῖρι
καὶ πῶς ἡ φεύτικες χαρές ποῦ τὶς γεννᾷ ἡ συνήθεια
γίνονται ἀληθινώτερες κι' ἀπὸ τὴν κάθε ἀληθεια...

— Σ' ἀγάπησα, μὲν ἀγάπησες μὲν πῆρες καὶ σὲ πῆρα
τὴν εὐτυχία τὴν ποδητὴ μᾶς ἔστειλεν ἡ Μοῖρα.
Στὴν πρώτη μας πρωτοχρονιά λησμόνει κάθε πόνο,
γιατὶ ὅποιος κλάψη σήμερα θὰ κλαίῃ ὅλο τὸ χρόνο...
Τέ ἔχεις;

— Τὴν πρώτη κοῦκλά μου, τὴν παιδική μου προῖκα,
μέσος στὸ κοντί της σήμερα σπασμένη τὴν εὐρῆκα!...

— Μιὰ τέτοια ἀσήμαντη ζημιὰ τόσο πολὺ σὲ θλίβει;

— Οἱ ἀνδρες σεῖς ἀδιάφοροι δὲν ξέρετε τί κρύβει
βαθειὰ ἡ ψυχὴ τῶν γυναικῶν...

*

Τὸν πιάνει ἀπὸ τὸ χέρι
καὶ μὲ πικρὸ παράπονο στὸ ἔρμαρι της τὸν φέρει
κι' ἀνοίγοντάς τοι σιγαλὰ μὲ δακρυσμένα μάτια
τοῦ δείγνει σκόρπια στὸ κοντί της κούκλας τὰ κομμάτια...

Γύρω προβάλλονται ζηλευτὲς ἢ παιδιακίσιες τρέλλες,
κουκλόπανα κι' ἀσπρόρροουχα, κεντήματα, δαυτέλλες,

ὅλα τῆς κούκλας τὰ προικιὰ μὲ χάρι ἀραδιασμένα,
χρόνων καὶ χρόνων προκοπὴ καὶ κόποι... Τὸ καθένα
μὲ τὴ δικῆ του τὴν ψωριά, μὲ τὸ δικό του χρῶμα
ἔχει καὶ μιὰν ἐνθύμησι, μιὰν ίστορία ἀκόμα.

Ἐποῦτο τὸ μεταξωτὸ τῆς τῶδωσε ἡ μαμμά της,
ρετάλι ποῦ περίσσεψεν ἀπόντα φόρεμά της
ἐκεῖνο, ποῦ τριζοβολᾶ σὰν τὸ ξερὸ τὸ στάχυ,
δουλεύοντας μερόνυκτα τὸ κέντησε μονάχη,
καὶ τὸ ἄλλα, ἀραχνούφαντα νοικονυριοῦ στολίδια,
μὲ τὰ δικά της χρήματα τὸ ἀγόρασεν ἡ ἴδια
καὶ τῆς ψυμίζουν ὅλ' αὐτά, βαλμένα στὴν ἀράδα,
ἕνα παιγνίδι, μιὰ χαρά, μιὰ ἀνθώα φιλενάδα...

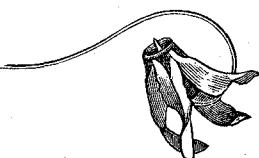
— Ω! πόσα σέρνει ἀκούραστος ὁ χρόνος ποῦ διαβαίνει!

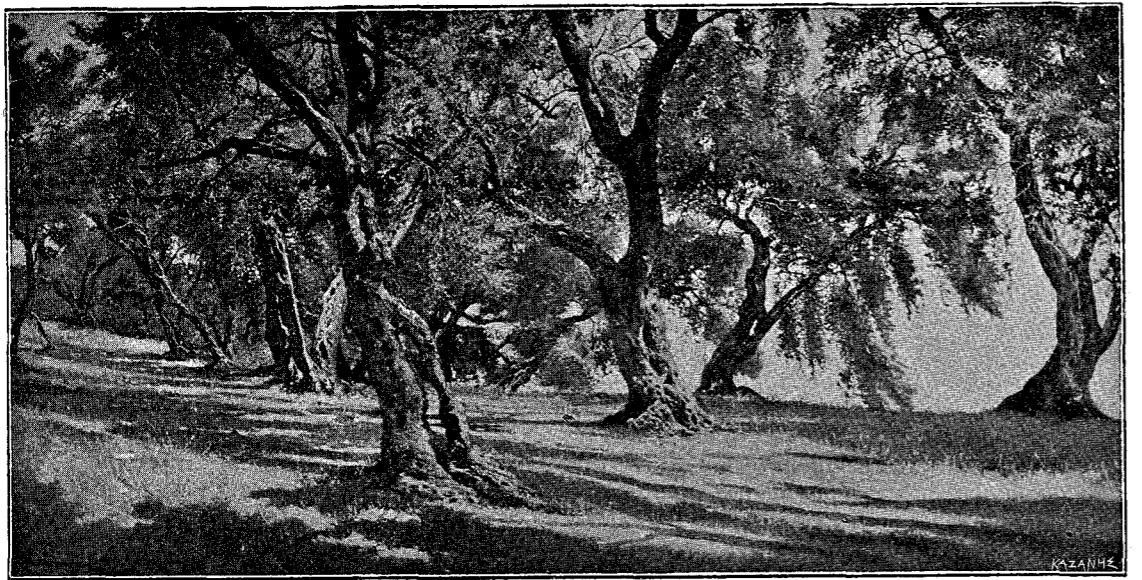
— Γέλασε ἀνθές, ἀγάπη μου μὰ ἡ κοῦκλα αὐτὴ ἡ σπασμένη,
ὅπου τὴν κλαύγω σὰν παιδὶ καὶ τὴν νεκροστολίζω,
μὲ ἔμαθε πρώτη ν' ἀγαπῶ, νὰ καρτερῶ, νὰ ἐλπίζω
καὶ νὰ μοιράζω τὴν χαρὰ καὶ τὴν ζωὴ μου ἀκόμα
μὲ μιὰ ματιὰ ἀπὸ τὰ μάτια μου, μὲ ἕνα φίλι ἀπὸ τὸ στόμα...

— Εποι μιλεῖ στενάζοντας καὶ τὸν καῦμό της λέει
καὶ γέρνει στὴν ἀγκάλῃ του δειλὰ καὶ σιγοκλαίει.
Κ' ἐκεῖνος ποῦ περήφανος τὰ κάλλη της χαϊδεύει
καὶ στὰ λυτά της τὰ μαλλιά τὰ δάκτυλα ἀναδεύει
καὶ ποῦ φιλεῖ τὴν λύπη της στὰ μάτια της κρυμμένη
σὲ διαμαντάκια φωτερά, σὲ δάκρυα ἀναλυμένη,
χαμογελῶντας ἀπαντᾶ:

— Μήν κλαῖς, χαρά μου μόνη!
Ξεχροῦνται οἱ φεύτικοι καῦμοὶ καὶ λησμονοῦνται οἱ πόνοι.
Τοῦ χρόνου σὰν καὶ σήμερα, τὰ λόγια μου ψυμήσον,
θάλλης μιὰ κούκλα ζωτανή... τὸ ἀληθινὸ παιδί σου.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΠΟΛΕΜΗΣ

Ελαιογραφία : B. Μποκατσιάμπη.

Ε Λ Α Ι Ω Ν

'Από τὴν "Ἐκθεσιν τῆς «Ἐταιρείας τῶν Φιλοτέχνων».

Φωτογραφία Δη. Κοκκόλη.

Μ Ε Λ Α Γ Χ Ο Λ Ι Α

Με τὸ κυνηγετικὸν ὅπλον ἐπ' ὄμοιον, — πρόφασιν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον τῆς πρὸς τὴν ἔρημίαν νοσταλγίας, — ἐπλανώμην ἀνὰ τὰς κλιτύς καὶ τὰ κράσπεδα τοῦ Πεντελικοῦ, ὃπου ἡ πεύκη ἀκόμη δὲν ἔξωστραχίσθη, ὃπου ὑπὸ τὴν ἐπιφορὰν τῆς αὔρας στενάζουν οἱ χρυσοπράσινοι κλαδοί της μελανόκουν στεναγμούς πλαγιαύλων, στεναγμούς ἐναρμονίους, οἱ ὄποιοι πρὸν ἐμπνεύσουν εἰς τὸν Λαχαρτίνον γλυκυτάτους στίχους, ἐνέπνευσαν εἰς τὸν Θεόκριτον τὸν ἀλησμόνητον ὕμνον τῆς πίτυος εἰς μυροβόλους στίχους, ἐν τῇ μολπῇ τῶν ὄποιών νομίζει τις δεῖ εἰσπνεῖ τὸ μελιτῶδες τῆς πεύκης ἄρωμα.

'Ἄδū τι τὸ φιλύρισμα καὶ ἡ πίτις αἰπόλε τήνα ἀ ποτὶ ταῖς παγαῖσι μελίσδεται, ἀδū δὲ καὶ τὸ συρίσδες . . .

Τὸ φινόπωρον, Νοέμβριος: θαυμασία ἐποχὴ διὰ περιπλανήσεις εἰς τὰς κλιτύς τῶν ἀττικῶν ὄρεων, ὃπου εἶναι ἀδύνατον νὰ φαντασθῇ τις τόσην ἀτάραχτον γαλήνην, τόσην ἔρημίαν, τετράρων μόλις ἀπὸ τοῦ ἵεροῦ τοῦ ἰοστεφάνου πτολεύθρου.

'Η γῆ ἡ λεπτὴ καὶ πτωχὴ τῆς Ἀττικῆς ἔχει

καὶ κατὰ τὸ φινόπωρον τοὺς κόσμους τῆς τοὺς περικαλλεῖς. Δὲν εἶναι πλέον ἡ τεφρά, ὡς παπάλη σποδοῦ, γῆ τῶν καυμάτων τοῦ Ιουνίου. Περιεβλήθη ἥδη πρασίνην χλαῖναν μὲ πτυχώσεις ἴδιοτρόπους, τὰς ὄποιας σχηματίζουν αἱ ἀπειροπληθεῖς, δσων οὐδενὸς ἀλλοῦ χρώματος, ἀποχρώσεις τοῦ πρασίνου ὁ σχοῖνος μὲ τοὺς κοραλλίνους κόκκους του λάμπει ὑπὸ τὸ λουτρὸν τῶν φινοπωριῶν ὑετῶν· καὶ ἡ ἐρέκη ἡ σεμνή, μὲ τὸ μυστικόν, τὸ δειλὸν δσον καὶ ἀδρὸν ἀρωμάτης, κατάφορτος ἀπὸ τοὺς ροδοχρόους κωδωνίσκους τῆς, δανείζει εἰς τὰ κράσπεδα τῶν ὄρέων καὶ τὰς παρθένους ἀπὸ τὰς βικιοπραγίας τοῦ ἀρότρου πεδιάδας. τῆς ἡοῦς τοὺς ἐνχρμονίους χρωματισμούς.

Καὶ τοῦ χειμῶνος ἡ ἀπόδων, ὁ λάλος, ὁ εὐθυμος, ὁ ἀεικίνητος ἐρυθρόλαιμος, ὁ καλογιάννος τῶν θαυμασίων στίχων τοῦ Βαλαωρίτου, μεταποδᾷ ἀπὸ κλάδου εἰς κλάδον, τονίζων ἀπὸ τῆς χαραυγῆς μέχρις οὗ ἡ νῦν ἀπλώσῃ ἐπὶ τῆς φύσεως τὸν βαρὺν μανδύαν τοῦ σκότους, ὕμνον ἀδιάκοπον εἰς τὴν ζωὴν καὶ εἰς τὴν χαράν.

Εἶναι, βέβαια, πολὺ λιτή, πολὺ πενιγρά ἡ

Μελαγχολία

γλωρίς τῆς Ἀττικῆς: οἱ βράχοι τῆς πολλαχοῦ ἀποσχίζουν τὸ πράσινον αὐτῶν πλαίσιον, τὸ τόσον πενιγρόν· καὶ προκύπτουν μελανόφαιοι, ἴχροι, ἐνιακοῦ ὑπερινθαρρεῖς, ὡς ἡ ἡ ἀπέριτος αὕτη γλωρίς, ἡ ἀρμοζομένη πρὸς τοῦ ὄριζοντος τὴν διαφάνειαν, ἐμπνεύσεις ἐντυπώσεις πολὺ πλέον εὐφροσύνους, παρέχει εἰκόνα τοῦ Καλοῦ ἐν τῇ φύσει πολὺ καλλιτεχνικῶτεραν,— καὶ ἡς θεωρηθῇ τοῦτο ἴδιοτροπία — ἀπὸ τὴν δαψιλῆ, τὴν ἀχαλίνωτον, τὴν ἀσελγῆ γλωρίδα, τὴν ἐμφαίνουσαν ἀτελεύτητον, ἀδάμαστον τῆς φύσεως ὄργασμόν, καὶ στεφορμένην ἀπὸ ὄμιγλώδεις ὑδρατμούς, ἀπὸ ὄριζοντα, ὁ ὄποιος, καὶ ὅταν εἶναι ἀνέφελος, ποτὲ δὲν δύναται νὰ δώσῃ τὴν θυμήρην εἰκόνα τοῦ ἀττικοῦ ὄριζοντος. 'Η ἀττικὴ φύσις ἡ πάγκαλος ἐν τῇ λιτότητι αὐτῆς, αὐτή, φαίνεται, ἐνεπιστεύθη κατὰ τοὺς καλοὺς τῆς Ἑλλάδος χρόνους τὸ μυστικὸν τοῦ ἀπροκαλύπτου Καλοῦ εἰς τὴν ἀρχαίαν Τέχνην, τὴν λιτήν εἰς τὰς γραμμάς της, τὴν νηφάλιον εἰς τὰ χρώματα τῶν πινάκων τῆς, τὴν ἀπέριτον εἰς τοὺς κόσμους καθ' ὅλας τὰς ἐκδηλώσεις τοῦ Καλοῦ.

*

'Η τύχη μὲ ἔφερε πλανώμενον πρὸ τοῦ μόνου ἐν τῇ ἔρημοι ἐκείνη καταφυγίου:

Πενιγρόν, σχεδὸν ἡρεπωμένον βυζαντινὸν ἔρημοκλῆσι, ἐκρύπτετο κατὰ τὸ πλείστον ὑπὸ τῆς γηγαντιαίας τολύπης πυκνῶν βάτων.

"Ωθησα τὴν σκωληκόσβρωτον ξυλίνην θύραν καὶ εἰσῆλθον.

Πολὺ προσομοιάζουν πρὸς ὑπογείους παλαιοὺς τύμβους τὰ ὑγρά, τὰ ἡρεπωμένα ταῦτα λείφανα τῆς βυζαντινῆς εὐσεβείας. 'Η αὐτὴ ὑγρασία, ἡ διαπερῶσα τὰ οστά, ἡ αὐτὴ παγετώδης ἐντύπωσις τῆς φθορᾶς, ἡ αὐτὴ μελαγχολικὴ ἀπόπνοια τῶν ἀνηλίων, τῶν ἀφωτίστων τόπων, οἱ ὄποιοι ἐπὶ μακρὸν εἰς οὐδεμίαν ἔρχονται ἐπαφὴν πρὸς τὴν ζωογόνον πνοὴν τοῦ ὑπαίθρου. 'Αόριστός τις ὄσμὴ τοῦ καπνοῦ τοῦ λιθανωτοῦ, τὴν ὄποιαν οἱ ἔρημοι, οἱ κλειστοί ναοὶ φυλάττουν ἐπὶ μακρόν, ἡνωμένην μὲ τὴν χαρακτηριστικὴν ἀπόπνοιαν, τὴν ὄποιαν ἀναδίδει ἐν αὐτοῖς ἡ ὑγρὰ γῆ διὰ τῆς ἀποσυνθέσεως χοράτων ζωκῶν ὄργανισμῶν, ἐπιδρῶσιν ἐπὶ τῆς ψυχῆς, ὡς μία παγερὰ ἐντύπωσις σπαρακτικῆς ὁδύνης.

'Ἐντὸς τῶν ρωγμῶν τῶν τοίχων τοὺς ὄποιους ἐσπάραξεν ἡ ὑπαμοιόθετη τῶν αἰώνων, ἐξύφαινον τὴν παραστατικὴν αὐτῶν ὑπαρξίαν αἱ ἀγριοσκαῖ καὶ λειχῆνες. 'Ο εὐρώς, βαθυπράσινος, κίτρινος, μελανόφαιος, ἐπενέμετο πανταχοῦ τὰς ἐσωτερικὰς παρειάς τοῦ ναοῦ, ὑγρός, γλοιώδης καταλείθων δάκρυα ύγρασίας, ἀληθῆ μαστικά δάκρυα, ἀντὶ τῶν φανταστικῶν τῶν δημωδῶν ἀσμάτων, εὐρώς προσόμοιος πρὸς πυορρούσας πλάκας ἐπὶ πώματος λεπροῦ.

'Ο εὐρώς οὗτος καὶ οἱ παραστικοὶ λειχῆνες, μετὰ τῆς συμμαχίας τῶν αἰώνων καὶ τῆς μισαλλοδοξίας τῶν κατακτητῶν ὑπῆρξαν οἱ δεινοὶ ἔχθροι τῶν βυζαντινῶν ἀγιογραφιῶν, τὰς ὄποιας ἐν τῇ ἔρημοι ἐκείνη ἔζωγράφησεν ἡ βυζαντινὴ εὐσέβεια. Μὲ ἀποσυντεθειμένους τοὺς χρωματισμούς, μὲ ἀδιόρατα σχέδιον τὰ σχήματα, μὲ τὰ πρόσωπα καλυπτόμενα ὑπὸ τοῦ πέπλου τοῦ κα-

πνοῦ, δόστις ἐπεκάθισεν ἐπ' αὐτῶν ἐπὶ τόσους αἰῶνας, αἱ μορφαὶ τῶν ἀγίων παρίστανται ἐπὶ τῶν εὑρωτιώντων τοῖχων ποὺ μὲν ὡς σκιαὶ φασμάτων, ποὺ δὲ ὡς ἴδια λυμάτα ἀπηνθρακωμένων πτωμάτων, ἀτινὰ ἡ ἴδιοτροπία τοῦ ζωγράφου ἔστησεν ἐκεῖ ὄρθα.

Οὐλίγαι τούτων τῶν εἰκόνων διασώζουν τὴν ζωὴν τοῦ βλέμματος, ζωὴν τόσον παράδοξον καὶ τόσον ἀκατάληπτον ἐν τῷ μέσῳ τοῦ διλού ἐκείνου νεκρικοῦ περιβάλλοντος, ὥστε ἐκεῖνοι οἱ ἀνοικτοὶ ὄφθαλμοι, οἱ ὅποιοι νομίζετε ὅτι σᾶς ἐνατείζουν περιέργως, σᾶς ἀνησυχοῦν· φαντάζεσθε ὅτι προσήλουνται ἐφ' ἡμῶν καὶ σᾶς κατατράγουν τὰ ἐταστικὰ βλέμματα ὑπερκοσμίων διντῶν, ὅτι φασματῶδες τι σᾶς περισφίγγει μέχρις ἀποπνιγμοῦ καὶ σχεδὸν λυπεῖσθε ὅτι ἡ τουρκικὴ μισαλλοδοξία δὲν ἐξώρυξεν δῆλους τούτους τοὺς διαβρωτικοὺς ὄφθαλμούς.

Διότι τὸ ἔπραξεν ὡς πρὸς τὰς πλείστας τῶν εἰκόνων τούτων. Καὶ διὰ μετὰ τόσης ἐγκαρτερήσεως καὶ ὑπομονῆς ἀπείκασεν ἡ εὐσέβεια ἀπωτάτων γενεῶν τῶν πατέρων ἡμῶν, πανταχοῦ δου θυζαντινὸς ναὸς ἐν τῇ ἐρημίᾳ, τὸ κατέστρεψεν ἡ αἰχμὴ τοῦ ξίφους καὶ ἡ λόγχη τοῦ Τούρκου. Ἰδίως οἱ ὄφθαλμοι τῶν ἀγίων, ἐκεῖνοι ἐστενοχώρουν τὴν μισαλλοδοξίαν, ἐκεῖνοι ἐξωρύττοντο μετὰ μεγαλειτέρας μανίας.

*

Ταλαιπωροὶ ἄνθρωποι! Τὰ αὐτὰ ἐλατήρια, ἡ εὐσέβεια, τοῦ θείου ἡ λατρεία, ἡ προσευχὴ πρὸς τὸν Ἀόρατον, ἡ ἐκλιπαροῦσα τὴν διαιώνισιν τῆς ζωῆς, ἡ ἐπαιτοῦσα τὴν ἀθανασίαν, ὑπὸ μορφὴν ἀταράκτου, αἰωνίας μετὰ θάνατον εὐδαιμονίας, τὰ αὐτὰ ἐλατήρια ἔστησαν τὸν εὐσέβη ἐκείνον βωμὸν πρὸς τὸν Θεόν, τὰ αὐτὰ ἐνέπνευσαν καὶ τὴν ἀγρίαν ἔφεσιν τῆς καταστροφῆς του, καὶ ἔθετον ὡς σκοπὸν τῶν σφαιρῶν τὴν Ἀγίαν Τράπεζαν καὶ ἐνέβαλλον τὸν ἀκατάσχετον πόθον τῆς ἐκσακαφῆς τῶν ὄφθαλμῶν τῶν Ἀγίων.

Μετὰ μόνης τῆς διαφορᾶς ὅτι ἡ οἰκοδομὴ τοῦ ναοῦ τούτου ἡτοί φόρος λατρείας πρὸς τὸν Θεόν του Χριστιανισμοῦ, ἐνῷ ἡ καταστροφή του ἡτο τρόπος προσκυνήματος τοῦ θεοῦ τοῦ Ἰσλάμ. Δι' ὁδῶν τοσοῦτον ἐκ διαμέτρου ἀντιθέτων ἡ χριστιανικὴ καὶ ἡ μουσουλμανικὴ εὐσέβεια ἐβάδιζον πρὸς τὴν Ἐδέμ, ἡ πρώτη, πρὸς τὸν παράδεισον τοῦ Κορανίου ἡ δευτέρα.

Ἄδιάφορον ἀν ἐν τῷ μεταξύ, ἀφ' ἣς ὑπάρχει ἡ ἀνθρωπίνη δημιουργία, ἡ ἀνθρωπότης, τοῦ μέλλοντος βίου ἡ λιπόψυχος νοσταλγός, ἀλληλοσπαράσσεται ἐν τῷ ἐπιγείῳ βίῳ καὶ βά-

πτει δι' αἴματος τὴν γῆν ἔνεκα τοῦ αἰωνίου, τοῦ ἀτελευτήτου ἀνταγωνισμοῦ τῆς λατρείας ὑπαμειθυμένων θεοτήτων, χωρὶς ποτε νὰ εἶναι δυνατὸν νὰ λυθῇ τὸ πρόσδηλημα, τὸ ὅποιον τόσον ἐτάραξτε τὸ πνεῦμα τοῦ "Αρλετ. Τί ἄρα γε ὑπάρχει πέρα τῆς δύσεως τοῦ ὄριζοντος τῆς ζωῆς, τί ἀντικρύζει τις ἐκεῖθεν τοῦ οὐδοῦ τοῦ τάφου;

Ἐν τῷ μεταξύ ἡ δημιουργία ἀκολουθεῖ ἀκάματον τὸν δρόμον τῆς φθορᾶς καὶ τῆς γενέσεως.

"Ηθη, πολιτικὰ συστήματα, κράτη τῆς γῆς, βασιλεῖαι, θρόνοι, θρησκεύματα ἀποσυντίθενται, σήπονται, ὑπαρκείονται καὶ μόνη ἀπομένει κυρίαρχος ἡ φθορά. Κατ' αὐτὴν τὴν ἐσπέραν τῆς σήμερον ἡ ζωὴ θὰ εἶναι ἡδη μεταβεβλημένη εἰς λίπασμα, διὰ τὴν βλάστησιν τῆς ζωῆς τῆς ἐπαύριον.

*

Καὶ δόμως μετὰ πόσης ἐπιμονῆς ἔχεται τοῦ πόθου τῆς διαιωνίσεως τοῦ ἐγώ του ὁ ταλαίπωρος τοῦ βίου τούτου διαβάτης. Μετὰ πόσον πείσμονος ἐγωγόμοιο ἀπέναντι διλων τὸν ἐνοργάνων ὑπάρξεων, ἀπέναντι παντὸς ἀδελφοῦ αὐτοῦ διντος ἐν τῷ ζωϊκῷ βασιλείῳ, τὸ ὅποιον ὡς αὐτὸς γεννᾶται, ὡς αὐτὸς ἐλπίζει καὶ ἀγαπᾷ καὶ θυγάτσει, διεκδικεῖ τὸ ἀποκλειστικὸν προνόμιον τῆς ἀθανασίας!

Καὶ τὴν θέλει τὴν ζωὴν τὴν ἀτελεύτητον δχι μόνον εἰς ἀγνώστους σφαιράς, ἀλλὰ καὶ ἐπ' αὐτῆς τῆς γῆς, τὴν ὅποιαν ὄνομάζει κλαυθμῶνα καὶ κευθυτῶν! Καὶ κατώρθωσε μὲν νὰ πεισθῇ ὅτι ἐπ' αὐτῆς τούλαχιστον τῆς γῆς ὁ θάνατος εἶναι μοιραῖος αὐτοῦ κλήρος, ἐπιμένει δόμως πολὺ διὰ τὴν ἀθανασίαν τῆς μονήμης του μεταξύ τῶν ἀνθρώπων· ὡς πρὸς τοῦτο οὐδένα δέχεται συμβιβασμόν. Ἀδιάφορον ἀν ἡ μονήμη τῆς ιστορίας μόλις κατορθώνει νὰ συγκρατήσῃ ἐλάχιστα τινὰ ὄνόματα,—τὰ κακουργότερα ἐννοεῖται οἰκοθεν,—καὶ ἀν, ὅταν ἡ ἡλικία τοῦ κόσμου προχωρήσῃ τινὰς ἀκόμη χιλιετηρίδας, ἡ ιστορία δὲν θὰ δύναται νὰ διαλέσῃ περισσοτέρους τῶν δύο στίχων δι' ἓνα Μέγαν Ἀλέξανδρον ἢ ἓνα Ναπολέοντα.

*

Καὶ εἰς τὸ πενιχρὸν ἐκεῖνο θυζαντινὸν ἐρημοκλήσιον δουλαὶ αὐταὶ αἱ τεφρόχροοι σκέψεις μοῦ κατέκλυσσον τὸν νοῦν καὶ μοῦ ἐπλημμύριζον τὴν ψυχὴν ὁδύνης, ἐνῷ ἐπὶ τῆς στέργης ἐξηκολούθει καταλειθυμένη μονότονος, μελαγχολική, μετ' ἀδυσωπήτου ἐπιμονῆς ἡ φρογή, καὶ ἐντὸς αὐτοῦ εἶδον τὴν ἐπιμονὸν τοῦ ἀνθρώπου φιλοδοξίαν, δπως ἐπιζήσῃ τῷ θανάτῳ του διὰ τῆς αἰωνίας

μονήμης, τῆς σαρκαστικῆς ταύτης αὐτοχλεύης τοῦ δυστυχοῦς ἀνθρώπου.

Κάτωθεν μιᾶς τῶν τεσσάρων εἰκόνων τοῦ Τέμπλου ἡτο οἱ χαραγμένη ἡ ἔξης ἐπιγραφή· «Τὴν τετάρτην Τουνίου 1522 ἐτελεώθησαν αἱ τέσσαρες ἄγιαι εἰκόνες διὰ χειρὸς ἐμοῦ τοῦ ἀμαρτωλοῦ "Αν...". Αλλ' ἐκεῖ δυστυχῶς τὸ ξύλον ἡτο ἀπηνθρακωμένον· ἡ αἰωνία μονήμη ἀπέλιπε τὸν ἀτυχῆ ἀγιογράφον! Κάτωθεν τῶν ίχνων ἀλλης εἰκόνος ἐπὶ τοῦ τοίχου φέρεται «Εἰς αἰωνίαν μονήμην τῶν δούλων...». Αλλ' ἀνωθεν ἡ στέγη χαίνει τὶς οἰδεν ἀπὸ πόσου χρόνου, καὶ τὰ καταλειθύμενα ὑδητα ἔχουν ἀπαλεῖψει τὰ εὐσεβὴ ὄντα ματα. Ἐκτὸς τούτου, ἔχει προσκολληθῆ ἐπὶ τοῦ τοίχου ἀπὸ μακροῦ σπογγώδες τι νεόπλασμα, τὸ ὅποιον διέκρινα, ὅτι ὑπῆρξε ποτε συνοικισμὸς σφηκῶν. Τίποτε πλέον δυστυχῶς, τὸ ὅποιον νὰ ἀφυπνίσῃ τὴν λήθην τῶν ἐπιγενομένων.

Κατ' ἐκείνην τὴν στιγμὴν ἐπίμονος τριγμός, ὡς λίμας κατατρωγούσης ξύλου, ὁ μόνος κρότος ἐν τῇ σιγῇ ἐκείνῃ τῇ ὑπερτάτῃ, προσέλκυσε τὴν προσογήν μου. Ἡτο μία ἐπίμονος ἐργασία τῶν σητῶν, οἵτινες διεβίβρωσκον ἀκαμάτως τεμάχιον ξύλου, τὸ ὅποιον ὑπῆρξε ποτε ἡ Ὁραία Πύλη τοῦ ναοῦ, καὶ ἐκρέματο σήμερον ἀπὸ σκωριῶντος στροφέως. Καὶ ὁ τριγμὸς ἐξηκολούθει ἀνένδοτος καὶ λεπτὴ ὡς ἀλευρον ἐπιπτεν ἡ κόνις τοῦ σεσπότος ξύλου.

*

"Ολαι αῦται αἱ εἰκόνες τῆς φθορᾶς συνέσχον τὴν ψυχὴν μου· ὁδύνη πικρὰ μὲ περισφιγγεν. Ἐνόμιζον δτι μὲ περιβάλλον παγεραί τοῦ θανάτου αἱ χειρες.

Τψωσα τοὺς ὄφθαλμοὺς πρὸς τὸν Ἐσταυρωμένον. Ἡ μορφή του ἡ νεκρή, οἱ κλειστοὶ ὄφθαλμοι του συνεκέντρωσαν δῆλην μου τὴν ὑπαρξίαν.

Καὶ ἐν συγχίσθημα δῆλως ἀντίθετον ἐπλημμύ-

ρισε τὴν ψυχὴν μου, ἐνῷ προσητένιζον τὸν Μέγαν Μάρτυρα, καὶ ἡ φρογὴ ἐξηκολούθει νὰ κτυπᾷ τοὺς θραυμάτους κεράμους· νάρκη τις ἀγενθράστου ὑπερκοσμίου ἡδυπαθείας, ἡ συγκίνησις τῆς ἀταράκτου γχλήνης, μία ἐνδόμυχος προαγγελία τῆς εὐδαιμονίας τοῦ μηδενισμοῦ, τῆς νεκρώσεως τῆς ὁδύνης, τῆς παραδεισίου εὐτυχίας τοῦ ὑπνου τοῦ χωρίς σνειρα, ἀλλὰ καὶ χωρίς ἐφιάλτας.

"Εκείσα τοὺς ὄφθαλμοὺς καὶ προαπήλαυσα τοῦ μέλλοντος τούτου βίου τὴν εὐφρόσυνον ἀπόλαυσιν.

Ἡσθανόμην δτι θὰ ἡτο πολὺ ἀφιλάνθρωπος δτις ἡθελε μὲ ἀποσπάσει ἀπὸ τῆς καταστάσεως ἐκείνης, ἀπὸ τῆς γλυκυτάτης ἐκείνης εἰσαγωγῆς εἰς τὴν αἰωνιότητα τοῦ μηδενισμοῦ.

*

Μετά τινα ὥραν ἐγένετο αἰθρία. Ἡ κολούθησα μίαν ἀτραπόν, τὴν ὅποιαν ἀπὸ μακρῶν ἐτῶν εἶχον λησμονήσει.

Διηηθύθην πρὸς σημεῖον δπου ἡτο ἀλλοτε θαλερὰ δρῦς. Ποιλάκις παιδίον εἶχον ἐπιζητήσει τὴν σκιάν ύπο τὸ φύλλωμά της.

Δὲν τὴν εὔρον πλέον. Ο κορμὸς εἶχεν ἀποκομισθῆ ἐκείθεν ἀποκοπεῖς ἀπὸ τῆς ἐπιφανείας. Αἱ ρίζαι εἶχον σαπτὴ μεταβληθεῖσαι εἰς μελανόφραιον τινα μάζαν, ἐφ' ἣς εἶχον φυῖ ἀπειροπληθεῖς δηλητηριώδεις μύκητες, ἐνῷ μιᾶς πρασίνης σαύρας ἡ κεφαλὴ ἐξήρχετο ἀπὸ τίνος ρώγμης καὶ οἱ σπινθηρούδοι μικροὶ της μὲ τένειζον ἐταστικοί.

Εἶναι ἀληθὲς δτι νεόφυτος μικρὰ δρῦς, μόλις ὑπερέχουσα τῆς γῆς εἰς ὕψος σπιθαμῆς, ὁργῶσα πρὸς τὴν ζωὴν, ἀνεδύετο ἐκ τῆς μάζης ἐκείνης τῆς σήψεως καὶ τῆς φθορᾶς.

Ἄλλ' οὐδεὶς, οὐδὲ ἐξ ἐκείνων οἱ ὄποιοι ἡλθον εἰς τὸν κόσμον μετὰ τὴν γέννησιν της, θὰ προλάβῃ νὰ σκιασθῇ ποτε ύπο τὸ φύλλωμά της.

ΦΑΙΑΞ

Η ΧΡΥΣΗ ΚΑΔΕΝΑ¹

Αύτος ὅμως ἔχει πίστιν εἰς τὴν δύναμιν τὴν μυστικὴν τῆς χρυσῆς του καθένας, ἐξηκολούθησεν ὁ Λαλεμῆτρος, καὶ ἥλπιζε νὰ δικασθῇ ὡς καὶ ἄλλοτε, καὶ ἀπὸ τὸν κίνδυνον τοῦτον. Ἀλλ' ἡ θεία χάρις φαίνεται τὸν εἶχεν ἐγκαταλίπει πλέον, καὶ ἔθλεπεν διὰ αἱ δυνάμεις του ὀλόνεν κατέπιπτον, μὲ δῆλα τὰ μέσα τὰ θεραπευτικὰ τῶν ιατρῶν. Τότε ἥθελησε νὰ γράψῃ πάλιν πρὸς τὴν σύζυγόν του καὶ νὰ ζητήσῃ συγχώρησιν, ἀλλ' ἐστάθη ἀδύνατον. Ἐνῷ δὲ ἀνέμενε τὸν θάνατον, ἐξύπνησε μίαν πρωίαν τυφλός.

— Οἱ ὄφθαλμοι μου εἶχον ἐξασθενήσει, εἶπεν ὁ Λαλεμῆτρος καὶ ἔχασα τὸ φῶς μου.

— Λαλεμῆτρό μου! ἔκλαυσεν ἡ Θωμακή.

— Ξειρότερα ἀπὸ θάνατο! ἐθρήνησε καὶ ἡ γραία, πίνουσα τὸν καφέ.

— Πᾶς νὰ σᾶς διηγήθω τότε τὴν σκοτίαν, εἰς τὴν ὄποιαν ἔζησα ἔνα ὀλόκληρον ἐξάμυνον: "Ημουν ζωντανὸς εἰς τὸν Ἀδην."

— Ἀλήθεια, γυνέ μ'! διέκοψεν ἡ γραία.

Ἐν τούτοις δὲν ἔπαισε ποτε νὰ ἐλπίζῃ εἰς τὴν θαυματουργὸν χάριν τῆς χρυσῆς του· καθένας, ἐξηκολούθησεν ὁ Λαλεμῆτρος. Ἀλλὰ τὸ παράπτωμά του δὲν εἶχεν ἀκόμη συγχωρηθῆ. Τῷ ἐφαίνετο ἐνίστητε διὰ κατόπιν τόσων θεραπευτικῶν φαρμάκων, τὰ ὄποια ματαίως τῷ ἐδίδοντος οἱ ιατροί, ἐὰν κατώρθουν νὰ ἴδῃ μίαν φορὰν εἰς τὸν ὑπόνοιο την φαεινὴν τῆς συζύγου του μορφήν, θὰ ἐθεραπεύετο, θὰ ἐφωτίζετο πάραυτα. Ἀλλὰ τοῦτο τὸ φάρμακον ἐστάθη ἀδύνατον νὰ τὸ ἀπολαύσῃ. Πανταχοῦ σκοτία. Τότε περιεφρόνησε πλέον τὰ πάντα καὶ μόνον τὸ πταῖσμά του ἐσυλλογίζετο: «Καλὰ νὰ πάθω, ἔλεγεν ὁ δύρομενος, διότι ἐγκατέλιπον εἰς τὸ σκότος τῆς ἀπελπισίας μίαν ψυχήν, ἡ ὄποια ἔν μόνον σφάλμα ἔπραξε, νὰ συμπαθήσῃ εἰς ἔνα τέτοιον ἀνθρώπον. Καὶ παρεκάλει τὸν Θεόν νὰ μὴ ζήσῃ πλέον. Ὕπεμενεν, ἐσκέπτετο, τὰ σκότη τῆς θαλάσσης: ὑπέμενε τὰ σκότη τῆς γῆς: θὰ ὑπέμενε δικαίως καὶ τὰ αἰώνια σκότη τοῦ Ἀδου. Ἀλλὰ τὰ σκότη τῆς ζωῆς δὲν θὰ τὰ ὑπέμενεν.

— Εἶνε ἄλλο χειρότερο! διέκοψεν ἡ θεία—Αννοῦσα πάλιν. Ἐνα ἔνδον κούτσουρο εἶνε ὁ τυφλός.

— Η Θωμακή ἀδιακόπως ἔκλαιε.

— Τυφλός, θεέ μου, ἐκραύγαζε, τί νὰ κάμω εἰς τὸν κόσμον; ἐξηκολούθησεν ὁ Λαλεμῆτρος.

Νὰ μὴ βλέπω τὸν ἥλιον νὰ λάμπῃ τὴν ἡμέραν, νὰ μὴ βλέπω τὴν σελήνην νὰ φέρῃ τὴν νύκτα; Νὰ μὴ βλέπω τὸν οὐρανὸν μὲ τάστρα, τὴν γῆν μὲ τάνθη, τὴν θάλασσαν μὲ τὰ φάρια; Νὰ μὴ βλέπω, Παναγία μου, τὴν εἰκόνα σου, τὴν Ζωόδοχον Πηγῆν τὴν ὄλοφωτον, παρεκάλουν τὴν Θεοτόκον διαρκῶς, νὰ μὴ βλέπω τὴν Θωμακή μου; .. Καὶ, κατεφίλουν τὴν χρυσῆν μου καθένα, εἰς τὴν ὄποιαν δὲν ἔπαισα νὰ καταφύγω πάντοτε ὡς εἰς τελευταῖαν ἀγκυραν σωτηρίας.

‘Απελπισθεὶς δύμως τελείως νὰ θεραπευθῶ καὶ προτιμῶν ἔκει νὰ τελειώσω τὸν βίον μου, εἶχον ἀποφασίσει νὰ σοὶ ἀποστείλω δσα χρήματα ἐπερίσσευσαν ἀπὸ τὴν μικρὰν νόσον καὶ ἡσαν ἀρκετά, διὰ μίαν νύκτα — ἄχ! μία νὺξ συνεχῆς ἡσαν τότε αἱ ἡμέραι μου δῆλαι — μίαν νύκτα, ἐπάνω εἰς τὸ ἔτος ἀκριβῶς, βλέπω εἰς τὸν ὑπόνοιο μου ἔνα λαμπροστόλιστον ἀρχιερέα, ὁ ὄποιος ἐφέρειν εἰς τὰ στήθη του ἔνα ἐγκόλπιον ἀπὸ σμάλτον, εἶχον ἐξαγρυπνημένον ἐπ' αὐτοῦ τὸν ἄγιον Γεώργιον, τὸ ὄποιον ἐκρέματο ἀπὸ τὸν λαιμὸν τοῦ ἀρχιερέως μὲ μίαν ὡραίαν χρυσῆν ἀλυσίδα, σὰν τὴν χρυσῆν καθένα μου ἀπαράλλακτον. Ἡ χρυσῆ καθένα μου! ἐφώναξα. Κ’ ἐξυπνήσας ἀμέσως, ἐπέψυσαν μὲ πόθον τὴν καθένα μου τὴν χρυσῆν, θαρρῶν διὰ μου τὴν ἀργήσαν. Δὲν ἡξεύρω πῶς, ἀφοῦ ἐξύπνησα, ἀπὸ δῆλην τὴν χρυσῆν παράστασιν τοῦ ἀρχιερέως ἀπέμεινεν εἰς τὴν ἐνθύμησίν μου ἀνεξάλειπτος ἡ χρυσῆ ἀλυσίδα τοῦ ἐγκόλπου του, ἡ ὄποια μοῦ ἐφαίνετο διὰ ἔλαχιπεν ἀκόμη, μέσα εἰς τὴν βαθείαν ἐκείνην νύκτα τῶν ὄφθαλμῶν μου. Ἐξύπνησα δὲ διαφορετικὸς τὴν πρωίαν ἐκείνην. Εἶχα κάποιον θάρρος ἀποκτήσει εἰς τὴν ψυχήν μου, κάποιαν ἀνεξήγητον, κρυφὴν γαράν.

Ἐκαμμα ἀμέσως τὸν σταυρόν μου καὶ ἡσπάσθην εὐλαβῶς τὴν χρυσῆν μου καθένα χωρὶς νὰ τὴν βλέπω. Μου ἐφάνη δὲ διὰ τὴν πρωίαν ἐκείνην — πρώτην φορὰν — εὐωδίαζε, σὰν θυμίαμα, σὰν ἄγιον λείψανον. Ἐνθυμήθην τότε τὸν Ἐβραϊον πάλιν καὶ ἔλεγα: Καλὰ μους ἔλεγε. Πρώτην φορὰν εἶδα ‘Ἐβραϊον νὰ πη ἀλήθεια. Ἀπὸ ἐγκόλπιον ἀρχιερέως θὰ εἶνε ἡ καθένα μου, κανενὸς παλαιοῦ, κανενὸς ἄγιον λείψανος. Ἡ κατασκεύη της μ' ἐβεβαίωνε πάντοτε περὶ τῆς ιερότητός της, ἀλλὰ τώρα τὸ ἐνύπνιον μοῦ ἐφαίνετο διὰ ἀπεκάλυψεν εἰς ἐμὲ τὴν προέλευσίν της τὴν ιερὰν καὶ εἶχον ἀκλόνητον πεποίθησιν πλέον διὰ ἐφερον ἐπ' ἐμοῦ κειμήλιον ἄγιον. Ἐλθὼν δὲ κατόπιν καὶ ὡς ιατρός,

κατὰ τὴν συνήθειαν, ἵκθαμβος παρετήρησε κάπιοιαν καλλιτέρευσιν τῶν ὄφθαλμῶν μου καὶ μοῦ ἔδωσε νέον θάρρος. Ἀνέβαλον τότε νὰ σου ἀποστείλω τὰ χρήματα, διὰ νὰ τὰ φέρω μόνος μου — τόσον θάρρος εἶχον ἀποκτήσει. Οὔτε σοῦ ἔγραψα, διότι εἶχα τὴν ἐπίδικην διὰ ταχέως θὰ θεραπευθῶ καὶ ἥθελα ἔξαφνα ἔνα πρωὶ νὰ μὲ ιδῆτε. Ἡ συνείδησίς μου ἤρχισε καὶ αὐτὴ νὰ καθησυχάζῃ, ἡ ἔνοχος, καὶ μετά τινας ἡμέρας ἤρχισα νὰ διακρίνω ἐπάνω εἰς τὸ στῆθός μου, διόπου εἶχον πάντοτε τὴν χρυσῆν μου καθένα, κάτι τι ὡς φῶς, κάτι τι ὡς ἀναμμένον κηρόκι, καὶ μοῦ ἐφαίνετο διὰ ἀνέπνεα ὀσμῆν μοσχολιβάνου. Θάρρος μοῦ ἔλεγε πάντοτε ὡς ιατρός, θάρρος μοῦ ἔπανελάμβανε καὶ ὡς ἔτερος τῶν γλωσσιτῶν, διόπου μὲ ὑπηρετοῦσεν ὡς ἀδελφός μου. Κατόπιν ἤρχισα νὰ σὲ βλέπω εἰς τὸν ὑπόνοιο μου τακτικὰ καὶ μοῦ ἐφαίνετο διὰ τοῦτο πολὺ μὲ ἐδυνάμωνε. Πάντοτε μέσα σὲ τὰ μαύρα ὑδυμένη. Πάντοτε σκεπασμένη μὲ μιὰ ὀλόμαυρη μανδήλα. Κ’ ἐπήγαινες τάχα — νύκτα χαράμματα — καὶ ἀγκαθες τὰ κανδηλάκια τοῦ ἀγίου Γεωργίου, διώς συνειθίζεις πάντοτε. Κ’ ἔτρεχεν ἀπέξιν τάχα τὸ νεράκι, ἀπὸ τὸ ἄγιον βῆμα ἐκκλησίτσας. Καὶ ἥθελα τάχα νὰ πιῶ, μὰ δὲν ἔθλεπα τὴν βρύσι. Μόνον δικούα ποῦ ἔτρεχε τὸ νεράκι κελαΐδιστά. Κ’ ἐφώναξα τάχα: Πήγαινε με σὲ τὴν βρύσι, Θωμακή μου, νὰ νιφθῶ, νὰ δροσίσω τὰ ματάκια μου, νὰ πιῶ, νὰ δροσίσω τὴν καρδιά μου! Πήγαινε με σὲ τὸ νεράκι, Θωμακή μου; ἔλεγα τάχα τυφλὸς σὲ τὰ ξυπνητά μου, τυφλὸς καὶ εἰς τὸν ὑπόνοιο μου.

— Η Θωμακή ἀκούσουσα ἔκλαιεν. Ἡ θεία—Αννοῦσα ἔκαμνε τὸν σταυρόν της.

— Αη μ' Γιώργη! προσέθηκε καὶ ἡ γραία.

— Βλέπω τὸν ἄγιον Γεωργίον, καθὼς τὸν εἶδα ζωγραφισμένον εἰς τὸ ἐγκόλπιον τοῦ ἀρχιερέως. Ἡτο ἔνας ροδόξανθος καὶ ροδοκόκκινος νέος. Καβάλλας εἰς διπτρού εύμορφον ἀλογον, στολισμένον μὲ χρυσαῖς φούνταις εἰς τὸ στῆθος. Ἄρματωμένος ὁ ἄγιος μὲ δῆλα τὰ στρατά του τὰ ὄλόχρυσα. Χρυσοπράσιναις δόξαις διστραφτεν ὁ θώρακά του. Κόκκινη, βασιλική, ἡ σέλλα τοῦ ἀλόγου. Μὲ τὸ ἀσημένιο τὸ κοντάρι του, τὸ μακρύ, μ' ἔνα μαλαμπατένιον σταυρὸν εἰς τὴν ἀκρην ἐπάνω. Τροπαιοφόρος καὶ ρωμαλέος ὁ ἄγιος. Ἡλθε πάλιν μὲ τὸ κηράκι του τὸ ἀναμμένον ἐστάθη ἐμπρός μου καὶ μοῦ ἐφεγγε τὸν χρυσῆν μου καθένα, καὶ παρακαλοῦσα τὸν ἄγιον Γεωργίον. Αὐτὸς ἐξηκολούθησεν ὄλοκληρον ἔνα σαρανταήμερον καὶ ἔθλεπα διὰ τὴν θωμακήν. Μόνον ποῦ ημουν ἀκόμη τυφλός. Ἀλλὰ εἶχα θάρρος εἰς τὴν ψυχήν μου καὶ δὲν ἐσυλλογίζομην πλέον τὸν θάνατον. Τότε σηκονόμενος, μὲ τὴν

¹ Τέλος· ἦδε σελ. 172.

ναγία μου, σᾶν νὰ τὸν βλέπω ἀκόμα μπροστά μου.

Εἶπε καὶ ἔκαψε τὸν σταυρόν του ὁ Λαλεμῆτρος καὶ εἶτα ἐξηκολούθησεν ἀμέσως:

Ἐξύπνησα. 'Στὰ μάτια μου ἔλαμψεν ἡμέρας φῶς. Εἶδα τὸν κόσμον. Εἶδα τὸν ἥλιον, εἶδα τὸ φῶς μου.

— "Αη μ' Γιώργη! ἀνέκραξε πάλιν ἡ Θωμακή, δοξολογοῦσα. Μεγάλη ἡ χάρις σου!

— Μεγάλη ἡ χάρις σου! προσέθηκε καὶ ἡ θειά - Αννοῦσα.

— Καθὼς μὲ εῖδες 'ς τὸν ὄπνο σου, Λαλεμῆτρο, εἶπε τότε ἡ Θωμακή. 'Ἐγώ σαράντα μέραις καὶ σαράντα νύκτες ἀναβά τὰ κηράκια 'ς τὴν ἐκκλησίσα του, καὶ ἐλιθάνιζα τὴν εἰκόνα του, σαράντα μέραις καὶ σαράντα νύκτες, σᾶν νὰ μου εἶπε κάποιος δτι κακὸ θὰ πάθης.

Ο Λαλεμῆτρος ἔμεινεν ἔναυλος πρὸς τὴν νέαν αὐτὴν ἐξομολόγησιν τῆς συζύγου του ἀπὸ τῆς συγκινήσεως.

Τὴν στιγμὴν αὐτὴν ἡ χρυσῆ καδένα του Λαλεμῆτρου ἐφέρνη εἰς τὴν Θωμακὴν δτι μὲ οὐράνιον αἴγλην περιεβλήθη. 'Η δὲ ἐξεγερθεῖσα φαντασία τῆς ἐκ τῆς θαυμαστῆς διηγήσεως συνεπλήρωσεν, ἐκεὶ ἐμπρός της, ὀλόκληρον τὸ σμάλτινον ἐγκόλπιον τοῦ ἀρχιερέως, τοῦ φανέντος καθ' ὑπονοῦς εἰς τὸν ἀνδρα της, καὶ ἦτο ἡ χρυσῆ καδένα του Λαλεμῆτρου, τῆς ἐφάνη, ἡ χρυσῆ τοῦ ἐγκόλπιου ἀλυσίδες, ἡ ὅποια ἐβάσταξεν αὐτό, ὅλον ἀπαστράπτον, μὲ τὸν Τροπαιοφόρον ἐπάνω του, ὀλόφωτον ἄγιον ἐγκόλπιον, βασταζόμενον ἐκεὶ θαρρεῖς, ὑπὸ ἀσφάτου ἀγγέλου.

— Σᾶν φθάσουμε, μὲ τὸ καλό, στὸ χωριό, εἶπεν ἡ Θωμακή τότε, νὰ δώσῃς πίσω 'ς τὸν Ἀν Γιώργη τὴν χρυσῆ του καδένα, γιατί δική του εἶνε. Δὲν κάνει νὰ τὴν ἔχῃς ἐπάνω σου.

Καὶ μετ' εὐλαβείας ἀσπαζόμενη αὐτὴν καὶ προσφάνουσα, ἐθεωρεῖ τὸ παράδοξόν της σχῆμα καὶ τὴν βυζαντινήν της παλαιὰν τέχνην, ως νὰ τὴν ἔβλεπε πρώτην φοράν. Τὸ ἀτμοπλοίον προσήγγιζεν ἥδη εἰς τὸ μικρὸν χωρίον.

Η δὲ θειά - Αννοῦσα, ἔννοήσασα τοῦτο, εἶχεν ἀρχίσει νὰ ἐτοιμάζῃ τὴν μικρὰν βασταγήν της, μὴ προσέχουσα πλέον εἰς τὴν ὄμιλαν, μὲ ὀλόδροσον χαράν, τὴν ὅποιαν τῆς ἔφερνον εἰς τὸ γελαστὸν πρόσωπον οἱ αὖραι τῶν βουνῶν του σκιεροῦ χωρίου της, εὐωδιάζουσαι πατρίδος εὐωδίαιν· καὶ ηὗχετο μεγάλοφρώνως εἰς τοὺς περὶ αὐτὴν, ως ν' ἀπεβιάζετο πλέον ἀπὸ τόσον μακράν:

— Πάντα κατευδόδιο!

Οι δύο σύζυγοι, ἐπακουούμεντες ἐπὶ τῆς κωπαστῆς ἔβλεπον καὶ αὐτοὶ μετ' εὐφροσύνης τὸ

χωρίον, τὸ ὅποιον μὲ τὸν ταχὺν τοῦ ἀτμοπλοίου δρόμον ἐφαίνετο δτι τοὺς ἐπλησιάζεν ἥρεμα, μὲ κομψὸν καμάρωμα νύμφης προθαῖτον, ἐστολισμένον ὅλον καὶ πάγκαλον, μὲ τὰ βουνά του τὰ καταπάσινα, μὲ τοὺς ἐλαϊῶνάς του τοὺς τεφρούς, μὲ τοὺς ἀμπελῶνάς του χλοάζοντας ἀκόμη, μὲ τὴν παραλίαν τὴν ἀμμώδην καὶ γελαστήν, μὲ τὰ κάτασπρα σπιτάκια του εἰς τὸν αἰγαλόν κάτω, ως γλάρους ἐπάνω εἰς τὰ κύματα, ἀλλούς ἐπάνω εἰς τὸν βράχον συσσωρευθέντας ὅλους μαζί, ως εἰς μίαν φωλεάν, καὶ ἀλλούς, ἀράδα - ἀράδα, καραβίζοντας παρὰ τὴν ἀμμον.

— Νὰ τὸ σπιτάκι μας! ἀνέκραξεν ἡ Θωμακή. Μὲ τὰ σφαλισμένα παραθύρα του, σᾶν λυπημένο, μὲ τὸ σφαλιστὸν μαγαζάκι του, σᾶν ἔρημο! Τὸ καῦμένο τὸ σπιτάκι μας! Ποιὸς νὰ τοῦ τῷλεγε, πῶς θὰ τ' ἀνοίξουμε πάλιν!

Ο Λαλεμῆτρος συνεκινήθη ἀπὸ τοῦ χαρμοσύνου τῆς πατρίδος του θεάματος καὶ ἔκλαιε τὰ δάκρυα της χαρᾶς του.

— Νὰ καὶ τὸ ἀμπελάκι μου! ἀνέκραξε μετ' ὀλίγον ἡ Θωμακή πάλιν. Καὶ καταβίβασσα τὴν μανδήλαν της πρὸς τοὺς ὄφθαλμούς, ἵνα μὴ φαινονται τὰ δάκρυα της, ὥκουσθη ψιθυρίζουσα: 'Ακλάδευτο! ἀσκαρφο! χολεριασμένο! τὸ καῦμένο τὸ ἀμπελάκι μου! Ποιὸς νὰ τοῦ τῷλεγε, πῶς θὰ τὸ καλλιεργήσουμε πάλι!

Καὶ ἔβλεπε καὶ ἔλεγεν ἥρεμα, ὅμιλοῦσα μόνη της:

— Μία μαύρη σκιά, μέσα καταμεσῆς, στέκει, σᾶν νὰ μυρολογάῃ. Κυττάζει πρὸς τὸν οὐρανό, σᾶν νὰ ἔγχεται, σᾶν νὰ καταριέται... ἡ καῦμένη ἡ μαννούλα μου!... Ποιὸς νὰ τῆς τῷλεγε, πῶς θὰ μᾶς ξαναϊδῇ πάλι!...

Τύφωσασα δ' αἰφνῆς τὴν φωνήν της, ως νὰ ἐλησμόνησεν, ως νὰ ἦτο μόνη, ἀνέκραξε:

— Μή, μαννούλα μου! Δὲν κάνει νὰ καταριέσαι. Νὰ εὔχεται, μαννούλα μου, καὶ νὰ μὴ καταριέσαι, καθὼς εἶπεν ὁ Χριστός μας.

Οι σιδηροὶ κρότοι τοῦ ἀγκυροθόλησαντος ἀτμοπλοίου κατέπνιξαν τὴν κραυγὴν της καὶ ὁ Λαλεμῆτρος οὐδὲν ἤκουσεν.

Ἐπλημμύρισαν δύμας τὰ δάκρυα τοὺς μαύρους της ὄφθαλμούς, ἀδαμάντινα δάκρυα, τῆς χαρμολύπης τὸ κλαῦμα, τὸ ὅποιον δισποιζε πλέον, θαρρεῖς, διὰ παντός, τὴν μαυρισμένην καρδίαν της.

— Περασμένα - ξεχασμένα! ἀνεφώνησε τότε ἡ θειά - Αννοῦσα, ἡτις βαστάζουσα τὸ καλαθάκι της μὲ τὴν μίαν χειρά καὶ τὴν μικρὰν βασταγήν της μὲ τὴν ὅλην, μὲ ἀνυπόμονον νοσταλγοῦ ἀνησυχίαν, ἥτο ἔτοιμος νὰ ἔξελθῃ πρώτη πρώτη αὐτῇ.

Τῇ ἐπαύριον, νύκτα - νύκτα, ὅπλα τὰς ἐλαίας καὶ τὰς κυπαρίσσους καὶ μίαν ὑψηλόκλαδον πλάτανον, ἐγλυκόφεγγεν ὁ μικρὸς ναίσκος τοῦ ἀγίου Γεωργίου, πέραν ἐκεῖ, παρὰ τὴν ἀμπελόν της Θωμακῆς. Ἐτελεῖτο ἐν αὐτῷ λειτουργία τὴν Θωμακῆς. Τοῦτο τὸν ὄλόχρυσον μὲ τὰς μαλαμποκαπνισμένας πρωίαν ἔκεινην. Εἰς γέρων βοσκός, εἶχε σταματῆσει ἀπέξω, εἰς τὸ βουνόν, τὸ ποιμνιόν του, εἶχεν ἐπακουούμενοι εἰς τὴν ῥάβδον του καὶ θὰ ἡκροᾶτο βεβαίως, ἔκεινην τὴν ὥραν, τοῦ ἄσματος του ἀγίου: « ως τῶν αἰχμαλώτων ἐλευθερωτῆς καὶ τῶν πτωχῶν ὑπερασπιστής, ἀσθενούτων ιατρός... » ὅπερ γλυκύτατα ἐμέλωδείτο ἔνδον ἀπὸ τὸν μπάρμπ'-Ανχαγνώστην τῆς Ηερμάχως, τοῦ ὅποιου δύο σκληρὸν καὶ ἄγριον ἦτο τὸ καποτάκι, ως δορὰ ἀγριμού, τόσον μαλακὴ καὶ γλυκεῖα ἦτο ἡ φωνή, λεία καὶ χρωματιστή, ως τὰ πτερά του παγωνίου. Μὲ τὴν ἀνατολὴν τοῦ ἥλιου εἶχεν ἀπολύτει πλέον ἡ θεία Μυσταγωγία. Αρωμα μυστικόν, ἡ εὐωδία τῆς τελεσθείσες ιερουργίας, ἐπλήρου τὸν ναίσκον. Λείψανα λαμπάδων καὶ κηρίων ἔφεγγον ἀκόμη ἐπὶ τῶν ξυλίνων μανουαλίων. Οι ιερεὺς ἔκεινος ὁ γηραλέος καὶ σεβασμιος, ὁ πνευματικὸς τῆς Θωμακῆς, ἀπεκδυόμενος ἥδη τὰ ιερὰ ἀμφιφιλα, ἐδίπλονεν αὐτὰ ἐπιμελῶς, ἐπιλέγων, ἐν ἔκαστῳ, στίχους ἐκ τινος ἀρχαίου ἄσματος τῆς Θεοτόκου καὶ τὰ ἐναπέθετε, χάριν εὐλογίας, ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τῆς γρηγά - Κυρατζούς, ἡτις φορούσα τὸ καλὸ φουστάνι της, ὅπου ἐφύλαττε διὰ τὴν θανήν της, λάμπουσα δῆλη ἀπὸ εὐχαρίστησιν, διὰ τὴν ἐπάνοδον τῶν τέκνων της, τὰ ὅποια δὲν ἥλπιζε νὰ ἐπανίδῃ, ἔκυπτε πρὸ τῆς ὥρας Ηύλης, ἐν κατανύξει ὑπερτάτη, τὴν εὐλογίαν τοῦ ιερέως προσμένουσα, νὰ ζήσῃ τώρα ἀκόμη. Εκυπτεν ἔκει ἀκίνητος, ως νὰ ἐχειροτονεῖτο, ἀπορροφῶσα μὲ ιερὰν ἥδονὴν τὴν ἀπὸ τῶν εὐλογημένων ἀμφίων ἐκπεμπομένην μυστικὴν εὐωδίαν καὶ ἐπιλέγουσα εἰς ἔκαστον στίχον τοῦ ιερέως τὸ 'Αμήν. Η Θωμακή, παραπέρα, γονατισμένη ἐνώπιον τῆς εἰκόνος του Ἀγίου Γεωργίου, φέρουσα ἐπ' ὄψιν τὸ χρυσούφαντον ἴνδικὸν σάλιον, τὸ κακὸ φουστάνι της, ὅπου ἐφύλαττε διὰ τὴν θανήν της, λάμπουσα δῆλη ἀπὸ εὐχαρίστησιν, διὰ τὴν ἐπάνοδον τῶν τέκνων της, τὰ ὅποια δὲν ἥλπιζε νὰ ἐπανίδῃ, ἔκυπτε πρὸ τῆς ὥρας Ηύλης, ἐν κατανύξει ὑπερτάτη, τὴν εὐλογίαν τοῦ ιερέως προσμένουσα, νὰ ζήσῃ τώρα ἀκόμη. Εκυπτεν ἔκει ἀκίνητος, ως νὰ ἐχειροτονεῖτο, ἀπορροφῶσα μὲ ιερὰν ἥδονὴν τὴν ἀπὸ τῶν εὐλογημένων ἀμφίων ἐκπεμπομένην μυστικὴν εὐωδίαν καὶ ἐπιλέγουσα εἰς ἔκαστον στίχον τοῦ ιερέως τὸ 'Αμήν. Η Θωμακή, παραπέρα, γονατισμένη ἐνώπιον τῆς εἰκόνος του Ἀγίου Γεωργίου, φέρουσα ἐπ' ὄψιν τὸ χρυσούφαντον ἴνδικὸν σάλιον, τὸ κακὸ φουστάνι της, μὲ μίαν ὀλοκαίνουργον μανδήλαν, πολύτιμον λαχωρί, τὸ ὅποιον ἀπαξί μόνον μετὰ τὸν γάμον της ἐφόρεσε, μίαν Κυριακὴν τῶν Βαΐων, ὅποιο ἐπῆχεν εἰς τὴν ἐκκλησίαν νὰ λάθῃ τὴν βαρακωμένην βάγια της, εὐχαριστής, μὲ τὸ ὄχρολευκον πρόσωπόν της καὶ τὰ μαύρα ἀκτινοβόλα μάτια της, ως μάρτυς ἀρχαία τῶν ῥωμαϊκῶν διωγμῶν εἰς τὰς πρώτας στιγμὰς τῆς δόξης της, συνεπλήρων τὴν δοξολογίαν της πρὸ τὸν Τροπαιοφόρον Μεγαλομάρτυρα, δόστις εἰκονισμένος ζωηρῶς ἔκει, θαρρεῖς καὶ ἐσκίρτα ἀπὸ

χαράν, διὰ τὸ ἐπιτευχθὲν ἀγαθόν, ρωμαλέος ἐπὶ τοῦ ἵππου του, σχεδὸν χρεματίζοντος ἐξ εὐχαριστήσεως. 'Ηδη ὁ ιερεὺς ἀπέθεσε, διπλωμένα, ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τῆς γρηγά - Κυρατζούς τὴν ζώνην τῶν ὄλόχρυσον μὲ τὰς μαλαμποκαπνισμένας πρωίαν ἔκεινην. Εἰς γέρων βοσκός, εἶχε σταματῆσει ἀπέξω, εἰς τὸ βουνόν, τὸ ποιμνιόν του, εἶχεν ἐπακουούμενοι εἰς τὴν ῥάβδον του καὶ θὰ ἡκροᾶτο βεβαίως, ἔκεινην τὴν ὥραν, τοῦ ἄσματος του ἀγίου: « ως εἰς τῶν αἰχμαλώτων ἐλευθερωτῆς της γραίας καὶ ἐξαγαγών αὐτὰ ἀπὸ τὰς μαρτυρικῶν πόρων τοῦ Εὐαγγελίου μετὸν ἐν ἀρχαίᾳ βυζαντινῇ τέχνῃ, λύσας καὶ ἐξαγαγών αὐτὰ ἀπὸ τὰς μαρτυρικῶν πόρων τοῦ Εὐαγγελίου τοῦ Ιησοῦ Χριστοῦ:

— Τοὺς ιεροὺς εὐλόγησον τοὺς σὲ ιερουργοῦντας...

— 'Αμήν! ἐπανέλαβε πάλιν ἡ γραία μὲ δῆλην τὴν καρδιάν της, ἐπαναδιπλώσασα νῦν ἐξ εὐχαριστήσεως, ἀμήν, παπᾶ μου!

Ἄποκρεμάσας εἶτα ὁ γέρων ἀπὸ τὸν λαιμόν του καὶ τὸ ἐπιτραχήλιον, ἀπὸ βαρεῖαν χρυσούφαντον στόφων, πεποικιλμένον δύο μαχράς δι' ἀργυρῶν κωδωνίσκων συνδεδεμένας ταινίας, ἐφ' ὧν ἦσαν κεντημένοι διὰ χρυσίου καὶ πολυτίμων λίθων σταυρού τοῦ λαμπάδων καὶ κηρίων εφεγγούντων μανουαλίων. Οι ιερεὺς εἶχεν ἀπολύτει πλέον ἡ θεία Μυσταγωγία. Αρωμα μυστικόν, ἡ εὐωδία τῆς Θωμακῆς, ἀπεκδυόμενος ἥδη τὰ ιερὰ ἀμφιφιλα, ἐδίπλονεν αὐτὰ ἐπιμελῶς, ἐπιλέγων, ἐν ἔκαστῳ, στίχους ἐκ τινος ἀρχαίου ἄσματος τῆς Θεοτόκου καὶ τὰς μαρτυρικὰς της γραίας, καὶ συμπτήξας αὐτότοις τοῦ ιερού φουστάνου τοῦ

καὶ τρὶς ἐπανέλαβε τὸν τελευταῖον στίχον· τρὶς δὲ καὶ ἡ γρηὰ - Κυρατζοῦ, ἀνοιγοκλείουσα τοὺς ὄφθαλμούς της, ἐφ' ὃν ἔλαμπον ἀκόμη ὡς σταγόνες ὅμοροι οἱ ἀγιασμένοι ράντισμοι, ἐπειπε τὸ Αὔρην, μὲ ἀνέκφραστον εὐλάβειαν, θαρροῦσα δὲ τὴν λειτουργίαν ἐκείνην ἐξαναστεφανώθησαν τὰ τέκνα της. Κ' ἐπῆρεν εἴτα ὁ ἵερος τὰ ἱερὰ ἀγριαία εἰς τὸ ἄγιον Βῆμα.

"Ηδη ὁ μπάρμπ" - 'Αναγνώστης τῆς Περιμάχως, μὲ τὸ σκληρὸν ἐκεῖνο καποτάκι του πάντοτε, ἀνεγίνωσκε τὰς τελευταίας εὐχάς τῆς Εὐχαριστίας, ἐγρὺς τοῦ δεξιοῦ παραθύρου τοῦ ναΐσκου, ὅπόθεν προσπίπτουσαι φκειναὶ τοῦ ἥλιου ἀκτίνες, ἐπράγνον τὸ πρόσωπόν του, καθιστῶσαι αὐτὸῦ ἰλαρόν, μέσα εἰς ἐκείνην τὴν κτηνῶδη δορὰν τοῦ ἐπενδύτου του. 'Αναγνωρίσας πλέον μὲ μεγάλην του στενοχωρίαν τὸ λάθος του, εἶχε πεισθῆ δὲ τὸν ἀλλον ἀντὶ τοῦ Λαλεμήτρου ἐξέλαβε μέσα εἰς ἐκείνην τὴν πολυάνθρωπον Βαθύλῶνα, ὡς ἀπεκάλει τὰς 'Αθήνας, δῆπον ἀπὸ τὸν κορνιαχτό, ἔλεγε δικαιολογούμενος, οἱ ἀνθρώποι γίνονται ἀγνώριστοι, καὶ ἡλθεν, ἐπὶ τούτῳ εἰς τὸν ναΐσκον, νὰ συλλειτουργήσῃ τὸν ἵερα, ἵνα συγχωρηθῇ διὰ τὸ πτασιμόν του, ἀδίκως ὄργισθεις ἀλλοτε κατὰ τοῦ Λαλεμήτρου, ἐπειδὴ ἐνήργησε πάλιν ἐκείνας τὰς ἡμέρας νὰ κληρωθῇ ἔνορκος καὶ θὰ ἐταξείδευε, καὶ δὲν ἤθελεν αὐτός, πανὶ τῆς ἐκκλησίας, νὰ ταξειδεύσῃ ἀσυγχώρητος. 'Ανεγίνωσκεν ὁ μπάρμπ" - 'Αναγνώστης τῆς Περιμάχως ὄλιγον βιαστικὰ πλέον τὰς τελευταίας εὐχάς, δίπτων συγχρόνως βλέμματα πλάγια καὶ κρυψὰ ἀπὸ τοῦ παραθύρου, ἔξω εἰς τὸ προαύλιον τὸ δροσερόν,

ὅπου ἡ θειὰ - 'Αννοῦσα ὑπό τινα ἐλαίαν, καθαρὰ πάντοτε καὶ ἀμεμπτος εἰς δλα, ἀλλ' ἐπιμένουσα δμως ἀκόμη δὲ τὸν Λαλεμήτρον εἰς τὸν ἄγιον Διονύσιον, ἀνάψασα μεγάλην πυράν, προσεπάθει μὲ πεταχτὴν προθυμίαν νὰ ἔτοιμάσῃ τὸν καφέ, παρὰ τὴν διαυγὴν πηγὴν τοῦ ὕδατος, διερήγαντον ἐξήρχετο ἀπὸ τὸ ἄγιον Βῆμα τοῦ ναΐσκου, λαμπρὸν ὡς ἀσημένιο ὑπὸ τὰ δροσόχορτα, ἀγίασμα καθαρτικὸν καὶ τῆς ψυχῆς τῶν ῥύπων.

"Ο Λαλεμήτρος ἔκθαμβος ἀπὸ τὴν ἄρρητον χαρὰν τῆς ἐπανόδου του, κρατῶν εἰς χεῖρας ἀκόμη τὸ ἀντίδωρον μετ' εὐλαβείας ἀρχαίου νεοφωτίστου, μὲ τὰ μαῦρα τσόχινα ῥοῦχα του, τὸ κάτασπρον ὑποκάμισόν του καὶ μὲ τὴν χρυσῆν καδίνα του, ἀλλὰ μὲ ὑπόλευκον πλέον τὴν κόμην, προσηγάπετο καὶ αὐτὸς ἐκεὶ τὰς τελευταίας πρὸς τὸν ἄγιον εὐχάς του.

Καὶ ἀφοῦ ἐτελείωσε τὴν προσευχήν του, ἀφαιρέσας αἰφνὶς ἀπὸ τὸ ωρολόγιόν του ἐκείνην τὴν λατρευτὴν χρυσῆν του καδένα, πλησιάζει μετὰ δέους πρὸς τὸ τέμπλον καὶ ἀποκρεμᾷ ταύτην, ὡς ἀνάθημα ἴερον ἀπὸ τῆς εἰκόνος τοῦ Μεγαλομάρτυρος, βαθέως ἀναστενάζων ἐξ εὐχαριστήσεως, ὡς ν' ἀνεκουφίζετο, ὡς ν' ἀπέβαλλεν ἀπὸ πάνω του βάρος ἔνου πράγματος, τὸ ὅποιον ἦσθανετο δὲν ἦτο ἴδικόν του πλέον. Καὶ εἰδὲς τότε νὰ λάμψῃ ἔξαφνα ἡ ἀγία εἰκών, ὄλόφωτον καὶ ἀγγελικὴν λάμψιν, ὡς ν' ἀπέλαβε κάτι τι, τὸ ὅποιον τῆς ἔλειπε, κάτι τι, τὸ ὅποιον ἦτο ἴδικόν της καὶ τὸ ὅποιον συνεπλήρωνε τόσον σεπτῶς τὸν πλούσιον στολισμόν της.

Α. ΜΩΡΑΪΤΙΔΗΣ

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΓΥΖΗΣ

"Ἐπὶ τῷ θλιβερωτάτῳ ἀγγέλματι τοῦ θανάτου τοῦ ἐξόχου ἔλληνος ζωγράφου καὶ διαπρεποῦς φίλου μας **ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΓΥΖΗ** ἀπεστείλαμεν πρὸς τὴν ἐν Μοράχῳ φίλην οἰκογένειάν του τὸ ἀκόλονθον τηλεγράφημα:

«Βαθύτατα συγκινημένοι συμμεριζόμεθα πένθος σας. Η δόξα τοῦ Γύζη, η πρὸς αὐτὸν ἀγάπη δλων μας, ἡς καταστήσουν θλῖψίν σας ἐλαφροτέραν».

Eἰς προσεχῆ φύλλα τῶν «Παναθηναίων» θὰ τελέσωμεν τὸ προσῆκον μημόσυνον εἰς τὸν μέγαν καλλιτέχνην.